

AUTORKA BESTSELLERU CIZINKA

DIANA
GABALDON

A large, dark wooden cross is the central focus, set against a dramatic background of fire and falling embers. The top half of the image shows a dark sky with numerous small, glowing red and orange sparks or embers falling. The bottom half features bright, intense flames in shades of orange and yellow. The cross itself is made of thick, dark wood with visible grain.

HORÍCÍ
KŘÍŽ

Diana Gabaldon

HOŘÍCÍ KŘÍŽ



THE FIERY CROSS

Copyright © 2001 by Diana Gabaldon

Všechna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Překlad © Jana Novotná, 2018

Obálka © KREATIKA s.r.o., 2018

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2018

ISBN 978-80-7585-914-3 (pdf)

Diana Gabaldon

HOŘÍCÍ KŘÍŽ

Přeložila: Jana Novotná

*Toto je kniha pro mou sestru Theresu Gabaldonovou,
které jsem vyprávěla první příběhy.*

PODĚKOVÁNÍ

Velké díky autorky patří...

... vydavatelce Jackie Cantorové, která je vždy mistrovskou obhájkyní knihy.

... agentovi Russu Galenovi, který vždy stojí se štítem a kopím na mé straně.

... Stacey Sakalové, Tomu Leddymu a dalším skvělým lidem z produkce, kteří obětovali svůj čas, talent a duševní zdraví výrobě této knihy.

... Kathy Lordové, té nejvzácnější a nejmilejší z tvorů, skvělé redaktorce.

... výtvarné návrháře knihy Virginii Noreyové (*alias knižní bohyni*), které se nějak podařilo vložit celou věc mezi dvě desky a dodat knize skvělý vzhled.

... vydavateli Irwynu Applebaumovi a zástupkyni vydavatele Nitě Taublibové, kteří přišli na večírek a přinesli svůj materiál.

... Robu Hunterovi a Rosemary Tolmanové za nepublikované informace o hnutí regulátorů a jejich velmi barvitých a zajímavých předcích, Jamesi Hunterovi a Hermonu Husbandovi. (*Ne, všechny lidi si nevymýšlím, jen některé.*)

... Beth a Matthewovi Shopeovým a Liz Gasparové za informace o víře kvakerů a jejich historii v Severní Karolíně. (*A pro naprostou přesnost uvádíme, že Hermon Husband nebyl v době tohoto příběhu ve skutečnosti kvaker; byl vykázán z místního shromáždění za svou přílišnou vznětlivost.*)

... Bev LaFlammeové a jejímu francouzskému manželovi a Carol Krenzové a jejímu francouzsko-kanadskému manželovi (*kterí se nepochybně divili, co za přátele jejich manželky mají*)

za odborné názory na jemné detaily o vyprazdňování střev ve francouzském pojetí a za pomoc s velmi barvitými francouzskými idiomy.

... Julii Girouxové za Rogerovu hudbu a nádhernou *Culloden-skou symfonii*. Royi Williamsonovi za slova a hudbu k *The Flower of Scotland* (Květ Skotska) copyright © The Corries (hudba) Ltd.

... Rogeru H. P. Colemanovi, R. W. Odlinovi, Ronu Parkerovi, Ann Chapmanové, Dicku Lodgeovi, Olanu Watkinsovi a mnoha členům Compuserve Masonic Forum za informace o zednářství a nepravidelných lóžích kolem roku 1755 (*což bylo o hodně dříve, než došlo k založení skotského zednářského rituálu, tak se neobtěžujte mi o tom psát, ano?*).

... Karen Watsonové a Ronu Parkerovi za rady o londýnských stanicích metra za 2. světové války – díky nimž jsem se dopouštěla menších technických opovázlivostí.

... Stevenu Lopatovi, Hallu Elliottovi, Arnoldu Wagnerovi, R. G. Schmidтови a Mikeu Jonesovi, ctihodným bojovníkům, za užitečné diskuse o tom, jak lidé myslí a chovají se před bitvou, během ní a po ní.

... R. G. Schmidтови a několika dalším milým lidem, jejichž jména jsem si bohužel zapomněla zapsat. Tito lidé přispěli užitečnými informacemi týkajícími se víry, jazyka a obyčejů Čerokijů. (*To, že popěvek lovců medvědů končí slovem „Johó!“, je otázka historického záznamu. Je mnoho věcí, které bych nemohla dát dohromady, i kdybych se snažila.*)

... rodině Chemodurowových za to, že mi velkoryse dovolili opovážlivě pracovat s jejich členy, když jsem je zobrazila jako ruské pasáčky vepřů. (*Ruští kanci byli skutečně v 18. století dováženi do Severní Karolíny k loveckým účelům. To možná mělo co dělat s oblíbeností grilování na jihu.*)

... Lauře Baileyové za cenné rady a komentář k oblékání a zvykům v 18. století – většinu jsem věnovala pečlivou pozornost.

... Susaně Martinové, Beth Shopeové a Margaret Campbellové za odborné názory na flóru, faunu, zeměpis, počasí a intelektuální ovzduší Severní Karolíny (*a všechny připomínají, že jen barbar by dal rajčata do grilovací omáčky*). Odchylky v těchto

aspektech příběhu jsou výsledkem nepozornosti, literární licence a/nebo paličatosti ze strany autorky.

... Janet McConnaugheyové, Vardě Amir-Orrelové, Kim Lairdové, Elise Skidmoreové, Billu Williamsovi, Arlene McCreaové, Lynne Sears Williamsové, Babs Wheltonové, Joyce McGowanové a desítkám dalších nápomocných osob z Computer Writers Forum, kteří okamžitě ochotně odpovídali na každou hloupou otázku, zvláště pokud měla co dělat s mrzačením, vraždou, nemocí, materiálem na příkrývky nebo sexem.

... Dr. Elleně Mandellové za technické rady, jak někoho pověsit, podříznout mu hrdlo a přitom ho nezabít. Všechny chyby způsobené při využití těchto rad jsou moje.

... Piperu Fahrneyovi za jeho vynikající popisy pocitů člověka, který se učí bojovat s mečem.

... Davidu Cheifetzovi za zabití draka.

... Iainu MacKinnon Taylorovi za jeho cennou pomoc s překlady textu v gaelštině a jeho milá doporučení pro Jamieho projevy u táboráku.

... Karlu Hagenovi za rady z latinské gramatiky a Barbaře Schnellové za příklady z latiny a němčiny, nemluvě o jejich úžasných překladech románů do němčiny.

... Julii Weathersové, Maxi Watkinsovi, mému zesnulému tchánovi, a Lucasovi za jejich pomoc s koňmi.

... dámám z Lallybrochu za jejich nadšenou a stále trvající morální podporu včetně ohleduplného mezinárodního sortimentu toaletního papíru.

... několika stovkám lidí, kteří mi laskavě a dobrovolně poslali zajímavé informace o všem od vývoje a použití penicilinu po hraní na bubny bodhrány, distribuci smrků červených a způsobu, jakým chutná vačice (*pokud vás to zajímá, bylo mi řečeno, že je moc mastná*).

... a mému muži Dougu Watkinsovi za poslední větu knihy.

*Žila jsem za války a přišla jsem o mnoho.
Vím, co stojí boj, i to, čím není.
Čest a odvaha jsou věci těla, a kvůli čemu člověk zabíjí,
někdy také umírá.
A proto, moji blízcí, má žena široké boky.
Aby její dostatečně rozložitá pánev z kostí poskytla
útočiště muži i jeho dítěti. Život muže pramení z kostí ženy
a její krvi je jeho čest pokřtěna.
Pro lásku samu bych prošla ohněm zas.*

I. ČÁST
IN MEDIAS RES

1

ŠŤASTNÁ JE NEVĚSTA, NA KTEROU SVÍTÍ SLUNCE

MOUNT HELICON
KRÁLOVSKÁ KOLONIE SEVERNÍ KAROLÍNA
KONCEM ŘÍJNA ROKU 1770

Probudilo mě pleskání dešťových kapek na stanové plátno a pocit, že mě můj první manžel líbá na rty. Rozespalá a dezorientovaná jsem přivírala oči a podvědomě jsem sáhla rukou na ústa. Napadlo mě, zda to dělám proto, abych ten pocit uchovala, nebo ho smazala.

Jamie se vedle mě pohnul a ze spaní něco zamumlal. Jeho pohyb vyburcoval čerstvou vlnu vůně cedrových větví pod naši příkrývkou, kterou jsme použili jako podložku. Možná ho vyrušil procházející duch. Zamračila jsem se do prázdna před naším přístavkem.

Jdi pryč, Franku, přikázala jsem mu beze slov.

Venku byla ještě tma, ale mlha vystupující z vlhké země měla barvu šedých perel. Úsvit se už začal hlásit o pozornost. Uvnitř ani venku se nic nepohnulo, přesto mě – ta ironie – lehké dotyky přetrvávající z mého snu pobavily.

Neměl bych ji navštívit jako vdanou?

Nedokázala jsem říct, jestli ta myšlenka vznikla v mé vědomé mysli, nebo byla spolu s polibkem pouze výtvozem mého podvědomí. Usínala jsem s myslí dosud plnou úvah týkajících se přípravy svatby. Není tedy divu, že jsem se probouzela ze snů o svatbě. A svatebních nocích.

Urovnala jsem si zmačkaný mušelín noční košile. Nejasně jsem si uvědomovala, že se mi shrnula kolem pasu a že má pokožka je zarudlá nejen od spánku. Ze snu, který mě probudil,

mi v paměti zůstala pouze zmatená směsice představ a pocitů. Pomyslela jsem si, že to je možná dobře.

Otočila jsem se na příkrývce, což se neobešlo bez praskotu větviček pode mnou, a přitulila se blíž k Jamiemu. Jeho teplé tělo příjemně vonělo lesem a whisky a jakousi těžko pojmenovatelnou vůní spícího muže, která ve mně vyvolala asociaci hlubokých tónů dlouho znějícího akordu. Velmi pomalu jsem se protáhla, prohnula záda, abych se pávní dotýkala jeho boku. Kdyby tvrdě spal nebo neměl chuť, toto gesto bylo natolik mírné, že mohlo projít bez povšimnutí. Pokud ovšem...

Nespal. Mírně se usmál, oči měl ale stále ještě zavřené a velká ruka mi pomalu sklouzla po zádech a pak se pevně usadila na mém pozadí.

„Hm,“ řekl. „Hmmm.“ Vzdychl a pokračoval ve spaní.

Uhnízдила jsem se blíž k němu a pocítila klid. Bezprostřední Jamieho fyzické okamžitě zahnilo dotírající sny. A Frank – pokud to *byl* Frank – se ohlašoval oprávněně. Byla jsem přesvědčená, že pokud by to bylo možné, Bree by si přála mít na své svatbě oba otce.

Teď už jsem se probudila úplně, ale moc se mi nechtělo hýbat. Útulné hnízdo z dek bylo při dešti venku, i když slabém, lákavější než vzdálená vyhlídka na horkou kávu. Zvláště když bych kvůli ní musela jít v chladném a vlhkém vzduchu k bystřině pro vodu, připravit ohniště – ach Bože, dřevo bude vlhké, i když oheň úplně nevyhasl –, namlít kávu na ručním kamenném mlýnku a uvařit ji. Navíc mi mokré listí bude sahat po kotníky a z větví stromu kapat voda za krk.

Při té představě jsem se zachvěla a přetáhla si deku přes holá ramena. Místo přípravy kávy jsem se v duchu vrátila k myšlenkám na svatbu a seznamu věcí, které je třeba zařídit, a přitom jsem se znovu ponořila do polospanku. Mysl přesto pracovala.

Jídlo, pití... našťastí si s tím nemusím dělat starosti. Postará se o to Jamieho teta Jocasta. Nebo spíš její černošský sluha Ulysses. Svatební hosté – tady nejsou žádné těžkosti. Jsme uprostřed největšího slavnostního shromáždění skotských horalů v koloniích a jídlo a pití již bylo obstaráno. Tištěné pozvánky nejsou potřebné.

Bree bude mít nové šaty. Také dárek od Jocasty. Jsou z tmavo-modré vlny – hedvábí by bylo příliš drahé a pro život v přírodě nepraktické. Zdaleka to není bílý satén a pomerančový květ, šaty, v jakých jsem si kdysi její vdavky představovala. Ale tohle není svatba, o jaké by někdo uvažoval v šedesátých letech dvacátého století.

Zajímalo by mě, co by si Frank asi myslel o Briannině manželovi. Pravděpodobně by se sňatkem souhlasil. Roger je historik, nebo kdysi byl, stejně jako Frank. Je inteligentní a má smysl pro humor. Brianně a malému Jemmymu je zcela oddán.

Za těchto okolností je to skutečně obdivuhodné, pomyslela jsem si a zahleděla se do mlhy.

Připouštíš to, že? Ta slova se vytvořila v mém vnitřním uchu, jako by je vyslovil on. Byla ironická, vysmívala se jemu i mně.

Jamie se zamračil a zesílil stisk mého zadku. Ve spánku mírně zasténal.

Víš, že ano, řekla jsem tiše. *Vždy jsem to připouštěla a ty to víš, tak jdi do háje, ano?!*

Otočila jsem se zády k venkovnímu vzduchu a položila hlavu na Jamieho rameno. V dotyku s měkkým zmačkaným plátnem jeho košile jsem hledala útočiště.

Myslela jsem si, že Jamie považuje za méně pravděpodobné než já a možná i Frank, že Roger přijme Jemmyho za svého syna. Ale pro Jamieho to byla prostě otázka povinnosti. Čestný muž nemůže jednat jinak. Věděla jsem, že má pochybnosti o Rogero-vých schopnostech podporovat a chránit rodinu v divočině Karolíny. Roger byl vysoký, dobře stavěný a schopný – ale „baret, opasek a meč“ pro něho byly jen náměty písní. Pro Jamieho to byly pracovní nástroje.

Ruka na mém pozadí se najednou sevřela a já jsem sebou trhla.

„Anglanko,“ řekl Jamie ospale, „kroutíš se jako žabka v pěsti mladíka. Potřebuješ vstát a jít na záchod?“

„Ach, ty jsi vzhůru,“ řekla jsem a připadala jsem si poněkud hloupě.

„*Ted'* ano,“ odpověděl. Ruka mu klesla. Protáhl se a povzdychl. Zpod deky vykoukly jeho bosé nohy a dlouhé prsty se roztáhly.

„Promiň, nechtěla jsem tě vzbudit.“

„Neomlouvěj se.“ Odkášlal si a prohrábl rukou vlny rozpuštěných zrzavých vlasů. Zamžoural. „Snil jsem jako d'áblem posedlý. Stává se mi to vždy, když spím v chladu.“ Zvedl hlavu a pohlédl k nohám na druhém konci přikrývky. Nespokojeně zavrtěl vystrčenými prsty. „Proč jsem nespal s punčochami?“

„Nevím. O čem se ti zdálo?“ zeptala jsem se trochu rozpačitě. Doufala jsem, že nesnil o stejné věci jako já.

„O koních,“ řekl k mé okamžité úlevě. Zasmála jsem se.

„Jaké jsi mohl mít d'ábelské sny o koních?“

„Ach Bože, bylo to strašné.“ Mnul si oči oběma pěstmi a potřásl hlavou. Snažil se odehnat sen z mysli. „Všechno to mělo co dělat s irskými králi. Víš, co o tom říkal včera večer u ohně MacKenzie?“

„Irští králové – ach!“ vzpomněla jsem si a znovu jsem se při té vzpomínce zasmála. „Ano, vím.“

Roger vzrušený radostí ze svého zasnoubení obšťastňoval předešlého večera společnost u ohně písněmi, básněmi a bavil ji historickými příběhy. Jeden z nich se týkal rituálů, při kterých byli staří irští králové údajně korunováni. Jeden úspěšný kandidát prý souložil před shromážděnými diváky s bílou klisnou. Měl tím prý dokázat svou mužnou sílu, ale podle mého to byl spíš důkaz mužské *chladnokrevnosti*.

„Toho koně jsem měl ve snu na starosti,“ řekl mi Jamie. „Ale *všechno* se pokazilo. Muž, který na něho měl nasednout, byl velmi malý, a tak jsem musel najít něco, na co by se postavil. Objevil jsem kámen, ale nedokázal jsem ho zvednout. Potom jsem popadl stoličku, avšak jako na potvoru mi jedna její noha zůstala v ruce. Vyzkoušel jsem taky hromadu cihel, na kterou jsem postavil malou plošinu, ale cihly se rozdrobily na písek. Nakonec řekli, abych to nechal na nich, že jednoduše uřežou klisně nohy. Snažil jsem se jim v tom zabránit, ale pak se muž, který se měl stát králem, marně snažil rozepnout si knoflíky u poklopce a málem si rozerval kalhoty. Pak tomu někdo nasadil korunu, když si všiml, že klisna je *černá*, a to prostě nešlo.“

Usmála jsem se, snažila jsem se tlumit smích v záhybech jeho košile z obavy, že probudím někoho, kdo táboří v naší blízkosti.

„Tehdy ses probudil?“

„Ne, z nějakého důvodu jsem byl kvůli tomu zřejmě velmi potupen. Řekl jsem, že kůň *bude* vyhovovat. Ten černý kůň byl ve skutečnosti mnohem lepší, protože každý ví, že bílí koně jsou slabší a potomek bude slepý. Nesouhlasili, tvrdili, že černý kůň nosí smůlu, a já jsem trval na tom, že to není pravda, a...“ odmlčel se a odkašlal si.

„A?“

Pokrčil rameny a pohlédl na mě zboku. Po krku se mu plížila slabá červeň. „Inu, řekl jsem, že to bude dobré, že jim to předvedu. Právě jsem chytil klisnu za zadek, aby se přestala hýbat, a byl jsem připravený... hm... stát se králem Irska. *Vtom* jsem se probudil.“

Smála jsem se a sípala. Cítila jsem, jak se sám chvěje potlačovaným smíchem.

„Teď mě *opravdu* mrzí, že jsem tě probudila!“ Utírala jsem si oči do cípu příkrývky. „Jsem si jistá, že to byla pro Iry velká ztráta. I když by mě zajímalo, jak by se královny Irska cítily při takovém obřadu,“ dodala jsem potom.

„Nemyslím si, že by dámy třeba jen trochu trpěly srovnáním,“ ujistil mě Jamie. „I když jsem slyšel o mužích, kteří dávají přednost...“

„Na *to* jsem nemyslela,“ řekla jsem. „Byly to spíš hygienické důsledky, pokud víš, co tím myslím. Zapráhnout dvoukolák je jedna věc, ale postavit koně před královnu...“

„To – ach, ano.“ Zrudl, jak se bavil, ale jeho kůže přitom tmavla dál. „Pověz mi, Anglanko, co si myslíš o Irech. Já věřím, že se občas umývají. Za těch okolností král možná dokonce zjistil, že kousek mýdla je užitečný, *in... in...*“

„*In medias res?*“ napověděla jsem mu. „Určitě nemám na mysli to, že kůň je poměrně velký...“

„Je to otázka připravenosti, Anglanko, stejně jako velikosti,“ řekl s potlačeným pohledem mým směrem. „A chápu, že muž by mohl za těch okolností požadovat trochu povzbuzení. I když

to je v každém případě *in medias res*," a dodal „četla jsi někdy Horácia? Nebo Aristotela?“

„Ne. Nemůžeme být všichni vzdělaní. A nikdy jsem neměla na Aristotela moc času poté, co jsem slyšela, že řadil ženy v klasifikaci přírodního světa někam pod červy.“

„Ten muž nemohl být ženatý.“ Jamieho ruka se pomalu pohybovala po mých zádech. Při hlazení se prsty dotýkal jednotlivých obratlů na mé páteři. „Jistě by si všiml aspoň kostí.“

Usmála jsem se a zvedla ruku k jeho lícní kosti, jež krásně vyčnívala nad světlehnědým strništěm vousů.

Všimla jsem si přitom, že obloha venku je světlejší. Blíží se úsvit. Jamieho hlava vytvářela na vybledlém plátně našeho přístřeší siluetu, ale tvář jsem viděla jasně. Jeho výraz mi připomněl, proč si vlastně v noci svlékl punčochy. Dlouhé oslavy nás oba příliš unavily a usnuli jsme uprostřed objímání.

Považovala jsem tu opožděnou vzpomínku za uklidňující. Nabízela určité vysvětlení jak pro stav mé košile, tak pro sny, ze kterých jsem se probudila. Zároveň jsem pocítila, jak chladný průvan proniká pod deku, a zachvěla jsem se. Frank a Jamie jsou velmi odlišní muži a nepochybovala jsem o tom, který z nich mě před probuzením líbal.

„Polib mě," řekla jsem náhle Jamiemu. Nikdo z nás si ještě nečistil zuby, ale on mi ochotně zakryl rty svými. Když jsem mu potom položila ruku na zátylek a přivinula ho blíž k sobě, přesunul svou váhu na jednu ruku a upravil lépe změť ložního prádla kolem našich dolních končetin.

„Hm," řekl, když jsem ho pustila. Usmál se a přivřel modré oči, když hleděl do tmavých trojúhelníků v mlze. „Musím teď jít na chvíli ven.“

Odhrnul deku a vstal. Z polohy na zemi jsem měla neobvyklý výhled. Poskytoval mi okouzlující letmé pohledy pod lem jeho dlouhé plátěné košile. Doufala jsem, že to, na co se dívám, není přetrvávající výsledek noční můry, ale řekla jsem si, že bude lepší se na to neptat.

„Raději si pospěš," řekla jsem. „Rozednívá se. Táborníci budou brzy vstávat.“

Přikývl a zmizel venku. Tiše jsem ležela a poslouchala. V dálce slabě cvrlikalo několik ptáků. V této podzimní době ani plné sluneční světlo nestačí vyburcovat ptactvo k divokým chórům jara a léta. Hora i mnoho lidí tábořících na ní dosud spali, ale všude jsem vnímala slabé vzruchy na hranici slyšitelnosti.

Pročísla jsem si vlasy prsty, načechrala je na ramenou a rozhlédla se kolem sebe po láhvi s vodou. Na zádech jsem pocítila studený vzduch. Podívala jsem se přes rameno. Úsvit už přišel a mlha byla pryč. Venkovní ovzduší bylo šedivé, ale klidné.

Dotkla jsem se zlatého prstenu na levé ruce. Včera večer jsem ho dostala zpátky. Po dlouhé nepřítomnosti mi ještě připadal neznámý. Možná právě on přivolal Franka zpátky do mých snů. Snad se ho dnes večer při svatebním obřadu opět záměrně dotknu a budu doufat, že Frank nějak uvidí štěstí své dcery mýma očima. Ale pro tuto chvíli byl pryč a já jsem byla ráda.

Ve vzduchu se vznášel slabý zvuk, ne hlasitější než vzdálené ptačí volání. Krátký výkřik probouzejícího se dítěte.

Kdysi jsem si myslela, že ať jsou okolnosti jakékoli, v manželské posteli by nikdy neměli být víc než dva lidi. Myslím si to dodnes. Ale je obtížnější vyhnat dítě než ducha bývalé lásky. Postel Brianny a Rogera musí nutně pojmout tři.

Zvedl se okraj stanové plachty a objevila se Jamieho tvář. Vypadal vzrušeně a vyplašeně.

„Claire, raději vstaň a obleč se,“ řekl. „Potokem táhnou vojáci. Kde mám ty punčochy?“

Posadila jsem se zpříma a uslyšela jsem, jak se v dálce na svahu začíná ozývat bubnování.

* * *

Studená mlha ležela jako kouř všude kolem v prohlubních. Na Mount Helicon se usadil mrak jako kvočna na jediném vejci a vzduch byl plný vlhkosti. Pohlédla jsem zamračeně na pruh drsné trávy až k místu, kam se v plném lesku dostal potokem sedmašedesátý pluk skotských horalů. Bubny duněly, ale ani déšť neodradil dudáka od hraní na dudy.

Byla mi velká zima a dost jsem se zlobila. Šla jsem spát v očekávání, že se probudím a dostanu horkou kávu a výživnou snídani. Po ní měly následovat dvě svatby, tři křty, dvojí trhání zubů, odstranění infikovaného nehtu na noze a další zábavné formy prospěšného společenského styku, které se neobejdou bez whisky.

Místo naplnění mých představ mě probudily zneklidňující sny. Vedly do milostného flirtování, ale pak mě táhly ven do chladného mrholení zatraceného *in medias res*. Zjevně proto, abych slyšela nějaké prohlášení. Zatím žádná káva.

Trvalo nějakou dobu, než se horalé z táborů probrali a sešli po svahu dolů. Dudák zcela zbrunátněl ve tváři, než ze sebe konečně vydal poslední tón a skončil rozladěným hvízdnutím. Ozvěny se odrážely od úbočí. Poručík Archibald Hayes předstoupil před své muže a promluvil k nim i k táborníkům. Jeho nosový pisklavý hlas nesl vítr, takže se nedal přeslechnout.

Přesto jsem se domnívala, že naši lidé nahoře slyší jen velmi málo. My jsme stáli na úpatí svahu necelých dvacet yardů od poručíka. Zimou mi drkotaly zuby, přesto jsem slyšela každé jeho slovo.

„*Od jeho EXCELENCE WILLIAMA TRYONA, ctěného pána, guvernéra Jeho Veličenstva a vrchního velitele armády v řečené provincii a nad ní,*“ četl Hayes a zvýšil hlas v řev, aby překonal hučení větru, vody a varovné bručení davu.

Vlhkost pokrývala stromy a skály kapajícím oparem, oblaka přerušovaně plivala zmrzlý a mrazivý déšť a proměnlivý vítr snížil teplotu o nějakých sedmnáct stupňů Celsia. Na levé noze citlivé na chlad jsem cítila tepavou bolest v místě, kde jsem si přede dvěma lety zlomila holenní kost. Pomyslela jsem si, že někdo se smyslem pro zlá znamení a metafory by mohl být v pokušení srovnávat ošklivé počasí a guvernérovo Prohlášení. Obojí bylo víc než studené, přinášelo nevalné vyhlídky a probouzelo nepřijemnou předtuchu.

„*Vzhledem k tomu,*“ ječel Hayes a nad papírem se mračil na dav, „*že jsem dostal zprávu, že se ve městě Hillsborough shromáždily ve dnech 24. a 25. minulého měsíce během zasedání nejvyššího soudu této oblasti násilnické a vzpurné osoby ve velkém*

počtu, aby zabránily uskutečnění spravedlivých vládních opatření, předstupuji před vás s tímto Prohlášením. Tito lidé napadli během zasedání mimořádného soudce Jeho Veličenstva, barbaricky ztloukli a zranili několik osob a dalšími činy závažným způsobem urazili vládu Jeho Veličenstva. Spáchali největší urážky na obyvatelích řečeného města a na jejich majetku, pili na věčné zatracení jejich zákonného panovníka krále Jiřího a na úspěch uchazeče o trůn... “

Hayes se odmlčel a nadechl, aby mohl pokračovat další větou. Nafoukl hrud' se slyšitelným hvízdnutím a četl dál:

„Toto Prohlášení vydávám s cílem, aby osoby zapojené do urážlivých skutků mohly být předvedeny k soudci na doporučení a se souhlasem rady Jeho Veličenstva. Tímto požaduji a přísně ukládám všem smírcím soudcům Jeho Veličenstva v této vládě pečlivě vyšetřit zmíněné zločiny a získat výpovědi takové osoby nebo osob, jakmile před ně předstoupí, aby podaly informace v dané věci. Tyto výpovědi mi budou předány, abychom je mohli předložit 30. listopadu valnému shromáždění v New Bernu. Do té doby věc zůstává odložena kvůli neodkladnému vyřizování veřejných záležitostí. “

Poslední nadechnutí. Hayesova tvář teď byla téměř tak rudá jako dudáková.

„Napsáno mou vlastní rukou a potvrzeno velkou pečeti provincie v New Bernu dne 18. října v desátém roce vlády Jeho královského Veličenstva, léta páně 1770. Podepsán William Tryon, “ uzavřel Hayes s posledním dechem plným páry.

„Řekla bych,“ poznamenala jsem směrem k Jamiemu, „že to všechno byla jedna jediná věta kromě závěru. Úžasné i na politika.“

„Pst, Anglanko,“ řekl. Jeho oči byly stále upřené na Archieho Hayese. Z davu za ním se ozývalo potlačované reptání, projevy zájmu a zděšení. Ovšem věty o zrádných přípitcích vyvolaly mírné pobavení.

Bylo to shromáždění skotských horalů, z nichž mnozí emigrovali do kolonií bezprostředně po stuartovském povstání. A kdyby se Archie Hayes rozhodl věnovat oficiální pozornost tomu, co se

říkalo nad sklenkami piva a whisky podávanými kolem táboráků včerejší noc... ale tehdy měl s sebou jen čtyřicet vojáků, a ať byly jeho vlastní názory na krále Jiřího a možné prokletí toho panovníka jakékoli, nechal si je moudře pro sebe.

Asi čtyři stovky skotských horalů obklopily Hayesovo předmostí na břehu potoka. Svolalo je bubnování. Muži a ženy se ukrývali mezi stromy nad mýtinou. Plédy a velké suknice měli pevně přitisknuté k sobě, aby se chránili před zvedajícím se větrem. Své pocity a úmysly víceméně skrývali, ale bystrý pozorovatel mohl z kamenných tváří pod třepetajícími se šátky a barety leccos usoudit. Na jejich výrazech se samozřejmě podepsala přirozená opatrnost i nepříjemná zima. Mé tváře stejně jako špička nosu ztuhly a nohy jsem od rozbřesku necítila.

„Každý, kdo by si přál učinit výpověď týkající se těchto velmi vážných záležitostí, může bezpečně svěřit svá tvrzení do mé péče,“ oznámil Hayes, jehož kulatá tvář byla prázdnota sama. „Po zbytek dne zůstanu ve stanu se svým úředníkem. Bože, chraň krále!“

Podal Prohlášení kaprálovi, sklonil se před zástupem a rozpustil ho. Obrátil se rázně k velkému plátěnému stanu, který postavili blízko stromů. Vedle standarty divoce vlály prapory pluku.

Chvěla jsem se zimou. Strčila jsem ruku do otvoru v Jamieho plášti a na jeho paži. Skrz prsty jsem si užívala teplo jeho těla. Jamie krátce přitiskl loket k boku, když si všiml mého ledového sevření, ale nepodíval se na mě. Sledoval odchod Archieho Hayese a přivíral oči před bodajícím větrem.

Poručík, statný a spolehlivý muž neodpovídající výšky, ale velmi pěkného zevnějšku, se pohyboval s velkým odhodláním, jako by zapomněl na zástup lidí na svahu nad ním. Zmizel ve stanu a nechal vstupní díl lákavě svázaný.

Nebylo to poprvé, co jsem s váháním obdivovala politické instinkty guvernéra Tryona. Prohlášení zřejmě předčítali ve městech a vesnicích v celé kolonii. Mohl se spoléhat na místního soudce nebo šerifa, že přenese na shromáždění jeho poselství o oficiální zlobě. Místo toho se obtěžoval poslat Hayese.

Archibald Hayes šel po boku svého otce do boje u Cullodenu, když mu bylo dvanáct let. V boji byl zraněn, zajat a poslán na jih. Měl na výběr deportaci nebo vstup do armády. Přijal králův šilink a využil ho co nejlépe. O jeho schopnostech dostatečně svědčila skutečnost, že v době, kdy se většina důstojnických hodností spíš kupovala, než získávala za zásluhy, byl vychováván, aby se stal důstojníkem v pětatřiceti letech.

Byl stejně osobní jako profesionální. Pozvali ho, aby sdílel naše jídlo i oheň. Předešlého dne strávil půl noci povídáním si s Jamesem a druhou přecházel od ohně k ohni pod záštitou Jamieho přítomnosti. Představil se vůdcům všech důležitých rodin.

Čí to byl nápad? Přemýšlela jsem a dívala se na Jamieho. Dlouhý rovný nos měl červený zimou, oči si chránil před větrem kapucí, ale z jeho tváře jsem nedokázala vyčíst, co si myslí. Pomyslela jsem si, že možná uvažuje o něčem dost nebezpečném. Věděl o tomto Prohlášení?

Žádný důstojník v čele anglického oddílu nemohl očekávat spolupráci po přečtení něčeho takového před shromážděním, jako je tohle. Ale Hayes a jeho skotští horalé, odvázní ve svém tartanu... neušla mi skutečnost, že Hayes si nechal postavit stan tak, že byla jeho část obrácena k borovému háji. Každý, kdo chtěl mluvit s poručíkem tajně, se mohl přiblížit lesem, aniž by ho někdo viděl.

„Očekává Hayes, že někdo vystoupí z davu, přispěchá do jeho stanu a na místě se vzdá?“ zamumlala jsem k Jamiemu. Osobně jsem věděla nejméně o tuctu mužů mezi přítomnými, kteří se zúčastnili výtržností v Hillsborough. Tři z nich stáli na dosah paže od nás.

Jamie viděl směr mého pohledu, položil ruku na mou a stiskl ji v tiché prosbě o opatrnost. Sklonila jsem se k němu. Snad si nemyslel, že někoho prozradím neopatrnými řečmi? Slabě se na mě usmál a věnoval mi jeden z těch nepříjemných manželských pohledů, který říká víc než slova: *Víš, jaká jsi, Anglanko. Každý, kdo vidí tvou tvář, pozná, co si myslíš.*

Přikradla jsem se trochu blíž a diskrétně jsem ho kopla do kotníku. Možná mám skleněnou tvář, ale určitě bych netrousila

poznámky v zástupu, jako je tento! Ani neuskočil, ale jeho úsměv se rozšířil. Vklouzl jednou rukou do mého pláště a přitáhl si mě blíž k sobě. Druhou ruku mi položil na záda.

Hobson, MacLennan a Fowles stáli spolu těsně před námi. Tiše mezi sebou rozmlouvali. Všichni tři pocházeli z malé osady zvané Drunkard's Creek vzdálené nějakých patnáct mil od našeho místa na Fraserově hřebeni. Hugh Fowles, velmi mladý Skot, byl zetěm Joea Hobsona. Neměl víc než dvacet let. Snažil se ze všech sil uchovat si klid, ale jeho tvář byla ve chvíli, kdy se Prohlášení četlo, bílá a chladná.

Nevěděla jsem, co Tryon zamýšlí provést s tím, komu bude prokázána účast na vzpouře, ale cítila jsem proudy neklidu, který guvernérova slova vyvolala. Procházely davem jako vodní víry ženoucí se po kamenech v nedalekém potoce.

V Hillsborough bylo zničeno několik domů a řada veřejných činitelů byla vyvlečena na ulici a napadána. Povídalo se, že jeden z nich, ironicky nazývaný smírčí soudce, přišel po zuřivé ráně bičem o oko. Není pochyb, že hlavní soudce Henderson si vzal tuto demonstraci občanské neposlušnosti k srdci tak, že utekl oknem a uprchl z města. To zabránilo zasedání soudu. Bylo jasné, že je guvernér událostmi v Hillsborough *velmi* roztrpčen.

Joe Hobson se ohlédl na Jamieho a pak se odvrátil. Přítomnost poručíka Hayese u našeho ohně předchozího večera zřejmě nezůstala nepovšimnuta.

Pokud Jamie viděl ten pohled, neopětoval ho. Zvedl rameno, pokrčil je a naklonil ke mně hlavu, aby něco řekl.

„Podle mě Hayes neočekává, že se někdo vzdá. Ne. Možná je jeho povinností žádat informace. Děkuji Bohu, že není na mně, abych odpovídal.“ Mluvil potichu, ale dost hlasitě, aby se jeho slova dostala do uší Joea Hobsona.

Hobson otočil hlavu a mírným přikývnutím dal Jamiemu znamení. Dotkl se paže svého zetě a oba se vydali vzhůru po svahu k roztroušeným táborům nahoře, kde jejich ženy udržovaly oheň a staraly se o mladší děti.

Nastal poslední den shromáždění. Dnes večer se budou konat svatby a křty, oficiální obřad požehnání lásky a jejích vzpurných

plodů, které vyrostly během předchozího roku z lůn žen z exkomunikované komunity. Potom zazní písně, budou se vyprávět nejnovější příběhy a mezi mnoha plápolajícími ohni se bude tancovat – ať prší, nebo ne. Ráno se Skotové a jejich domácnosti vrátí do svých domovů na území rozkládajícím se od osídlených břehů řeky Cape Fear po divoké hory na západě a přinesou zprávu o guvernérově Prohlášení k událostem v Hillsborough.

Vrtěla jsem prsty ve vlhkých botách a znepokojeně přemýšlela, kdo z lidí v tomto davu by mohl považovat za svou povinnost uposlechnout Hayesovy výzvy k přiznání nebo obvinění druhých ze zločinu. Ne, Jamie by to neudělal. Ale jiní by mohli. Během týdne, kdy probíhalo shromáždění, se mnozí chlubili vzpourou v Hillsborough, ale v žádném případě se všichni posluchači nedívali na vzbuřence jako na hrdiny.

Cítila jsem a také slyšela, jak se vzápětí po přečtení Prohlášení ozývalo mumlání. Lidé otáčeli hlavy, rodiny se stahovaly víc dohromady, muži přecházeli od skupiny ke skupině. Protože byl obsah Hayesovy řeči unášen vzhůru na kopec, opakovali ho těm, kdo stáli příliš daleko, aby vše slyšeli.

„Půjdeme? Před svatbami je potřebné připravit ještě spoustu věcí.“

„Ano?“ Jamie na mě pohlédl. „Myslel jsem si, že Jocastiini otroci zajistili jídlo a pití. Ulysseovi jsem dal sudy s whisky – bude *soghan*.“

„Ulysses? Přinesl si paruku?“ při té představě jsem se usmála. *Soghan* se na svatbách na Skotské vysocině stará o pití a občerstvení. To slovo znamená něco jako „srdečný, bodrý člověk“. Ulysses byl pravděpodobně nejúctyhodnější osobou, jakou jsem kdy viděla – i bez napudrované žíněné paruky.

„Pokud ano, večer si ji nasadí na hlavu.“ Jamie se podíval vzhůru na přibližující se oblohu a zavrtěl hlavou. „Šťastná je nevěsta, na kterou svítí slunce,“ citoval. „Šťastná je mrtvola, na kterou padá déšť.“

„Tohle se mi na Skotech líbí,“ řekla jsem suše. „Mají vhodné přísloví pro každou příležitost. Neodvažuj se to říkat před Bree.“

„Za koho mě máš, Anglanko?“ zeptal se s úšklebkem na tváři. „Jsem její otec, ne?“

„Určitě ano.“ Potlačila jsem náhlou vzpomínku na Briannina druhého otce a podívala jsem se přes rameno, abych si byla jistá, že není na doslech.

Rozhlédla jsem se kolem sebe, ale její zářivé vlasy jsem nezhlédla. Její vzhled bezesporu dokazuje, že je Jamieho dcerou. Se svými šesti stopami vyčnívá z davu stejně jako její otec.

Otočila jsem se k Jamiemu. „Potřebuji s tebou projednat něco jiného než svatební hostinu. Musím připravit snídani, teprve pak přijde řada na ranní ordinaci s Murrayem MacLeodem.“

„Ano? Myslel jsem, že malého Murraye považuješ za šarlatána.“

„Řekla jsem, že je ignorant, tvrdohlavec a hrozba pro veřejné zdraví,“ opravila jsem ho. „To není úplně totéž.“

„Úplně,“ poznamenal Jamie a zašklebil se přitom. „Chceš ho tedy vychovávat, nebo otrávit?“

„To, co bude účinnější. Když nic jiného, mohla bych náhodně šlápnout na jeho kopíčko, nástroj pro pouštění žilou, a zničit ho. To je pravděpodobně jediný způsob, jak mu v této zdravotní škodlivé činnosti zabránit. Pojďme do stanu, je mi zima.“

„Tak jo,“ souhlasil Jamie. Podíval se na vojáky, kteří se na rozkaz znovu řadili do šiku. „Není pochyb o tom, že malý Archie má v úmyslu držet své hochy na místě, dokud lidé neodejdou. Nejspíš poněkud zmodrají zimou.“

Přestože skotští horalové byli plně ozbrojení, vypadali uvolněně a už nepředstavovali hrozbu. Mezi vojáky běhali sem a tam malí chlapci a také dost malých děvčat. Drze zvedali lemy jejich kiltů nebo se pokoušeli sáhnout si na lesklé muškety, pohupující se po níhých láhve a jílcích dýk a mečů.

„Abeli, a *charaid!*“ Jamie se odmlčel, aby pozdravil poslední z mužů z Drunkard's Creek. „Máš dneska kde jíst?“

MacLennan nepřivedl svou manželku na shromáždění, a tak jedl tam, kde mu přálo štěstí. Kolem nás se rozcházel dav, ale on stál pevně na místě, držel konec červeného flanelového šátku nataženého přes plešatící hlavu, aby se chránil před deštěm.

Pravděpodobně doufal, že si vyžebří pozvání k snídani, pomyslela jsem si cynicky.

Prohlížela jsem si jeho zavalitou postavu a v duchu jsem odhadovala jeho pravděpodobnou spotřebu vajec, ovesné kaše s opečeným chlebem a porovnávala je se zmenšujícími se zásobami v našich koších. Ne že by pouhý nedostatek potravin zabránil nějakému skotskému horalovi poskytnout pohostinství. Určitě ne Jamiemu, který pozval MacLennana, aby se k nám připojil, i když já jsem v duchu dělila osmnáct vajec devíti lidmi namísto osmi. Tedy ne smažených, ale jako taštičky se strouhanými brambory. Udělala jsem dobře, že jsem si cestou nahoru vypůjčila v Jocastině tábořišti víc kávy.

Vydali jsme se na cestu a Jamieho ruka mi náhle vklouzla pod sukni. Vydala jsem ze sebe nedůstojný zvuk a Abel MacLennan se otočil a zíral na mě. Vesele jsem se na něho usmála a odolala jsem pokušení znovu nakopnout Jamieho, tentokrát méně diskrétně.

MacLennan se odvrátil a hbitě šplhal po svahu před námi. Šosy kabátu mu pleskaly po obnošených kalhotách. Jamie mě podepřel pod loktem, aby mi pomohl přelézt přes kameny. Skláněl se při tom a šeptal mi do ucha.

„Proč, k čertu, nenosíš spodničku, Anglánko?“ sykl. „Nemáš pod sukni vůbec nic. Nastyďneš se a umřeš!“

„Nemýlíš se,“ řekla jsem a zachvěla se navzdory svému pláští. Ve skutečnosti jsem pod šaty měla ještě plátěnou košili. Byla však tenká, vhodná k cestování v létě, ale naprosto nedostatečná do zimního větru, který mi foukal skrz sukni, jako by byla z fáčoviny.

„Včera jsi měla hezkou vlněnou spodničku. Co se s ní stalo?“

„To raději nechtěj vědět.“

Zvedl obočí, ale než mohl položit další otázky, za námi zazněl ženský výkřik.

„Germaine!“

Otočila jsem se a uviděla malou blondatou hlavu s vlajícími vlasy. Dvouletý Germain se řítí dolů ze skály. Využil toho, že jeho matku plně zaměstnávala novorozená sestřička, unikl dozoru a pustil se za řadou vojáků. Chlapec se chtěl vyhnout tomu, že

bude chycen, a tak se pustil střemhlav dolů rychlostí valícího se kamene.

„Fergusi!“ vykřikla Marsali. Germainův otec uslyšel své jméno, přestal si povídat právě včas, aby uviděl, jak jeho syn letí prudce dolů přes kameny. Malý chlapec, rozený akrobat, neučinil pro svou záchranu žádný pohyb, ale když narazil jedním ramenem na travnatý svah, elegantně se zhroutil a stočil do kuličky jako ježek. Valil se jako dělová koule řadami vojáků, odrazil se od skalnatého útesu a s pleskotem dopadl do potoka.

Překvapení a úlek vyrazily z mnoha hrdel hlasitý vzdech a několik lidí seběhlo z kopce, aby pomohli. Ale jeden z vojáků už byl u břehu. Poklekl, špičkou bajonetu nabral šaty dítěte a táhl promočený uzlík ke břehu.

Fergus zamířil do ledové mělčiny a natáhl se pro svého mokrého syna.

„*Merci, mon ami, mille merci beaucoup*,“ řekl mladému vojákově. „*Et toi toto*,“ řekl svému potomkovi a trochu s ním zatřásl. „*Comment ça va*, ty malý darebo?“

Voják vypadal překvapeně, ale nemohla jsem říct, jestli to zaviniil jedinečný Fergusův žargon, nebo pohled na lesklý hák, který nahrazoval jeho chybějící levou ruku.

„To je v pořádku, pane,“ pronesl s nesmělým úsměvem. „Myslím, že se dítěti nic nestalo.“

Brianna se najednou vynořila zpoza zakrslého kaštanovníku. Na jednom rameni měla šestiměsíčního Jemmyho a z Marsaliny náruče přebírala malou Joan.

„Dej mi Joanie,“ řekla, „a postarej se o Germaina.“

Jamie shodil z ramen těžký plášť a podal jej do Marsalinych rukou místo dítěte.

„Ano, a řekni mladému vojákově, aby přišel sdílet s námi náš oheň,“ řekl jí. „Můžeme nakrmit ještě jednoho, Anglánko?“

„Ovšem,“ odpověděla jsem a rychle jsem upravila svůj mentální výpočet. Osmnáct vajec, čtyři bochníky starého chleba na opečení – jeden bych ale měla nechat na zítřejší zpáteční cestu domů – tři tucty ovesných sušenek, pokud je Jamie a Roger ještě nestačili sníst, půl sklenice medu...

Marsalina štíhlá tvář zářila úsměvem, dělila se o něj s námi třemi. Potom odešla, protože spěchala, aby se postarala o své promočené a třesoucí se muže.

Jamie se za ní rezignovaně díval. Vítr zachytil rukávy jeho košile a nafoukl je s tlumeným zvukem *húm*. Zkřížil ruce na prsou, přikrčil se proti větru a usmál se na mě.

„Domnívám se, že společně zmrzneme, Anglanko. Ale to je v pořádku. Stejně bych bez tebe nechtěl žít.“

„Cha! Cha!“ řekla jsem roztomile. „Mohl bys žít nahý na ledové kře, Jamie Frasere, a roztavil bys ji. Co jsi udělal se svým kabátem a plédem?“ Neměl na sobě nic kromě kiltu a košile, bot a punčoch. Vysoké lící kosti měl zarudlé jako špičky uší. Když jsem vklouzla rukou zpátky do ohbí jeho paže, byl teplý jako vždy.

„To raději nechtěj vědět,“ řekl a usmíval se. Přikryl mou ruku velkou mozolnatou dlaní. „Pojďme na snídani. Mám hlad.“

„Počkej,“ řekla jsem a odtáhla jsem se. Jemmymu se nelíbilo, že se má dělit o matčinu náruč s novým příchozím. Na protest naříkal a kroutil se. Jeho kulatá tvářička se pod modrou pletenou čepičkou červenala nespokojeností.

„Děkuju, mami.“ Brianna se krátce usmála a posunula drobnou Joan do bezpečnější polohy na svém rameni. „Jsi si jistá, že to dítě chceš? Tohle je tišší a váží jen polovinu.“

„Ne, to je v pořádku. Tiše, maličký, pojď k babičce.“ Usmívala jsem se, když jsem to říkala, se stále ještě novou směsicí překvapení a radosti, že opravdu mohou být něčí babička. Když mě Jemmy poznal, přestal zlobit a rychle se na mně usadil ve své oblíbené poloze mušle přilepené na skálu. Baculatými ručičkami mě pak tahal za vlasy. Rozplétala jsem mu prstíky a přitom jsem přes jeho hlavu sledovala cestu dolů. Zdálo se, že dole u potoka už mají všechno pod kontrolou.

Fergus měl kalhoty a punčochy celé promočené. Jamieho kabát mu visel kolem ramen. Jednou rukou si ždímal přední část košile a říkal něco vojákovi, který zachránil Germaina. Marsali ze sebe shodila dlouhou suknicí a zabalila do ní malého chlapce. Rozpuštěné světlé vlasy jí vlály zpod šátku jako pavučiny ve větru.

Poručík Hayese přilákal hluk. Vykukoval ze stanu jako surmovka z lastury. Podíval se nahoru a zachytil můj pohled. Krátce jsem mu zamávala. Potom jsem se otočila a následovala svou rodinu zpátky do našeho tábora.

Jamie pomáhal Brianně dostat se přes kamenitý úsek cesty přede mnou a něco jí říkal v gaelštině.

„Ano, jsem připravena,“ odpověděla a zopakovala větu anglicky. „Kde máš kabát, táto?“

„Půjčil jsem ho tvému manželovi,“ vysvětloval. „Nechceme přece, aby vypadal na vaší svatbě jako žebrák, vid’?“

Bree se smála a volnou rukou si odhrnovala vlající zrzavé vlasy z úst.

„Lepší být žebrákem než se pokusit o sebevraždu.“

„Cože?“ Dostihla jsem je, když jsme se vynořili z útočiště skal. Vítr se hnál přes otevřený prostor, bušil do nás deštěm a kousky bodajících kamínků. Přetáhla jsem Jemmymu pletenou čapku víc přes uši, a ještě jsem mu dala přes hlavu deku.

„Uf!“ Brianna se sklonila nad zabaleným děvčátkem, které nesla a chránila před nápořem větru. „Roger se právě holil, když začaly tlouct bubny. Pořezal se na krku. Na přední části jeho kabátu jsou skvrny od krve.“ Pohlédla na Jamieho. Oči jí slzely od silného větru. „Dnes ráno jsi ho viděl, že? Víš, kde je teď?“

„Neboj se, tvůj snoubenec je celý,“ ujistil ji. „Řekl jsem mu, aby si šel promluvit s otcem Donahuem, zatímco Hayes bude řešit své záležitosti.“ Ostře na ni pohlédl. „Mohla jsi mi říct, že ten chlapec není katolík.“

„To jsem mohla,“ řekla bez toho, že by ji to zneklidnilo. „Ale neudělala jsem to. Není to podle mě důležité.“

„Z tvého zvláštního výrazu soudím, že to podle tebe nemá žádné důsledky...“ Jamie mluvil značně podrážděně, ale přerušil ho příchod samotného Rogera. V kiltu z tartanu zelené a bílé barvy rodiny MacKenzieových, s odpovídajícím plédem přes Jamieho kabát a vestu vypadal skvěle. Kabát mu padl dobře. Oba muži byli vysocí, měli dlouhé končetiny a široká ramena, Jamie však měřil o palec či dva víc. Šedá barva vlněného Jamieho kabátu se docela hodila k Rogerovým tmavým vlasům

a olivové kůži stejně jako ke světle hnědé až rudé barvě Jamieho vlasů.

„Vypadáš moc dobře, Rogere,“ řekla jsem. „Kde ses pořezal?“ Tvář měl růžovou a svěží, jako by se právě oholil, ale jinak nijak nepoznamenanou.

Roger nesl pod paží Jamieho pléd, uzlík červeného a černého tartanu. Podal mi ho, naklonil hlavu na stranu a ukázal mi hluboký šrám těsně pod čelistí.

„Samozřejmě tady. Nebylo to zlé, jen to krvácelo jako ďas. Neřikají těm nástrojům nadarmo břitvy hrdlořezů, že?“

Rána se už zhojila a zůstal po ní čistý, tmavý šrám. Řez byl asi tři palce dlouhý. Vedl od čelisti dolů po straně krku. Jemně jsem se dotkla kůže v jeho blízkosti. Není to zlá rána. Ostří břitvy prořízlo kůži rovně, nebude nutné ránu sešívát. Nedivila jsem se však, že rána hodně krvácela. Skoro to vypadalo, jako by se pokoušel podřezat se.

„Vypadá to, že jsi dnes ráno trochu nervózní,“ dráždila jsem ho. „Nerozmyslíš si to, že ne?“

Brianna ke mně přistoupila. „Na to je trochu pozdě, vždyť má dítě, které potřebuje jméno.“ Řekla stroze.

„Bude mít víc jmen, než s kolika si bude vědět rady,“ ujistil ji Roger. „Ty taky, paní MacKenzieová.“

Při zvuku toho jména Brianna trochu zčervenala a usmála se na něj. Naklonil se k ní, políbil ji na čelo a pak od ní převzal zabalené dítě. Tvář se mu najednou zkrivila zděšením, když ucítil v náruči tíhu toho uzlíku a podíval se na něj zblízka.

„To není naše dítě,“ uklidnila ho Bree a usmála se jeho reakci. „To je Joan, Marsalina dcera. Jemmyho má moje máma.“

„Díky Bohu,“ řekl a držel uzlík s větší opatrností. „Myslel jsem si, že se vypařil či co.“ Zvedl lehce příkrývku a vystavil na světlo spící tvářičku malé Joan. Usmál se – jak to lidé vždy dělávají – při pohledu na její směšnou patku hnědých vlasů. Vypadala jako baculatá panenka s růžovými tvářičkami.

„Není šance,“ řekl a bručel, když jsem zvedala nakrmeného Jemmyho, který teď klidně spíkal ve vlastní dece, do pohodlnější polohy. „Myslím si, že cestou nahoru přibral půl kila, možná

i celé kilo.“ Byla jsem rozpálená z námahy a držela jsem dítě trochu od sebe, když vtom mi zahřála tváře náhlá vlna horka a začala jsem se pod vlnami rozcuchaných vlasů potit.

Jamie převzal Jemmyho a položil si ho chytře pod jednu paži jako míč a do dlaně druhé ruky položil jeho hlavičku.

„Mluvil jsi s knězem?“ poznamenal a podíval se na Rogera s poněkud skeptickým výrazem.

„Ano,“ odpověděl Roger klidně. Reagoval tak na pohled i na otázku. „Je spokojený, že nejsem Antikrist. Když budu ochotný nechat chlapce pokřtít jako katolíka, nevidí pro naši svatbu žádnou překážku. Řekl jsem, že s jeho pokřtěním souhlasím.“

Jamie odpověděl jakýmsi zamručením a já jsem potlačila úsměv. Jamie neměl žádné velké náboženské předsudky. Bojoval, velel a jednal s mnoha lidmi ze všech možných prostředí, ale když zjistil, že jeho budoucí zeť je presbyterián a nemá v úmyslu konvertovat, pocítil potřebu nějak se k tomu vyjádřit.

Bree zachytila můj pohled a usmála se na mě. Její oči se zúžily na veselé kočičí, modré šterbinky.

„Bylo od tebe velmi moudré, že ses nezmínila o jeho vyznání předem,“ zamumlala jsem. Snažila jsem se nemluvit hlasitě. Oba muži šli před námi, pořád se ještě chovali poněkud strnule a formálně, přestože visící deky, v nichž byly zabalené děti, které nesli, tomu příliš neodpovídaly.

Jemmy náhle vykřikl, ale jeho dědeček ho začal okamžitě houpat, ani nezměnil rytmus kroků. Dítě se uklidnilo. Přes Jamieho rameno schované pod příkrývkou na nás koukala jeho kulatá očka. Udělala jsem na chlapce grimasu a on mi věnoval velký úsměv.

„Roger se o tom chtěl zmínit, ale já jsem ho požádala, aby mlčel.“ Bree vyplázla jazyk a vrtěla jím na Jemmyho a pak se ženským pohledem zadívala na Rogerova záda. „Věděla jsem, že s otázkou víry nebude táta dělat cavyky, když počkáme až těsně do svatby.“

Neušel mi ani přesný Briannin odhad otcovy povahy, ani její zběhlost v používání skotské angličtiny. Hodně připomínala Jamieho, a to nejen vzhledem a barvou vlasů i pleti. Měla jeho

talent pro posuzování lidí a výmluvnost. Přesto mi stále ještě něco vrtalo hlavou, něco, co se týkalo Rogera a náboženství...

Došly jsme natolik blízko k mužům, že jsme slyšely jejich rozhovor.

„... o Hillsborough,“ řekl Jamie. Naklonil se k Rogerovi, aby ho slyšel navzdory větru. „Žádají informace o vzbouřencích.“

„Ano?“ Zdálo se, že Roger je zvědavý i znepokojený. „Duncan Innese to bude zajímat. Víte, že byl během těch událostí v Hillsborough?“

„Ne.“ Jamieho to zajímalo ještě víc. „Tento týden jsem Duncan téměř neviděl, natož abych s ním mluvil. Zeptám se ho asi po svatbě, pokud ji přežije.“ Duncan se chystal večer oženit s Jamieho tetou Jocastou Cameronovou a byl z té vyhlídky tak nervózní, že se málem zhroutil.

Roger se otočil, když mluvil s Briannou, aby svým tělem chránil Joan před větrem.

„Tvoje teta řekla otci Donahueovi, že může oddávat v jejím stanu. To pomůže.“

„Brrr!“ Bree se schoulila a otrásla se. „Díky Bohu. Tohle není vhodný den na svatbu pod listnatým stromem.“

Mohutný kaštan nad nimi poslal dolů velkou sprchu žlutých listů jako vyjádření souhlasu. Roger vypadal poněkud rozpačitě.

„Asi to není svatba, již sis představovala jako malá,“ poznamenal.

Brianna pohlédla na Rogera a na tváři se jí pomalu rozprostíral široký úsměv.

„To nebyla ani ta první. A moc se mi líbila,“ odpověděla. Roger se červenal jen výjimečně, ale teď mu zrůžověly uši. Že by chladem? Otevřel ústa, jako by chtěl odpovědět. Zachytil však Jamieho pronikavý pohled a opět je zavřel. Vypadal rozpačitě, ale nepopíratelně potěšeně.

„Pane Frasere!“

Otočila jsem se a uviděla jsem, jak si k nám klestí cestu jeden z vojáků. Oči upíral na Jamieho.

„Kaprál MacNair, váš služebník, pane,“ řekl. Když se dostal až k nám, těžce oddychoval. Hluboce se uklonil. „Poručík vás

pozdravuje a ptá se, jestli byste byl tak laskav a navštívil ho v jeho stanu.“ Všiml si mě a znovu se uklonil, tentokrát méně hluboko. „Paní Fraserová, klaním se vám, madam.“

„Váš služebník, pane.“ Jamie vrátil kaprálovi jeho úklonu. „Vyřídíte poručíkovi mé omluvy, ale mám povinnosti, které vyžadují mou přítomnost jinde.“ Hovořil zdvořile, ale kaprál se na něho díval zostra. MacNair byl mladý, ale ne nezkušený. Najednou jsem z výrazu jeho tváře poznala, že pochopil důvod Jamieho odmítnutí. Poslední věcí, kterou by si nějaký muž přál, bylo, aby ho někdo viděl vcházet samotného do Hayesova stanu bezprostředně po přečtení Prohlášení.

„Poručík žádá, abyste ho navštívil společně s pány Farquardem Campbellem, Andrewem MacNeillem, Geraldem Forbesem, Duncanem Innesem a Randallem Lillywhitem.“

Z Jamieho ramen zmizela trocha napětí.

„Opravdu,“ poznamenal Jamie prostě. Tak Hayes se chce poradit s nejmocnějšími muži oblasti. Farquard Campbell a Andrew MacNeill jsou velcí farmáři a místní soudci. Gerald Forbes, prominentní právník z Cross Creeku a smírčí soudce. Lillywhite je soudce okresního soudu a Duncan Innes se měl díky nastávající svatbě s Jamieho ovdovělou tetou stát největším majitelem plantáží v západní polovině kolonie. Jamie sám není ani bohatý, ani úředník Koruny – ale *byl* majitelem velkého, i když dosud většinou prázdného pozemku, který mu byl přidělen v odlehlém kraji.

Pokrčil rameny, posunul si dítě na druhou stranu a uklidnil se.

„Tak dobře. Povězte poručíkovi, že ho navštívím, jakmile to bude vhodné.“

Žádné zastrašování. MacNair se uklonil a odešel. Pravděpodobně bude hledat další pány ze seznamu.

„O co jde?“ zeptala jsem se Jamieho. „Jéje.“ Natáhla jsem se, abych utřela lesknoucí se sliny, které tekly z pusy Jemmymu, než se dostanou na Jamieho košili. „Roste nám zoubek, vid’?“

„Mám spoustu zubů,“ ujistil mě Jamie, „a ty taky, pokud vidím. Nemůžu ti říct s jistotou, co ode mě může Hayes chtít. A taky to nehodlám zjišťovat, než budu muset.“ Zvedl na mě jedno zrzavé obočí a rozesmál mě.

„Slovo ‚vhodné‘ obsahuje určitou pružnost, že?“

„Neřekl jsem, že to bude *vhodné* pro něj,“ zdůraznil Jamie. „Teď k tvé spodničce, Anglanko, a proč běháš po lese s holým zadkem... hele, Duncane, *a charaid!*“ Kyselý pohled v jeho tváři se rozplynul v opravdovou radost při pohledu na Duncana Innese, který si k nám razil cestu nízkým podrostem holých větví svídy krvavé.

Duncan přelezl padlý kmen. Dalo mu to dost práce kvůli chybějící levé ruce. Když došel až k nám, setřásal z vlasů kapky vody. Už byl oblečený na svatbu. Měl na sobě čistou nabíranou košili, kilt, škrobenou plátěnou náprsenku a kabátec z červeného sukna zdobený zlatou šňůrou. Prázdný rukáv měl sepnutý broží. Nikdy jsem Duncana neviděla tak elegantního. Také jsem mu to řekla.

„Ach ano,“ řekl potěšeně. „Slečna Jo si to přála.“ Mávl rukou nad pochvalou i deštěm. Pečlivě odstranil suché jehličí a kousky kůry, které mu spadly na kabát, když procházel mezi borovicemi.

„Brr! Příšerný den, Mac Dubhu, ale nevadí.“ Vzhlédl k obloze a potřásl hlavou. „Šťastná je nevěsta, na kterou svítí slunce. Šťastná je mrtvola, na kterou padá déšť.“

Nedalo mi to, abych se nezeptala: „Jak může být mrtvola šťastná, ať jsou meteorologické podmínky jakékoli? Ale jsem si jistá, že Jocasta bude přesto docela šťastná,“ dodala jsem rychle, když jsem viděla, že se na Duncanově tváři objevuje zmatený výraz. „A ty samozřejmě také.“

„Ach... ano,“ odpověděl trochu rozpačitě. „Ano, ovšem. Děkuju vám, paní.“

„Když jsem tě viděl přicházet lesem, myslel jsem si, že se ti možná na paty přilepil kaprál MacNair,“ pronesl Jamie. „Nejdeš navštívit Archieho Hayese, že ne?“

Duncan vypadal dost překvapeně.

„Hayese? Co by mohl poručík chtít ode mě?“

„Byl jsi v srpnu v Hillsborough, že? Anglanko, odnes někam tu malou veverka.“ Jamie přerušil svou řeč a podal mi Jemmyho, který se rozhodl projevovat víc aktivního zájmu o dění a pokoušel se šplhat po dědečkově hrudníku. Kopal nožkama a hlasitě

mumlal. Náhlá Jemmyho činnost však nebyla hlavním motivem, aby se zbavil břemene, jak jsem zjistila, když jsem chlapce převzala.

„Děkuju mnohokrát,“ řekla jsem a pokrčila nos. Jamie se na mě usklíbl, vzal Duncana nahoru po cestě, aby mohli pokračovat v rozhovoru.

„Hm,“ řekla jsem a opatrně jsem čichala. „To je všechno? Ne, myslím že ne.“ Jemmy zavřel oči, zrůžověl a vydal ze sebe zvuk připomínající výstřel z kulometu. Odhrnula jsem zavinovačku, abych se mu podívala na záda.

„Páni!“ Rychle jsem odstranila deku. Právě včas. „Čím tě ta tvoje máma krmí?“

Jemmyho potěšilo, že pocítil náhlou svobodu, a začal pohybovat nožkami jako vodní mlýn. Způsobil tak, že ošklivá nažloutlá substance tekla z plen po baculatých nožkách.

„Fuj,“ poznamenala jsem stručně. Držela jsem chlapce v napnutých pažích co nejdál od sebe a odbočila jsem z cesty k jednomu z malých potůčků vinoucích se po úbočí. Uvědomila jsem si, že i když se dokážu obejít bez věcí, jako je domovní kanalizace a automobil, jsou chvíle, kdy upřímně postrádám něco jako kojenecké nepropustné kalhotky. Nemluvě o toaletním papíru.

Našla jsem vhodné místo na břehu malého potoka s hustou vrstvou spadaneho listí na zemi. Klekla jsem si, roztáhla svůj plášť a položila na něj Jemmyho, aby klečel a opíral se ručkama o zem. Potom jsem vytáhla znečištěnou plenu, aniž bych se obtěžovala rozepínáním spínacích špendlíků.

„Uí!“ vypískl. Překvapilo ho, že cítí chlad. Sevřel tlustý zadeček a schoulil se jako malá růžová žabka.

„Ha!“ řekla jsem mu. „Jestli si myslíš, že studený vítr na zadku je zlý, jen počkej.“ Vzala jsem do dlaně hrst žlutohnědých listů a rychle chlapce očistila. Jako stoicky klidné dítě se sice kroutil, ale nekřičel. Jen ve chvílích, kdy jsem propátrávala jeho záhyby, vydával pištivý zvuk.

Převrátila jsem ho a nad nebezpečnou zónou jsem držela ruku jako ochranu. Očistila jsem mu přirození, což na jeho bezzubých ústech vyvolalo široký úsměv.

„Ty jsi ale horal, vid’?“ řekla jsem s úsměvem.

„Co myslíš tou poznámkou, Anglanko?“ Vzhlédla jsem a všimla si, že se o strom na druhé straně potůčku opírá Jamie. Syté barvy jeho kostkovaného oděvu a bílá plátěná košile byly na pozadí zvadlého podzimního listí jasně viditelné. Tvář a vlasy ale způsobovaly, že vypadal jako nějaký starousedlík ze dřeva, zbarvený bronzově a světlehnědě, s větrem čechrajícím vlasy tak, že volné konce tancovaly jako zrzavé javorové listy.

„Je zřejmě lhostejný vůči chladu a vlhku,“ řekla jsem po dokončení práce a odhodila jsem poslední hrst znečištěného listí. „Kromě toho... neměla jsem moc co dočinění s malými chlapci, ale není tenhle nějak předčasně vyžrálý?“

Jamie pozvedl jeden koutek úst, když nahlédl na slibné místo pod mou rukou. Ten malý přívěsek ztuhl jako můj palec a měl přibližně stejnou velikost.

„Ale ne,“ řekl Jamie. „Viděl jsem mnoho malých chlapců nahých. Všichni to občas dělají.“ Pokrčil rameny a úsměv se mu rozšířil. „Zda to platí jen o *skotských chlapcích*, to nemůžu říct...“

„Troufám si tvrdit, že to je talent, který se s věkem zlepšuje,“ řekla jsem prostě. Hodila jsem špinavou plenu přes potůček, kde s cáknutím dopadla k jeho nohám. „Bud’ tak laskav, vytáhni spínací špendlíky a vymáchej ji.“

Pokrčil trochu svůj dlouhý rovný nos, ale bez reptání poklekl a tu špinavou věc dvěma prsty zvedl.

„Tak tohle jsi provedla se svou spodničkou,“ poznamenal. Otevřela jsem velkou kapsu, kterou jsem měla u pasu, a vytáhla z ní čistý složený obdélník látky. Ne vybílené plátno na pleny, podobné jako držel, ale tlustý, měkký, často praný vlněný flanel obarvený světle červenou šťávou z rybízu.

Pokrčila jsem rameny, prověřila Jemmyho nejnovější výbuchy a položila ho na novou plenu.

„Se třemi dětmi, které nosí pleny, a za příliš vlhkého počasí, za kterého se jen stěží dá něco pořádně usušit, jsme měly málo čistých kusů.“ Keře kolem mýtiny, kde jsme postavili rodinný tábor pro všechny, byly ověncené volně visícím prádlem, z něhož většina byla kvůli nepříznivému počasí mokrá.

„Tady.“ Jamie se natáhl přes potůček pramenící ve skalách, aby mi podal špendlíky ze staré pleny. Vzala jsem je a dávala pozor, aby mi nespadly do vody. Prsty jsem měla ztuhlé a studené, ale špendlíky stály za to. Bree je vyrobila z rozžhaveného drátu a Roger vyřezal podle jejích nártů ze dřeva hlavičky. Byly trochu větší a méně hladké než moderní verze. Jediným skutečným nedostatkem bylo lepidlo, kterým se dřevěné hlavičky přilepovaly k drátu. Připravovalo se z vařeného mléka a odřezků z kopyt a nebylo vodotěsné, takže hlavičky bylo nutné opakovaně přilepovat.

Přiložila jsem plenu kolem Jemmyho beder a látku jsem sepnula špendlíkem. Při pohledu na dřevěnou špičku špendlíku jsem se usmála. Bree vzala jednu sadu a do každé vyřezala malou směšnou žabku. Každá měla široký bezzubý úsměv.

„Tak, žabičko, tady jsi.“ Když byla plenka bezpečně upevněna, posadila jsem se a položila si dítě na klín. Uhladila jsem chlapci šatičky a pokusila se znovu zavázat příkrývku.

„Kam šel Duncan?“ zeptala jsem se. „Podívat se na poručíka?“ Jamie zavrtěl hlavou a sklonil se nad svou prací.

„Říkal jsem mu, aby tam ještě nechodil. *Byl* v Hillsborough v době nepokojů. Nejlépe by udělal, kdyby chvíli počkal. Kdyby se Hayes ptal, mohl by potom poctivě přísahat, že tady není nikdo, kdo se rebelie zúčastnil.“

Vzhlédl a beze stopy humoru se usmál. „S příchodem soumraku ani nebude.“

Pozorovala jsem Jamieho velké a mocné ruce, když ždímal vymáchanou plenu. Jizvy na jeho pravé ruce bývají většinou téměř neviditelné, ale teď vystoupily jako přerušované bílé čáry na chladem zarudlé kůži.

Z celé záležitosti jsem byla trochu neklidná, i když se nezdálo, že by existovalo nějaké přímé spojení s námi.

Většinou jsem při pomyslení na guvernéra Tryona cítila jen mírnou nervozitu. Byl koneckonců bezpečně odložen stranou ve svém hezkém paláci v New Bernu. Od našeho malého bydliště na Fraserově hřebeni ho dělilo tři sta mil pobřežních měst, vnitrozemských plantáží, borových lesů, předhůří, hor bez stezek

a pusté divočiny. Ale s některými věcmi jsme si museli dělat starosti. Například s „regulátory“, samozvanými strážci zákona, kteří vyvolali bouře v Hillsborough, a zkorumpovanými šerify a soudci, kteří k tomu zavdali příčinu. Sotva jsem si uměla představit, že by guvernér Tryon měl čas věnovat nám jedinou myšlenku. Doufala jsem, že ne.

Byla tu jedna nepříjemná skutečnost. Jamie byl držitelem oprávnění na velký pozemek v horách Severní Karolíny, který dostal darem od guvernéra Tryona. Ten měl na druhé straně v kapse jeden malý, ale důležitý trumf. Jamie je katolík. A královské postoupení půdy lze dle zákona udělovat jen protestantům.

Vzhledem k malému počtu katolíků v kolonii a nedostatku organizace mezi nimi byla otázka náboženství zřídka na pořadu jednání. Nestály zde žádné katolické kostely, žádné sídlo katolických kněží. Otec Donahue podnikl na Jocastinu žádost namáhavou cestu z Baltimoru. Jamieho teta měla velký vliv na skotské komunity už tak dlouho, že by nikoho nenapadlo zpochybňovat její náboženskou výchovu. A já si myslím, že pravděpodobně jen málo Skotů, s nimiž jsme celý týden slavili, ví, že jsme papeženci.

Je však možné, že se to dost brzy dozví. Bree a Rogera, kteří jsou zasnoubeni jeden rok, má kněz oddat dnes večer spolu se dvěma dalšími katolickými páry z Bremertonu a s Jocastou a Duncanem Innesem.

„Archie Hayes,“ zeptala jsem se najednou. „Je katolík?“

Jamie pověsil mokrou plenu na blízkou větev a setřásl si vodu z rukou.

„Neptal jsem se ho,“ odpověděl, „ale předpokládám, že ne. Jeho otec nebyl. Překvapilo by mě, kdyby on byl, a navíc je to důstojník.“

„To je pravda.“ Nevýhody skotského původu, chudoba a to, že je člověk bývalým jakobitou, byly dostatečně šokující. Je zajímavé, že je Hayes překonal a dostal se na svou současnou pozici bez dodatečného břemene skvrny papežence.

Ovšem myšlenka na Hayese a jeho muže mě tolik netrápila. Trápily mě pocity, které ve mně probouzel Jamie. S tím svým

poloúsměvem, který se vždy skrýval v koutku úst, vypadal navenek klidně a sebejistě jako vždy. Ale znala jsem ho až příliš dobře. Viděla jsem dva ztuhlé prsty jeho pravé ruky, zmrzačené v anglickém vězení. Krátkými trhavými pohyby jimi škubal vedle nohy, když si předchozí večer vyprávěli s Hayesem vtipy a příběhy. I teď byla na jeho čele mezi obočím vidět tenká vráska. Míval ji, když si dělal starosti. Neměla co dělat s tím, co právě dělal.

Měla jsem pocit, že jeho obavy nějak souvisejí s Prohlášením, ale nenapadal mě jediný možný důvod. Vždyť bouří v Hillsborough se nezúčastnil nikdo z našich lidí.

„... presbyterián,“ řekl. Pohlédl na mě s kyselým úsměvem. „Jako Roger.“

Vzpomínka, která mě kdesi v podvědomí dráždila už dříve, najednou zapadla na to pravé místo.

„Tys to věděl,“ řekla jsem. „Věděl jsi, že Roger není katolík. Viděl jsi ho křtít to dítě v Hadím městě, když jsme ho... vzali od indiánů.“ Příliš pozdě jsem si všimla, že mu přes tvář přechází stín, a kousla jsem se do jazyka. Když jsme vzali Rogera a nechali na jeho místě Jamieho milovaného synovce Iana.

Stín přešel po tváři, ale Jamie se usmíval, odehnal vzpomínku na Iana.

„Ano, věděl.“

„Ale Bree...“

„Vdala by se za toho mladíka, i kdyby to byl Hotentot,“ přerušil ji Jamie. „Všichni to viděli. A já nemohu říct, že bych měl námitky proti Rogerovi, i kdyby to Hotentot byl,“ dodal k mému překvapení.

„Neměl bys námitky?“

Jamie pokrčil rameny a překročil potůček na mou stranu. Utřel si ruce do kraje plédu.

„Je to statečný mladík a je laskavý. Přijal malého za vlastního a neřekl děvčeti ani slovo. Tak by měl jednat správný muž, ale každý by to neudělal.“

Pohlédla jsem mimoděk na Jemmyho, který ležel stočený do klubíčka v mé náruči. Snažila jsem se nemyslet na to, ale občas jsem si nemohla pomoci a pozorovala jsem jeho roztomilé rysy,

abych našla nějakou stopu, která by pomohla odhalit jeho pravého otce.

Brianna s Rogerem uzavřeli předsňatek, spala s ním jednu noc a pak ji dva dny nato znásilnil Stephen Bonnet. Nedalo se s jistotou říct, kdo je otcem, a Jemmy zatím nebyl podobný ani jednomu z nich. V tu chvíli si chlapec soustředěně hryzal pěstičku. S měkkým chmýřím červenozlatých vlásků se nepodobal nikomu víc než Jamiemu.

„Hm. Tak proč všechno to naléhání, aby byl Roger prověřen knězem?“

„Budou se brát v každém případě,“ řekl logicky. „Ale chci, aby byl chlapec pokřtěn jako katolík.“ Položil svou velkou ruku na Jemmyho hlavíčku a palcem hladil droboučké zrzavé obočí. „Když jsem způsobil trochu zmatku kolem MacKenzieho, myslel jsem si, že budou rádi souhlasit s *an gille ruaidh*.“

Smála jsem se a přitáhla jsem záhyb příkrývky kolem Jemmyho uší.

„A já jsem si myslela, že tě má Brianna přečteného!“

„To tedy má,“ odpověděl s úsměvem. Najednou se sklonil a políbil mě.

Měl měkká a velmi teplá ústa. Chutnal chlebem s máslem a voněl silně po čerstvých listech a nemytém muži s nepatrnou stopou po pachu pleny.

„To je hezké,“ řekla jsem potěšeně. „Udělej to znovu.“

Les kolem nás byl tichý, jak lesy bývají. Žádní ptáci, žádná zvířata, jen šumění listů a hukot vody pod nohama. Neustálý pohyb, neustálé zvuky, a přes to všechno dokonalý mír. Na té hoře bylo mnoho lidí a většina z nich nedaleko, ale právě tady, právě teď jsme mohli být sami na Jupiteru.

Otevřela jsem oči a vzdychla jsem, cítila jsem med. Jamie se na mě usmál a odstranil mi z vlasů spadlý žlutý list. V náruči mi leželo dítě, těžké, teplé břímě, střed vesmíru.

Nikdo z nás nemluvil, aby nenarušil ticho. Jako bychom byli v oku bouře. Vír událostí a lidí kroužil kolem nás a krok kterýmkoli směrem by nás opět vrhl do toho točícího se šílenství, ale tady uprostřed jsme našli mír.

Oprášila jsem mu rameno, měl na něm javorová semena. Vzal mě za ruku a přiložil ji k ústům s náhlou divokostí, která mě překvapila. Přesto byly jeho rty něžné, špička jazyka příjemně teplá, když mě líbal na masitém vrcholku u kořene palce. Na Venušině pahorku, jak se tomuto místu lásky říká.

Zvedl hlavu a já jsem najednou pocítila chlad na ruce, kde byla stará jizva bílá jako kost. Písmeno „J“ vyřezané v kůži, jeho značka na mně.

Položil mi ruku na tvář a já jsem na ni přitiskla svou, jako bych mohla cítit vybledlé „C“, které nosil na své dlani. Nikdo z nás nepromluvil, ale dali jsme si slib. Už jsme to udělali i dříve na místě svatyně. Byly to naše stopy na kusu skály v pohybujících se píscích hrozící války.

Nebyla blízko. Ještě ne. Ale slyšela jsem ji přicházet za zvuků bubnů a Prohlášení, viděla jsem ji v lesku ocele. Poznala jsem strach z ní v srdci a kostech, když jsem se podívala do Jamieho očí.

Chlad byl pryč a v ruce mi tepala horká krev, jako by se otvírala stará rána a znovu se pro něho prolévala krev srdce. Přijde a já ji nemohu zastavit.

Ale tentokrát ho neopustím.

* * *

Následovala jsem Jamieho z lesa přes hromady kamení, písku a přes trsy trávy k prošlapané cestě, která vedla nahoru k našemu tábořišti. V duchu jsem poměřovala suroviny na snídani s počtem strážníků a upravovala velikost porcí, protože Jamie prozradil, že pozval další dvě rodiny, aby s námi posnídaly.

„Robin McGillivray a Geordie Chisholm,“ řekl Jamie a přidržel větev, abych mohla projít. „Myslel jsem si, že bychom je mohli hezky přivítat. Mají v úmyslu usadit se na Hřebeni.“

„Opravdu?“ zeptala jsem se a sklonila jsem hlavu, protože větev za mnou se vracela na místo. „Kdy? A kolik jich je tady?“

Byly to otázky skrývající v sobě obavy. Bližila se zima. Byla příliš blízko na to, abychom počítali s postavením třeba i té

nejbídnější chalupy jako přístřeší. Každý, kdo teď přišel do hor, by pravděpodobně musel žít s námi ve velkém domě, nebo by se musel nastěhovat do jedné z malých chatek osadníků, které byly roztroušeny po Hřebeni. Skotští horalé dokázali žít v místnosti po deseti lidech, když to bylo potřebné. S mým méně vyvinutým smyslem pro anglickou pohostinnost jsem raději doufala, že to nebude nutné.

„Šest McGillivrayových a osm Chisholmových,“ řekl Jamie s úsměvem. „McGillivrayovi přijdou na jaře. Robin je zbrojř. V zimě bude pracovat v Cross Creeku a jeho rodina počká u příbuzných v Salemu na lepší počasí. Jeho manželka je Němka.“

„To je dobré.“ Čtrnáct dalších k snídani, potom já a Jamie, Roger a Bree, Marsali a Fergus, Lizzie a její otec – Abel MacLennan, nesmíme na něj zapomenout – ach, a ten mladý voják, který zachránil Germaina, to dělá dohromady čtyřiaadvacet...

„Půjdu si vypůjčit nějakou kávu a rýži od tety, ano?“ Jamie viděl můj rostoucí neklid a dost mě svou nabídkou uklidnil. Usmál se a natáhl se pro dítě. „Dej mi chlapečka. Půjdem na návštěvu a necháme ti volné ruce, abys mohla vařit.“

S pocitem úlevy jsem sledovala, jak odcházejí. Zůstala jsem sama, i když jen na pár chvil. Zhluboka jsem se nadechla vlhkého vzduchu. Začala jsem si uvědomovat, jak mi na kapuci tiše dopadá déšť.

Líbilo se mi shromáždění horalů a společenské příležitosti, ale musela jsem připustit, že napětí z neustálé přítomnosti mnoha lidí po celé dny mi jde na nervy. Po týdnu návštěv, klevetění, denních zdravotnických porad a malých, ale stálých krizí, které postihují osoby v drsném prostředí s početnou rodinnou skupinou, jsem měla chuť vykopat si jámu a vlézt do ní, abych získala čtvrt hodiny samoty.

Ale právě v tu chvíli to vypadalo, že budu možná ušetřena námahy. Z výše položeného místa nad naším táborem se ozývaly výkřiky, volání a tóny dudácké hudby. Přerušilo je guvernérovo Prohlášení. Shromáždění znovu zavádělo svůj normální rytmus a každý se vracel ke svému rodinnému krbu, na mýtinu, kde se konaly soutěže, k ohradám s dobyt看 nebo k vozům. V nich

se prodávalo všechno od stuh a máselnic po práškovou maltu a čerstvé, vlastně poměrně čerstvé citrony. Chvíli mě nikdo nepotřeboval.

Bude velmi rušný den a toto může být moje jediná příležitost užít si na týden nebo víc samotu. Cesta zpátky bude trvat nejméně tak dlouho. Pohyb velké společnosti včetně dětí a vozů je pomalý. Většina nových nájemníků nemá ani koně, ani muly a půjdou pěšky.

Potřebovala jsem chvíli pro sebe, abych nabrala síly a utřídila si myšlenky. Nesoustředila jsem se však na logistiku snídaně nebo svatby ani na hrozící operaci, o které uvažuji. Těšila jsem se na mnohem vzdálenější budoucnost. Toužila jsem po domově.

Fraserův hřeben se nachází v západních horách daleko za městem, daleko za všemi cestami. Byli jsme vzdáleni a osamoceni, a tak jsme měli jen málo návštěvníků. Také málo obyvatel, i když populace Hřebene vzrůstala. Přišlo tam více než třicet rodin, aby se pod Jamieho záštitou usadily na půdě, kterou mu přidelil guvernér. Většinou to byli lidé, které poznal ve vězení Ardsmuir. Myslela jsem si, že i Chisholm a McGillivray jsou bývalí vězni. Jamie prodloužil platnost své pozvánky pro takové lidi na neurčito bez ohledu na to, jaké výdaje jsme museli vynakládat na pomoc pro ně a jestli jsme si to vůbec mohli dovolit.

Tiše a pomalu kolem proletěl havran, křídla mu ztěžkla deštěm. S havrany si lidé spojují znamení. Přemýšlela jsem, jestli tento pro nás znamená dobro, nebo zlo. Je vzácné, když pták létá za takového počasí, takže to musí něco znamenat.

Poklepala jsem si bříškem dlaně hlavu, abych z ní vytloukla tu pověru. Když člověk žije s horaly dost dlouho, má sklon vidět nějaké znamení v každé skále a stromu.

Možná je to pravda. Všude kolem mě na této hoře byli lidé. Věděla jsem to, ale přesto jsem se cítila sama, chráněná deštěm a mlhou. Počasí bylo stále chladné, ale mně kupodivu zima nebyla. Krev mi tepala blízko pod povrchem kůže a cítila jsem, jak mi v dlaních vzrůstá teplota. Natáhla jsem ruku k borovici stojící vedle mě. Na každé jehlici se chvěly kapky, kůra byla černá vlhkostí. Vdechovala jsem vůni a těšila se z dotyku vody na mé

kůži. Děšť tiše padal a smáčel mi šaty, dokud ke mně nepřilnuly jako oblaka k obloze.

Jamie mi jednou řekl, že musí žít na hoře. Teď jsem pochopila proč, i když jsem jeho důvody nedokázala vyjádřit slovy. Všechny mé roztěkané myšlenky ustoupily a já jsem naslouchala hlasu skal a stromů. Slyšela jsem zvuk jednoho úderu zvonu někde hluboko pod mýma nohama. Okouzlená jsem asi chvíli stála v jakémsi transu a všechny myšlenky na přípravu snídaně se vytratily. Ale pak hlasy skal a stromů přehlušil dusot nohou na blízké stezce.

„Paní Fraserová.“

Byl to sám Hayes zářící s baretem a mečem, a to navzdory dešti. Pokud ho překvapilo, že stojím na cestě sama, nedal to najevo, ale naklonil hlavu ve zdvořilém pozdravu.

„Poručíku.“ Opětovala jsem úklonou jeho pozdrav. Cítila jsem, jak rudnu ve tváři, jako by mě překvapil uprostřed koupele.

„Je někde nablízku váš manžel?“ zeptal se běžným tónem. Mé rozpaky vystřídalo znepokojení. Mladý kaprál MacNair přišel pro Jamieho, ale neuspěl. Jestliže hora přišla k Mohamedovi teď, nejde o nějakou běžnou věc. Má Hayes v úmyslu vtáhnout Jamieho do nějakého honu na čarodějnice kvůli regulátorům?

„Myslím že ano, ale nevím přesně, kde je,“ odpověděla jsem. Záměrně jsem se nepodívala vzhůru k místu, kde stál velký Jocastin stan a mezi kaštany byl vidět jeho plátěný vrchol.

„Hm, asi má hodně práce,“ řekl Hayes přívětivě. „Velká věc pro člověka jako on a dnes je poslední den shromáždění.“

„Ano, očekávám... hm... ano.“

Rozhovor skomíral a zanechal mě ve stavu rostoucího nepříjemného pocitu. Přemýšlela jsem, jak proboha uniknu bez toho, aniž bych musela pozvat poručíka na snídani. Ani Angličanka se nemůže dopustit hrubosti a nenabídnout jídlo bez patřičné poznámky.

„Hm... kaprál MacNair říkal, že chcete navštívit také Farquarda Campbella,“ řekla jsem a uchopila tak býka za rohy. „Možná si s ním šel Jamie popovídat. Myslím s panem Campbellem.“

Ukázala jsem přitom na rodinné tábořiště Campbellových, které leželo na druhé straně svahu, skoro čtvrt míle od Jocastina.

Hayes zamrkal a kapky deště mu stekly z řas na tváře.

„Ano,“ řekl. „To je možné.“ Ještě chvíli zůstal stát a pak mě pozdravil zasalutováním. „Přeji dobrý den, madam.“ Obrátil se na pěšině směrem ke stanu Jocasty. Stála jsem a hleděla za ním. Můj klid byl najednou tentam.

„Sakra,“ potichu jsem zaklela a šla se postarat o snídani.

2

CHLEBY A RYBY

Vybrali jsme si místo mimo hlavní cestu na malé skalnaté mýtině s dobrým výhledem na široký břeh potoka pod námi. Když jsem se po odchodu vojáků podívala dolů mezi keře cesmíny, všimla jsem si, že se tam míhají tartany v zelené a černé barvě. Archie Hayes vybízel muže, aby se vmísili mezi lidi na shromáždění. Většina z nich poslechla víc než ochotně.

Nebyla jsem si jistá, jestli k tomuto tahu vedly Archieho zrádné úmysly, nebo snaha pomoci chudým vojákům či humanitní přístup.

Mnozí z jeho vojáků byli mladí, odloučení od domova a rodiny. Vítili příležitostí opět slyšet skotské hlasy, těšilo je pozvání k domácím krbům, nabízená ovesná kaše, kaše z dalších obilnin a vřelost dočasného přátelství.

Když jsem vyšla z místa mezi stromy, viděla jsem, že Marsalli a Lizzie se dost věnují ostýchavému vojákovi, který vylovil Germaina z potoka. Fergus stál blízko ohně a z jeho mokrého oblečení stoupaly obláčky páry. Utíral Germainovi hlavu ručníkem a něco mumlal francouzsky, nejspíš mu nadával. Hák měl opřený o rameno malého chlapce, aby ho udržel v klidu. Blondatá chlapcova hlava se kývala sem a tam a jeho klidná tvář dokazovala, že si z otcových výčitek moc nedělá.

Roger a Brianna nebyli nikde v dohledu, ale dost mě vyděsilo, když jsem viděla, že na vzdáleném konci mýtiny sedí Abel MacLennan a okusuje opečený chléb na tyči. Jamie se už vrátil

s vypůjčenými zásobami. Rozbaloval je na zemi vedle ohniště. Mračil se, ale při pohledu na mě se začal usmívat.

„Tady jsi, Anglánko!“ zvolal a vstal. „Co tě zdrželo?“

„Ale... cestou jsem potkala známého,“ řekla jsem s významným pohledem směrem k mladému vojákovi. Zřejmě to nebylo dost jasné, protože Jamie rozpačitě krčil čelo.

„Hledá tě poručík,“ sykla jsem a naklonila se k němu blíž.

„To vím, Anglánko,“ řekl normálním tónem hlasu. „Brzy mě najde.“

„Ano, ale... hm.“ Odkášlala jsem si a zvedla obočí. Pohlédla jsem významně z Abela MacLennana na mladého vojáka. Jamieho názory na pohostinnost mu nedovolí, aby odebral svým hostům přístřeší, a předpokládám, že stejný princip platí také na jeho ohniště. Mladý voják by mohl považovat za nepříjemné, kdyby měl zatýkat MacLennana, ale jsem přesvědčena, že poručík by tak neváhal.

Jamie vypadal dost pobaveně. Zvedl obočí, vzal mě za ruku a vedl mě k mladému muži.

„Má drahá,“ řekl oficiálně, „mohu ti představit vojína Andrewa Ogilvieho, přednedávnm z vesnice Kilburnie? Vojíne Ogilvie, moje manželka.“

Vojín Ogilvie, mladík s červenou tváří a tmavými vlnitými vlasy, ještě více zrudl a uklonil se.

„Váš služebník, madam!“

Jamie mi lehce stiskl paži.

„Vojín Ogilvie mi právě řekl, že regiment směřuje do Portsmouthu ve Virginii – tam nasedne na loď a popluje do Skotska. Předpokládám, že se těšíte domů, mladý muži?“

„Ó ano, pane!“ řekl mladík vroucně. „Regiment bude rozpuštěn v Aberdeenu. Pak se vydám domů tak rychle, jak mě nohy ponesou!“

„Regiment se rozejde?“ zeptal se Fergus, který se k rozhovoru připojil. Kolem krku měl ručník a v náruči Germaina.

„Ano, pane! S Francouzi jsme hotovi – hm, prosím za prominutí, pane – a indiáni bez nich moc nebezpeční nejsou. Už tu nemáme co dělat. A Koruna nás nebude platit za vysedávání doma,“

řekl mladík smutně. „Mír může být celkem vzato *něco* a určitě mě těší. Nedá se však popřít, že pro vojáka je to těžké.“

„Skoro tak těžké jako válka, že?“ poznamenal Jamie suše. Mladík zrudl. Při svém mládí si skutečného boje ještě moc neužil. Sedmiletá válka skončila téměř před deseti lety. V té době dnešní vojín Ogilvie ještě jako malý chlapec běhal bosý v Kilburnie.

Jamie si nevšímal vojínových rozpaků a obrátil se ke mně.

„Ten mladík mi říká,“ dodal, „že sedmašedesátý regiment je poslední, který zůstal v koloniích.“

„Poslední regiment skotských horalů?“ zeptala jsem se.

„Ne, madam, poslední z pravidelných vojsk Koruny. Předpokládám, že jsou tu a tam nějaké posádky. Také máme zpoždění. Měli jsme se plavit z Charlestonu, ale něco se tam pokazilo, a proto se teď, co nejrychleji to půjde, přesuneme do Portsmouthu. Je téměř konec roku, ale poručík mluvil o lodi, která možná bude riskovat cestu a vezme nás. Pokud ne...“ Pokrčil rameny a zatvářil se zasmušile, ale vyrovnaně. „Předpokládám, že v tom případě strávíme zimu v Portsmouthu a poplujeme, až to počasí dovolí.“

„Anglie má v úmyslu nechat nás bez ochrany?“ Marsali se na to dívala dost vyděšeně.

„Nemyslím si, že hrozí nějaké velké nebezpečí, madam,“ ujistil ji vojín Ogilvie. „S žabožrouty jsme si to vyřídili jednou provždy a indiáni si bez nich těžko na něco troufnou. Dost dlouho tu teď bude klid a nepochybně to tak zůstane.“ Trochu jsem zachrčela a Jamie mi lehce stiskl paži.

„Neuvažoval jste tedy o tom, že byste zůstal?“ Lizzie loupala a strouhala brambory, když to říkala. Položila mísu lesknoucích se nakrouhaných kousků vedle ohně a začala roztírat tuk na lívanečnicku. „Mám na mysli zůstat v koloniích. Na západě je možné získat ještě hodně půdy.“

„Hm.“ Vojín Ogilvie na ni pohlédl. Viděl, jak se v bílém šátku skromně sklání nad prací, a opět se začervenal. „Slyšel jsem o horších vyhlídkách, slečno, ale musím bohužel odejít se svým plukem.“

Lizzie vzala dvě vajíčka a rozklepla je o hranu mísy. Její vlastní tvář, obvykle bílá, měla růžový odstín vojínovy výrazné rudé.

„Je velká škoda, že musíte odejít tak brzy,“ řekla. Její světlé řasy klesly k tvářím. „Ale nepošleme vás pryč s prázdným žaludkem.“

Vojín Ogilvie mírně zružověl kolem uší.

„To je... od vás velmi laskavé, slečno. Opravdu velmi laskavé.“

Lizzie nesměle vzhledla, a ještě víc zčervenala.

Jamie trochu zakašlal a omluvil se. Odvedl mě od ohniště.

„Kriste,“ řekl potichu a sehnul se, abych ho slyšela. „A ona ještě ženou není ani celý den! Dávala jsi jí lekce, Anglanko, nebo se s tím ženy rodí?“

„Myslím, že to je přirozený talent,“ pronesla jsem obezřetně.

Nečekaný příchod Lizziiny menstruace včera po večeři byl ve skutečnosti posledním stěblem, které zlomilo velbloudovi vaz, protože společně s plenkami způsobil, že jsem musela obětovat svou spodničku. Lizzie s sebou přirozeně neměla žádné menstruační vložky a já jsem ji nechtěla nutit používat dětské pleny.

„Hm. Předpokládám, že bych udělal nejlépe, kdybych jí začal hledat manžela,“ řekl Jamie odevzdaně.

„Manžela! Proč? Vždyť je jí sotva patnáct!“

„Ano, a co?“ Vrhł významný pohled na Marsali, která právě sušila Fergusovi vlasy ručníkem, pak zpět na Lizzie a jejího vojína a podíval se na mě s provokativně zvednutým obočím.

„Ano,“ odpověděla jsem trochu našťavaně. „Dobrá, Marsali bylo teprve patnáct, když se vdala za Ferguse. To neznamená...“

„Jde o to,“ pokračoval Jamie a na chvíli si přestal všímat Lizzie, „že pluk odjíždí zítra do Portsmouthu. Nemají čas ani možnosti zabývat se tou záležitostí v Hillsborough, to je věc Tryona.“

„Ale co říkal Hayes...“

„Jsem si jistý, že když mu někdo něco řekne, pošle výpovědi do New Bernu. Ale pokud jde o něj, řekl bych, že by mu moc nevadilo, kdyby regulátoři zapálili guvernéřův palác, jestliže to neodloží jeho plavbu.“

Ulevilo se mi. Má-li Jamie pravdu, Hayes ve vlastním zájmu s sebou nebude brát vězně, ať by měl v ruce jakékoli důkazy. MacLennan je tedy v bezpečí.

„Ale co chce Hayes podle tebe udělat s tebou a ostatními?“ zeptala jsem se a sklonila se, abych vyhledala v jednom z proutěných košů další bochník chleba. „Myslím, že tě chce ulovit osobně.“

Jamie se ohlédl přes rameno, jako by očekával, že se mezi cesmínami každou chvíli objeví poručík. Stěna pichlavých zelených listů se však nepohnula, a tak se obrátil ke mně. Trochu se mračil.

„Nevím,“ odpověděl a zavrtěl hlavou, „ale s Tryonovou záležitostí to nemá co dělat. Kdyby šlo o to, mohl mi to říct včera večer – protože pokud se sám znepokojoval kvůli té věci, řekl by to,“ dodal. „Ne, Anglánko. Pro malého Archieho Hayese nejsou vzbuřenci nic víc než věc povinnosti. Pokud jde o to, co chce se mnou...“ Naklonil se přes mé rameno, aby otřel vršek hrnce s medem. „Nemám v úmyslu se tím trápit, dokud nebudu muset. Zůstaly tři soudky whisky a myslím, že je do večera vyměním za radlici, kosu, tři sekery, pět kilo cukru, koně a astroláb. Znáš nějaký kouzelnický trik, který může upoutat pozornost?“ Potřel lepkavou špičkou prstu mé rty, potom mi otočil hlavu k sobě a políbil mě.

„Astroláb?“ zeptala jsem se a pochutnávala si na medu. Vrátila jsem mu políbek. „Na co?“

„A potom chci jít domů,“ zašeptal a ignoroval mou otázku. Čelo opřel o mé a oči měl velmi modré.

„Chci tě vzít do postele, do *mé* postele. Ale mám v úmyslu strávit zbytek dne přemýšlením o tom, co udělám, až tě tam dostanu. Malý Archie si může jít hrát, s čím ho napadne.“

„Skvělý nápad,“ zašeptala jsem. „Řekneš mu to sám?“

Zachytila jsem, že se na druhé straně mýtiny mihl tartan v zelené a černé barvě. Avšak když se Jamie narovnal a otočil, viděla jsem, že to není poručík Hayes, ale John Quincy Myers. Bavil se omotáváním vojenského plédu kolem pasu, zatímco se jeho konce třepaly vesele ve větru.

To dodalo další barevný odstín Myersově už tak úžasné krejčovské nádheře. Byl mimořádně vysoký a vyzdobený od hlavy po paty. Na hlavě klopák propíchnutý několika jehlicemi a krutím

brkem, dvěma otrhanými bažantími péry zastrčenými do dlouhých černých vlasů. Na košili vyšívanou perličkami si oblékl vestu obarvenou pomocí dikobrazích brků. Oblékl si své obvyklé kalhoty s koženými kamašemi, na kterých visely šňůrky s malými zvonky. Tohoto muže z hor nebylo možné přehlédnout.

„Příteli Jamesi!“ John Quincy se při pohledu na Jamieho široce usmál a spěchal vpřed s nataženou rukou a cinkajícími zvonky. „Myslel jsem si, že vás najdu u snídaně!“

Jamie mírně zamrkal, ale ochotně opětoval stisk ruky tohoto horala.

„Johne, připojíš se k nám?“

„Hm... ano,“ přizvukovala jsem s tajným pohledem do koše s jídlem. „Pojďte prosím!“

John Quincy se mi obřadně uklonil a smekl klobouk.

„Váš služebník, madam. Jsem vám velmi zavázán. Možná později. V tuto chvíli jsem však přišel, abych odvedl pana Frase-ra. Je nutné, aby šel se mnou. Hned.“

„Kdo to žádá?“ zeptal se Jamie ostražitě.

„Robbie McGillivray, tak se představil. Znáte toho muže?“

„Ano.“ Ať Jamie věděl o McGillivrayovi cokoli, po vyslovení toho jména začal pátrat v malé skřínce, kde uchovával pistole. „O co jde?“

John Quincy se zamyšleně škrábal na černé bradce. „Jeho manželka mě požádala, abych vás vyhledal. Nemluví však dobře anglicky, tak je možné, že jsem to trochu zkomolil. Ale *myslím si*, že mi chtěla říct něco o člověku, který k nim přišel. Chytá prý zloděje a zatkl jejího syna. Tvrdil, že chlapec byl jedním ze vzbouřenců, kteří povstali v Hillsborough. Chtěl ho odvést do vězení v New Bernu. Ale Robbie mu pověděl, že jeho syna nikdo nikam odvádět nebude. Potom ta ubohá žena mluvila přímo zmateně, nerozuměl jsem jí. Pochopil jsem snad jedno slovo z deseti. Věřím, že Robbie ocení, jestliže přijdete a s tou věcí mu pomůžete.“

Jamie vzal Rogerův zakrvácený zelený kabát, který visel na keři a čekal na vyčištění. Oblékl si ho a nabitou pistoli zasunul za opasek.

„Kde?“ zeptal se.

Myers ukázal palcem a s Jamiem v patách vyrazil do cesmínových keřů.

Fergus s Germainem v náruči vyslechl tuhle slovní výměnu a položil chlapce Marsali k nohám.

„Musím jít pomoci *Grand-père*,“ řekl Germainovi. Zvedl kousek dřívka a položil je do rukou malého chlapce. „Zůstaň tady, chraň *Maman* a malou Joan před zlými lidmi.“

„*Oui, Papa*.“ Germain se pod blondátou ofinou divoce mračil a pevně svíral dřívko. Chystal se chránit celý tábor.

Marsali, MacLennan, Lizzie a vojín Ogilvie sledovali scénu s poněkud skelným pohledem. Když Fergus zvedl další dřívko a úmyslně skočil do podrostu, vojín Ogilvie se vzpamatoval a neklidně se pohnul.

„Hm...“, řekl. „Možná... bych měl jít pro seržanta, co myslíte, madam? Pokud by nastaly nějaké potíže...“

„Ne, ne,“ odpověděla jsem spěšně. Poslední věcí, kterou jsme potřebovali, by bylo, aby se ukázal Archie Hayes s celým regimentem. Připadalo mi, že tento druh situace bude nejlepší udržet v neoficiální rovině.

„Jsem si jistá, že všechno bude v naprostém pořádku. Určitě to nic nebude, jen nedorozumění. Pan Fraser to určitě vyřeší, nebojte se.“ Vsedě jsem se posunula k místu, kde ležely moje zdravotnické zásoby chráněné kusem stanového plátna před mrholením. Sáhla jsem pod jeho okraj a vytáhla malou lékárničku.

„Lizzie, proč nedáš vojínovi Ogilviemu trochu jahodové zavařeniny na topinku? A jsem si jistá, že pan MacLennan by rád trochu medu do kávy. Omluvíte mě, pane MacLennane, musím teď jít a... hm...“ S hloupým úsměvem jsem se vykradla pryč mezi keře. Když za mnou zapraskaly větvičky, zastavila jsem se, abych se zorientovala. V dešti a větru mě dostihl slabý cinkot zvonků. Obrátila jsem se směrem ke zvuku a dala se do běhu.

* * *

Byla to náročná cesta. Sotva jsem dýchala a potila se námahou, než jsem je poblíž hřiště, kde se soutěžilo, dostihla. Soutěže právě probíhaly. Slyšela jsem šum davu mužů, kteří se tam shromáždili, ale žádné výkřiky povzbuzení nebo výrazy zklamání. Několik statných mužů přecházelo sem a tam. Soutěžící se vysvlékli do půl těla a mávali pažemi, aby si procvičili svaly. Byli to místní „siláci“ z různých osad.

Opět začalo poprchávat. Na svalnatých mužských ramenou se leskla vlhkost, na bledých prsou a nadloktích pak tmavé chluupy formovala do vírů. Neměla jsem však čas na hodnocení tohoto představení. Quincy si obratně razil cestu mezi skupinami diváků a soutěžících. Když jsme procházeli davem, srdečně mával na toho nebo onoho známého. Na vzdálené straně zástupu se nějaký malý muž oddělil od masy lidí a spěchal k nám.

„Mac Dubhu! Přišel jsi, to je dobře.“

„Není třeba si dělat starosti, Robbie,“ ujistoval ho Jamie. „Co se tady děje?“

McGillivray, který vypadal utrápeně, hleděl na siláky a jejich podporovatele. Potom dal hlavou znamení směrem k nedalekým stromům. Následovali jsme ho bez toho, že by si nás povšiml dav shromážděný kolem dvou velkých kamenů ovázaných provazem. Předpokládala jsem, že přítomní siláci mají jejich zvedáním dokazovat svou zdatnost.

„Jde o tvého syna, vid', Robe?“ zeptal se Jamie.

„Ano,“ odpověděl Robbie, „nebo jím alespoň byl.“

Znělo to nešťastně. Viděla jsem, jak Jamieho ruka oprašuje pažbu pistole. Moje sáhla do lékárničky.

„Co se stalo?“ zeptala jsem se. „Je zraněný?“

„On ne,“ odpověděl McGillivray tajemně a podlezl pokleslou větev kaštanovníku ověšenou červenou popínavou rostlinou.

Hned za ním se nacházela malá otevřená plocha s uschlou trávou a malými borovicemi. Ne dost velká, aby se dala nazvat mýtinou. Když jsme s Fergusem následovali Jamieho a sehnutí prošli pod popínavými rostlinami, zamířila k nám velká, domácky oblečená žena. Ramena měla sehnutá, když

zvedala zlomenou větev stromu, kterou svírala v ruce. Uviděla McGillivrayho a nepatrně se uklidnila.

„*Wer ist das?*“ zeptala se podezřívavě, když nás uviděla. Potom se objevil John Quincy, který stál v pozadí za zelení. Žena sklonila větev a její docela hezká tvář se ještě víc uvolnila.

„Ha, Myers! Přivedl jsi toho Jamieho, *oder?*“ Vrhla na mě zvědavý pohled, ale jen velmi krátký. Svou pozornost soustředila na Jamieho a Ferguse.

„Ano, lásko, tohle je Jamie Roy – *Sheumais* Mac Dubh.“ McGillivray spěchal, aby mu byla připsána zásluha za Jamieho příchod, a uctivě mu položil ruku na rukáv. „Moje manželka Ute, Mac Dubhu. A syn Mac Dubha,“ dodal a ukázal na Ferguse.

Ute McGillivrayová vypadala jako valkýra živící se škrobovou stravou. Byla vysoká a mohutná a měla velmi světlé vlasy.

„Váš služebník, madam,“ řekl Jamie a uklonil se.

„*Madam*,“ opakoval Fergus a zdvořile jí podal ruku.

Paní McGillivrayová na oplátku předvedla malé pukrle. Oči pak upřela na výrazné krvavé skvrny na přední části Jamieho – nebo spíš Rogerova – kabátu.

„*Mein Herr*,“ zamumlala. Zdálo se, že na ni muži udělali dojem. Potom se otočila k mladému sedmnáctiletému nebo osmnáctiletému muži, který vykukoval v pozadí. Natolik se podobal svému malému štíhlému tmavovlasému otci, že se sotva dalo pochybovat o jeho totožnosti.

„Manfred,“ oznámila matka pyšně. „*Mein* chlapec.“

Jamie sklonil hlavu na znamení velkého uznání.

„Pane McGillivrayi.“

„Ach... váš služebník, pane.“ Chlapec měl určité pochybnosti, ale podal mu ruku.

„Rád vás poznávám, pane,“ ujistil ho Jamie a potřásl jí. Když byly zdvořilosti u konce, rozhlédl se krátce po klidném okolí a zvedl jedno obočí.

„Slyšel jsem, že máte nějaké nepříjemnosti kvůli lovcí zlodějů. Mám to brát tak, že je ta věc už vyřešena?“ Tázavě se podíval z McGillivrayho mladšího na McGillivrayho staršího.

Tři McGillivrayovi si mezi sebou vyměnili pohledy. Robin McGillivray omluvně zakašlal.

„Nedá se říct, že by byla vyřešena, Mac Dubhu. Tedy...“ Odvrátil se. Do očí se mu vrátil utrápený pohled.

Paní McGillivrayová na něho vážně pohlédla a potom se obrátila na Jamieho.

„*Ist kein* starost,“ řekla mu. „*Ich habe den* tu malou kouli hoven v bezpečí. Ale chceme vědět, jak nejlépe ukrýt *den Korpus*.“

„Tělo?“ zeptala jsem se poněkud mdlle.

Jamie vypadal poněkud rozrušeně.

„Vy jste ho zabili, Robe?“

„Já?“ McGillivray byl v šoku. „Proboha, Mac Dubhu, za koho mě máš?“

Jamie znovu zvedl tázavě obočí. Bylo zřejmé, že představa McGillivrayho dopouštějícího se násilí nebyla ani zdaleka přitazena za vlasy. Ten se zatvářil rozpačitě. Co se týká jeho schopnosti projevodovat rozpaky, mohl se mu jen těžko někdo rovnat.

„Pravda. Dokázal bych někoho zabít a taky jsem to udělal. Ale Mac Dubhu, ta záležitost v Ardsmuiru se stala dávno a je vyřízená, že?“

„Ano,“ odpověděl Jamie. „Ale co ta věc s lovcem zlodějů? Kde je?“

Zaslechla jsem za sebou tiché chichotání, a když jsem se ohlédla, uviděla jsem, že zbytek rodiny McGillivrayových, který dosud mlčel, je nicméně přítomen. Tři mladá děvčata seděla v řadě na dlouhém ležícím kmenu za závěsem z popínavé rostliny. Všechna byla čistě oblečená v bílých čapkách a zástěrách, jen trochu pokropená deštěm.

„*Meine* děvčata,“ oznámila paní McGillivrayová a ukázala jejich směrem. Nebylo to nutné, protože všechny tři dívky vypadaly jako malé verze své matky. „Hilda, Inga *und* Senga.“

Fergus se elegantně uklonil všem třem.

„*Enchanté, mes demoiselles*.“

Dívky se chichotaly a ukláněly, ale nevstaly, což mě překvapilo – bylo to zvláštní. Potom jsem si všimla něčeho rušivého pod sukní nejstarší dívky. Così se tam hýbalo a tlumeně

mručelo. Hilda do toho prudce koplá. Celou dobu se přitom na mě usmívala.

Nastalo další mručení, tentokrát mnohem hlasitější. Ozývalo se zpod sukně. To způsobilo, že se Jamie obrátil jejím směrem. Hilda se nepřestávala vesele smát, ale když mručení zesílilo, silně to cosi nakopla. Sehnula se a trochu nadzvedla sukni. Pod ní se ukázala rozčilená tvář s tmavým pruhem látky kolem úst.

„To je on,“ oznámil Robbie, který sdílel manželčin talent sdělovat známé věci.

„Vidím.“ Jamie prsty mírně zatahal za stranu jeho kiltu. „No... možná bychom ho měli vytáhnout, ne?“

Robbie se pohnul blíž k děvčatům, která se postavila a ustoupila stranou. Odhalila tak pohled na malého muže ležícího u klády se svázanými rukama a nohama něčím, co vypadalo jako dámské punčochy. Jako roubík posloužil něčí kapesník. Muž byl mokrý, zablácený a trochu potlučený.

Myers se sklonil a postavil muže na nohy. Držel ho za límec.

„Není na něm nic, co by stálo za vidění,“ řekl horal kriticky. Zašilhal na muže, jako by hodnotil nepřilíši kvalitní bobří kožešinu. „Za lovení zlodějů se asi neplatí tak dobře, jak by si člověk myslel.“

Ten člověk byl ve skutečnosti vychrtlý a dost otrhaný, ale také neupravený, rozzlobený a současně vyděšený. Ute ho s opovržením začala očichávat.

„*Saukerl!*“ řekla a plivla na boty lovce zlodějů. Potom se plná šarmu opět obrátila k Jamiemu.

„Tak, *mein Herr*. Jak ho co nejlépe zabijeme?“

Chlap vytřeštil oči a začal se v Myersově sevření kroutit. Házel sebou a svíjel se, vydával za roubíkem rozčilené kloktavé zvuky. Jamie si ho prohlížel, přešel mu prsty přes ústa, poté pohlédl na Robbieho, který nepatrně pokrčil rameny s omluvným pohledem na manželku.

Jamie si odkašlal.

„Hm. Máte snad nějaký nápad, madam?“

Ute zazářila při projevu sympatie k jejím záměrům a vytáhla dýku, kterou nosila za pasem.

„Mohli bychom ho dát řezníkovi, *wie ein Schwein, ja?* Ale podívejte se...“ Píchla lovce zlodějů mezi žebra. Za roubíkem zaječel a na potrhané košili se objevila trocha krve.

„Příliš moc *Blut*,“ vysvětlovala zklamaně. Ukázala směrem ke stromům, za kterými v klidu probíhaly soutěže. Aspoň se to zdálo. „*Die Leute* bude smrtět.“

„Smrtět?“ podívala jsem se na Jamieho v domnění, že jde o nějaké neznámé německé slovo. Zakašlal a rukou si přejel pod nosem. „Aha, *smrdět!*“ řekla jsem, když mi to došlo. „Ano, myslím, že je to možné.“

„Nepředpokládám, že by bylo lepší ho zastřelit,“ poznamenal Jamie zamyšleně. „Mám na mysli pro případ, že se chcete vyhnout velké pozornosti.“

„Měli bychom mu zlomit vaz,“ tvrdil Robbie McGillivray a zíral zkoumavě na svázaného lovce zlodějů. „To je snadné dost.“

„Myslíte?“ Fergus při soustředění přivřel oči. „Já říkám nůž. Když bodnete do správného místa, nepoteče moc krve. Ledviny, těsně pod žebry na zádech... hm?“

Podle naléhavých zvuků vycházejících z míst za roubíkem se dalo soudit, že zajatec má vůči návrhům námitky. Jamie se pochybovačně škrábal na bradě.

„Dobrá, to není moc obtížné,“ souhlasil. „Nebo ho pověsme. Ale v tom případě se posere. Pokud to má být otázka smradu, i rozbití lebky... ale pověz mi, Robbie, jak se sem ten člověk dostal?“

„Hm?“ Robbieho pohled vypadal jaksi prázdně.

„Netáboříte poblíž?“ Jamie mávl rukou směrem k malé mýtině, a tak jasně naznačil, co má na mysli. Nebyla tam žádná stopa po ohništi. Na této straně potoka vlastně nikdo netábořil. A přesto tu byli všichni McGillivrayovi.

„Ach ne,“ odpověděl Robbie a na hubených rysech jeho obličeje začalo být vidět, že chápe, na co se ho Jamie ptá. „Ne, my táboříme trochu víc nahoře. Přišli jsme sem, abychom se podívali na siláky,“ řekl a trhl hlavou směrem k hřišti, kde probíhaly soutěže. „A tenhle pitomý sup vypátral našeho Freddieho a chtěl ho odvést.“ Vrhł na lovce zlodějů nepřátelský pohled. Všimla jsem si

provazu, který visel u mužova opasku jako had. Železná pouta ležela na zemi vedle něj. Tmavý kov už na okrajích vlhkem rezivěl.

„Viděly jsme, jak zatýká bratra,“ vložila se v tu chvíli do rozhovoru Hilda. „Tak jsme ho sebraly a přitáhly sem, kde ho nikdo nevidí. Když řekl, že má v úmyslu odvést bratra k šerifovi, já a moje sestry jsme ho srazily a sedly si na něj a máma ho několikrát kopla.“

Ute láskyplně poplácala dceru po statném rameni.

„Jsou *gut*, silné *Mädchen*, *meine* holky,“ řekla Jamiemu. „Půjdemo se podívat *hier die Wettkämpfer*, možná vybereme manžela pro Ingu nebo Sengu. Hilda se už zaslíbila *einen Mann*,“ dodala s uspokojením.

Prohlížela si Jamieho a viditelně se jí líbila jeho výška, šíře ramen a celkový vzhled.

„Je dobrý, velký, tvůj *Mann*,“ poznamenala. „Možná už máš syny?“

„Ne, bohužel ne,“ odpověděla jsem omluvně. „Fergus je ženatý s dcerou mého manžela,“ dodala jsem, když jsem si všimla, že její pohled sklouzl se zalíbením na Ferguse.

Lovec zlodějů měl pocit, že se téma přesouvá poněkud stranou, a soustředil pozornost zpátky na sebe. Za roubíkem se ozvalo rozhořčené zakvílení. Při rozhovoru o jeho teoretické likvidaci mu zbledla tvář. Ted' opět zrudl a vlasy spadající na čelo vytvářely zpocené špičky.

„Ale ano,“ řekl Jamie, když si toho všiml. „Možná bychom měli dát tomu muži slovo, ne?“

Robbie přivřel oči a váhavě přikývl. Soutěže probíhaly dobře a z hřiště sem doléhal značný hluk, takže nějaký křik odtud by v něm zanikl.

„Nedovolte, pane, aby mě zabili! Víte, že to není správné!“ Vyděšený muž upínal svou žádost k Jamiemu hned, jak odstranili roubík. „Dělám jen to, co musím, přivádím k soudci zločince!“

„Ha!“ zvolali jedním dechem všichni McGillivrayovi a pak následovala směsice nelichotivých hodnocení, kleteb a přívál kopanců ze strany Ingy a Sengy namířených hlavně na zajatcovy holeně.

„Přestaňte s tím!“ řekl Jamie. Zvýšil hlas natolik, aby přehlušil rámus. Ale protože to nemělo žádný výsledek, chytil mladšího McGillivrayho za zátylek a z plných plic zařval: *Ruhe!* Překvapilo je to a na chvíli ztichli. Jamie vyslal přes jejich ramena k hřišti soutěžících omluvný pohled.

„Tak tedy,“ řekl Jamie rázně, „Myersi, přiveď toho pána, chceš-li. Rob a Fergus půjdou s tebou. *Bitte*, madam.“ Uklonil se paní McGillivrayové, která na něho mrkla, ale nakonec souhlasně přikývla. Jamie se na mě podíval a pak odvedl mužský kontingent k potoku. Stále přitom držel Manfreda za krk. Nechal mě tam, abych dávala pozor na dámy.

„Zachrání váš *Mann* mého syna?“ zeptala se mě s obavami Ute a její světlé obočí se spojilo.

„Bude se snažit.“ Pohlédla jsem na dívky, které se krčily za svou matkou. „Víte, jestli *byl* váš bratr v Hillsborough?“

Dívky se dívaly jedna na druhou a potichu vybízely Ingu, aby promluvila.

„*Ja*, tehdy tam byl,“ řekla trochu vzdorně. „Ale vůbec se nezúčastnil bouří. Šel tam jenom kvůli opravě postroje a zachytil ho dav.“

Všimla jsem si rychlého pohledu, který si mezi sebou vyměnila Hilda se Sengou, a vyvodila jsem z toho, že to možná není celý příběh. Díky Bohu, že jsem to nemusela rozsoudit já.

Paní McGillivrayová se soustředila na muže, kteří stáli ne daleko a něco si spolu povídali. Lovce zlodějů rozvázali až na ruce, ty zůstaly svázané. Stál se zády opřenými o strom. Tvářil se jako krysa zahnaná do kouta. Ukazoval špičáky, jako by se jimi chtěl bránit. Jamie a Myers se nad ním skláněli, zatímco Fergus stál vedle něho. Mračil se a pozorně ho sledoval. Bradou se opíral o hák. Rob McGillivray vytáhl nůž, s nímž štípal kousky dřeva z borové větve, a občas vrhl na lovce zlodějů nenávidný pohled.

„Jsem si jistá, že Jamie dokáže... něco udělat,“ řekla jsem. V duchu jsem doufala, že to něco nebude zahrnovat násilí. Napadla mě ošklivá myšlenka, že ten mrňavý lovec zlodějů by se pravděpodobně dobře vešel do prázdného koše od potravin.

„*Gut*.“ Ute McGillivrayová pomalu přikývla a stále se dívala na muže. „Ještěže jsem ho nezabila.“ Náhle se otočila zpátky ke mně. Oči měla lehce modré a jasné. „Ale udělala bych to, kdybych musela.“

Věřila jsem jí.

„Chápu,“ řekla jsem opatrně. „Ale – omlouvám se – i když ten muž vzal vašeho syna, nemohla byste jít k šerifovi také a vysvětlit mu všechno...“

„*Nein*, madam. Víte, nebylo by to tak zlé, kdyby ten lovec zlodějů přišel k nám do tábora. Ale sem...“ Kývla směrem k místu soutěže, kde tlumený dupot a souhlasný křik oznamovaly nějaký úspěšný výkon.

Potíží zřejmě byl Hildin snoubenec, jistý Davey Morrison z centra lovců. Pan Morrison byl zámožný farmář, významný člověk a také vynikající atlet, který se dobře vyznal v tajemstvích hodu kamenem a vrhu břemenem. Měl také rodinu – rodiče, strýce, tety, bratrance a sestřenice – všechny pevného charakteru a soudím, že také uvážlivých postojů.

Kdyby lovec zlodějů přivedl Manfreda před takový zástup plný příbuzných Daveyho Morrisona, zvěst by se rozšířila rychlostí světla a skandál by vedl k okamžitému zrušení Hildina zasnoubení. Ta vyhlídka jasně znepokojovala Ute McGillivrayovou mnohem víc než myšlenka na podříznutí hrdla lovce zlodějů.

„Špatné také bude, když ho zabiju a někdo to uvidí,“ řekla upřímně a mávla rukou ke skupině stromů, která nás kryla před soutěžním polem. „Morrisonovým by se to nelíbilo.“

„Myslím že ne,“ zamumlala jsem a přemýšlela, zda má Davey Morrison tušení, do čeho jde. „Ale vy...“

„Provdám dcery dobře,“ řekla odhodlaně. Na posílení svého tvrzení několikrát přikývla. „Najdu *gut* muže *für Sie*, hezké, velké muže *mit* půda, *mit* peníze.“ Objala Sengu kolem ramen. „*Nicht wahr, Liebchen?*“

„*Ja*, mami,“ zamumlala Senga a položila svou hezkou hlavu s čepcem na širokou hrud' paní McGillivrayové.

Na mužské straně věcí se něco dělo. Ruce lovce zlodějů byly rozvázané. Muž si masíroval zápěstí, už se nemračil, ale

poslouchal s ostražitým výrazem, co mu Jamie říká. Díval se na nás, potom na Robina McGillivrayho, který mu něco šeptal, a chápavě přikyvoval. Čelist lovce zlodějů pracovala, jako by přežvykovala nějakou myšlenku.

„Takže jste všichni přišli dnes ráno dolů, abyste se dívali na soutěže a rozhlíželi jste se po vhodných místech, odkud byste dobře viděli. Ano, to chápu.“

Jamie sáhl do své brašny a vytáhl z ní něco, co přidržel lovci zlodějů pod nosem, jako by ho vyzýval, aby si přičichl. Na dálku jsem nepoznala, co to je, ale tvář lovce zlodějů se najednou změnila z obezřetnosti na vyplašenost a znechucení.

„Ja, jen se dívat.“ Paní McGillivrayová se nedívala. Poplácala Sengu a dovolila jí odejít. „Teď jdeme do Salemu, kde *ist meine Familie*. Možná tam taky najdeme dobrého *Mann*.“

Myers teď upustil od konfrontace. Ramena se uvolnila a klesla. Strčil prst pod okraj kalhot a spokojeně se poškrábal na zadku. Rozhlédl se kolem, viditelně se už nezajímal o dění. Když viděl, že se dívám jeho směrem, lehkým krokem zamířil zpět přes mlázi.

„Už si nemusíte dělat starosti, madam,“ ujišťoval paní McGillivrayovou. „Věděl jsem, že se o to Jamie Roy postará, a také to udělal. Váš chlapec je v bezpečí.“

„Ja?“ zeptala se. Dívala se s pochybami k mlázi, ale byla to pravda. Postoje všech mužů se teď uklidnily a Jamie podával lovcům zlodějů zpátky pouta. Viděla jsem, jak s nimi zachází, rychle a s odporem. V Ardsmuiru měl okovy.

„*Gott sei dank*,“ řekla paní McGillivrayová. Oddechla si a její mohutná postava se náhle jaksi zmenšila.

Malý muž odcházel. Šel od nás pryč směrem k potoku. Zvuk houpajících se pout u pasu k nám přicházel hodně zeslabený. Byl slyšet mezi výkřiky lidí za námi. Jamie a Rob McGillivray stáli těsně vedle sebe a rozmlouvali, zatímco Fergus pozoroval odchod lovce zlodějů a mírně se mračil.

„Co přesně mu Jamie řekl?“ zeptala jsem se Myerse.

Horal mi věnoval široký úsměv. „Jamie Roy mu řekl, že pro lovce zlodějů je určitě štěstí – mimochodem jmenuje se Boble, Harley Boble –, že jsme přišli. Dal mu na srozuměnou, že kdybychom

se neobjevili, tady ta paní...“ uklonil se Ute, „by ho pravděpodobně odvezla ve svém voze domů a tam ho někde v bezpečí, kde by to nebylo vidět, zabila jako prase.“

Myers se poškrábal pod nosem prokvetlým červenými žilkami a tiše se pochechtával pod vousy.

„Boble tvrdil, že mu nevěří. Myslel si, že se ho snažila tím nožem jen zastrašit. Ale potom se Jamie Roy naklonil blíž a důvěrně prozradil, že si myslel totéž, jenže slyšel tolik o pověsti *Frau McGillivrayové* jako známé výrobkyni klobás. A měl tu čest, že dostal nějaké dnes ráno k snídani. Právě v té chvíli začal Boble ztrácet barvu ve tváři, a když Jamie Roy vytáhl kus klobásy, aby mu ji ukázal...“

„Ach Bože,“ řekla jsem se živou vzpomínkou přesně na to, jak klobása voněla. Koupila jsem ji den předtím od prodejce na kopci. Zjistila jsem však, že nebyla správně vyrobena. Když jsem ji rozkrojila, páchla tak silně shnilou krví, že ji nikdo nedokázal k večeři sníst. Jamie zabalil zbytek do kapesníku a dal ji do své kožené brašny se záměrem buď žádat náhradu, nebo ji strčit prodejci do chřtánu. „Chápu.“

Myers přikývl a obrátil se k Ute.

„A váš manžel Rob McGillivray, madam, je rozený lhář. Všechno odkýval a slavnostně vykládal, jak musel přerušit práci a jít na lov, aby pro vás sehnal dost masa.“

Děvčata se hihňala.

„Táta nedokáže nic zabít,“ řekla mi Inga tiše. „Nedokáže ani zakroutit kuřeti krkem.“

Myers zvedl ramena a v dobré náladě je pokrčil, jakmile se k nám mokrou trávou přiblížili Jamie s Robem.

„Tak dal Jamie slovo gentlemana, že bude před vámi chránit Boblea, a Boble dal své slovo... prostě řekl, že se bude mladému Manfredovi vyhýbat.“

„Hm,“ pronesla Ute, která se stále tvářila dost znepokojeně. Vůbec jí nevadilo, že je pokládána za ženu, která neváhá vraždit, a docela ji potěšilo, že je Manfred mimo nebezpečí, ale velice ji vyvedla z míry skutečnost, že její pověst výrobkyně klobás značně utrpěla.

„Jako bych někdy vyrobila takový zmetek,“ řekla a pohoršeně ohrnula nos, když jí Jamie nabídl kus klobásy, aby si ji prohlédla. „Fuj *Ratzfleisch*.“ S vybíravým gestem ho odmítla. Pak se otočila k manželovi a něco mu zašeptala německy.

Potom se zhluboka nadechla a opět vydechla. Všechny své děti shromáždila jako slepice kuřata a požádala je, aby Jamieemu poděkovaly za pomoc. Jamie se při tolika dících trochu červenal a uklonil se jí.

„*Gern geschehen*,“ řekl. „*Euer ergebener Diener, Frau Ute*.“

Usmála se na něj, klid se jí vrátil. A když se Jamie otočil, aby na rozloučenou řekl něco Robovi, zálibně si ho prohlížela od hlavy po paty.

„Takový příjemný velký *Mann*,“ zamumlala a lehce přikyvovala. Pak se otočila ke mně a všimla si mého udiveného pohledu, kterým jsem z Jamieho přejela na Roba. Zbrojř byl hezký člověk s těsně sepnutými tmavými vlnitými vlasy a tváří jako vysoustružovanou. Měl však kostru jako vrabec a byl o pěkných pár čísel menší než jeho manželka. Sahal přibližně do úrovně jejího svalnatého ramene. Nějak mi to nešlo dohromady s jejím obdivem pro velké muže...

Pochopila, co si myslím. „Ano,“ řekla a pokrčila rameny. „Láska, chápete.“ Znělo to, jako by láska byl nešťastný, ale nevyhnutelný stav.

Dívala jsem se na Jamieho, jak opatrně balil klobásu, než ji dal zpátky do brašny. „Ano,“ řekla jsem. „Rozumím.“

* * *

Když jsme se vraceli do našeho tábora, Chisholmovi právě odcházeli. Děvčata je nakrmila. Jamie našťěstí přinesl z Jocastina tábora spoustu potravin. Posadili jsme se konečně k příjemnému jídlu. Skládalo se z bramborových placek, ovesných a ječných placek s máslem, smažené šunky a nakonec kávy. Uvažovali jsme, co *dalšího* může dnešek přinést. Měli jsme spoustu času. Slunce sotva vyšlo nad stromy, ale přes vznášející se dešťové mraky ho nebylo moc vidět.

O chvíli později jsem se nasycená a s třetím šálkem kávy v ruce šla připravit na ranní ordinaci; zkontrolovat zásobu léků a pomůcek, podívat se na potřeby k šití, doplnit bylinky ve skříňce, znovu naplnit velkou láhev alkoholem a připravit léky, které se musí používat čerstvé.

Běžnější bylinky, které jsem si přinesla s sebou, už značně prořídly. Moje zásoba se zvětšila díky Myersovi, který mi přinesl několik vzácných a užitečných věcí z indiánských vesnic na severu, a také moudrému obchodování s Murrayem MacLeodem, ctižádostivým mladým lékárníkem. Cestoval do vnitrozemí a založil obchod v Cross Creeku.

Kousla jsem se do vnitřní stěny tváře, když jsem přemýšlela o mladém Murrayovi. Vášnivě se zastával metod a pojmů dnes pokládaných za lékařskou moudrost a neostýchal se mluvit o nadřazenosti takových „vědeckých“ postupů, jako bylo pouštění žilou a vypalování, nad staromódním bylinkářstvím, které taková ignorantská čarodějnice jako já používá v praxi!

Byl to Skot, a proto byl vybavený silným rysem pragmatičnosti. Posoudil pohledem Jamieho mohutnou postavu a raději polkl další kritiku svých názorů. Měla jsem šest uncí pelyňku a sklenici divokého zázvoru a on je chtěl. Byl také chytrý. Všiml si, že na hoře, kde jsme tábořili, přichází více trpících lidí ke mně než k němu. A neušel mu ani fakt, že většině těch, kdo přijali mé léky, se pak dařilo lépe. Jestliže jsem znala nějaké tajemství, chtěl je znát také. Ráda jsem mu je poskytl.

Výborně, zbyla mi spousta březové kůry. Váhala jsem nad malou řadou lahviček nahoře vpravo v lékárnice. Měla jsem několik velmi silných prostředků vyvolávajících nebo upravujících menstruaci – kohoš, námel, mátu –, ale místo nich jsem vzala jemnější vratič a routu. Dala jsem jich hrst do mísy a zalila je vroucí vodou, aby se vylouhovaly. Kromě účinků na zmírnění menstruace má vratič pověst prostředku na zklidnění nervů. A nervóznější osobu, než je Lizzie Wemysová, si lze jen obtížně představit.

Ohlédla jsem se k ohništi, kde Lizzie cpala poslední jahodovou zavařeninu do vojína Ogilvieho, který, jak se zdálo, dělal

svou pozornost mezi Lizzie, Jamieho a topinku. Větší díl se dostával topince.

Routa byla navíc docela dobrý hlístopudný prostředek. *Nevěděla* jsem, jestli Lizzie trpí hlísty, ale v horách je to problém mnoha lidí. Jedna dávka jí určitě neuškodí.

Skrytě jsem pozorovala Abela MacLennana. Přemýšlela jsem, jestli mám dát trochu odvaru také do jeho kávy. Přes svou statnou postavu vypadá sklíčeně a anemicky jako osoba trpící parazity v zažívacím traktu. Ale je možné, že jeho bledost a neklid ve tváři způsobuje spíš vědomí, že se v blízkosti pohybují lovci zlodějů.

Malá Joan opět naříkala hladu. Marsali se posadila, sáhla si pod suknici, aby si rozepla živůtek, a přiložila děvčátko k prsu. Bolestí svírala ret mezi zuby. Kroutila se, sténala, potom se trochu uklidnila, když mléko začalo téct.

Přinesla jsem si lanolinovou masť? Bohužel ne. Nechtěla jsem použít medvědí sádlo, když kojí Joan. Možná bude lepší slunečnicový olej...

„Trochu kávy, má drahá?“ Pan MacLennan, který Marsali se soucitem pozoroval, jí podal svůj šálek s čerstvou kávou. „Moje manželka říkala, že horká káva zmírňuje bolesti při kojení. Whisky je lepší,“ jeho smutné tváře se trochu pozvedly, „ale stejně...“

„*Taing*.“ Marsali si s vděčným úsměvem vzala šálek. „Dnes je mi celé dopoledne chladno.“ Opatrně usrkla horkou tekutinu a do tváří se jí vkradlo trochu červeně.

„Vrátíte se zítra do Drunkard's Creeku, pane MacLennane?“ zeptala se zdvořile a vrátila mu prázdný šálek. „Nebo pojedete do New Bernu s panem Hobsonem?“

Jamie ostře vzhlédl. Přerušil rozhovor s vojínem Ogilviem.

„Hobson jede do New Bernu? Jak to víš?“

„Paní Fowlesová to říkala,“ odpověděla Marsali okamžitě. „Řekla mi to, když jsem si šla vypůjčit suchou košili pro Germaina, má chlapce stejné velikosti. Dělá si starosti kvůli Hughovi. To je její manžel. Její otec, pan Hobson, si přeje, aby jel s ním, ale on se bojí.“

„Proč Joe Hobson cestuje do New Bernu?“ zeptala jsem se a pozorovala je přes víko lékárničky.

„Má tam odevzdat guvernérovi petici,“ odpověděl Abel MacLennan. „Přinese hodně dobrého,“ usmál se na Marsali velmi smutně. „Ne, holčičko, abych řekl pravdu, nevím, kam půjdu, ale nebude to do New Bernu.“

„Ani ke své manželce do Drunkard's Creeku?“ Marsali na něho pohlédla s obavou.

„Moje manželka je mrtvá, děvče,“ řekl MacLennan tiše. Uhla- zoval svůj červený šátek na kolenou a snažil se odstranit zmačka- ná místa. „Zemřela přede dvěma měsíci.“

„Ach, pane Abeli.“ Marsali se naklonila dopředu a sevřela mu ruku. Modré oči měla plné bolesti. „Je mi to moc líto.“

Poplácal ji po ruce, ale nevzhlédl. V řídkých pramíncích jeho vlasů se leskly drobné kapky deště. Malý čúrek mu stékal za červeným uchem, ale MacLennan si jej nesetřel.

Jamie stál, když kladl Marsali otázky. Teď si sedl na kládu vedle MacLennana a jemně přiložil ruku k jeho kříži.

„Neslyšel jsem o tom, *a charaid*,“ řekl tiše.

„Ne.“ MacLennan hleděl nepřítomně do plamenů. „Pravdou je, že jsem o tom neřekl nikomu. Až teď.“

Vyměnili jsme si s Jamiem přes oheň pohledy. Drunkard's Creek možná nemá víc než dva tucty obyvatel žijících v roztrou- šených chalupách podél břehů. Ale ani Hobsonovi, ani Fowleso- vi se nezminili o Abelově ztrátě. Zřejmě o tom opravdu neřekl nikomu.

„Jak se to stalo, pane Abeli?“ Marsali jej dosud držela za ruku, i když zcela nečinně ležela dlaní dolů na červeném šátku.

Potom MacLennan zvedl oči a zamrkal.

„Ach,“ řekl nejasně. „Tolik se toho stalo. A přece... konec- konců ne tak mnoho. Abby – Abigail, moje manželka – zemřela na horečku. Nachladila se a... zemřela.“ Zněl trochu překva- peně.

Jamie nalil do prázdného šálku trochu whisky, vzal jednu z MacLennanových rukou a vložil do ní šálek. Prsty mu držel na místě vlastní rukou, dokud MacLennan šálek sám nesevřel.

„Vypijte to, člověče,“ řekl.

Všichni mlčeli, sledovali, jak MacLennan poslušně ochutnává whisky, usrkl a pak ještě jednou. Mladý voják neklidně poposedal na kameni. Zdálo se, že by se rád vrátil ke svému regimentu, ale také chtěl zůstat. Báł se, že by jeho náhlý odchod mohl MacLennana nějak ranit.

MacLennanovo mlčení a nehybnost přitahovaly zrak všech. Nikdo nevěděl co říct. Moje ruka se neklidně vznášela nad lahvičkami v lékárnice, ale na MacLennanovo neštěstí jsem žádný lék neměla.

„Měl jsem všeho dost,“ řekl náhle. Vzhlédl od šálku a rozhlížel se kolem ohně, jako by vyzýval všechny, aby mu odporovali. „Pokud jde o daně, nešlo o tak dobrý rok, jak mohl být. Ale myslel jsem na to, že je musím zaplatit. Odložil jsem si deset bušlů obilí stranou a čtyři dobré srnčí kůže. Hodnotou to přesahovalo šest šilinků potřebných na daně.“

Daně se však musí platit v tvrdé měně, ne v obilí, kůžích či kostkách indiga, které si při obchodování vyměňují farmáři. Výměnný obchod je běžný způsob směny, to jsem věděla z vlastní zkušenosti. Měla jsem velký vak plný zvláštních věcí, které mi lidé přinesli jako platbu za bylinky a léčivé rostliny. Nikdo mi nikdy neplatil, penězi se hradily jen daně.

„To je rozumné,“ řekl MacLennan a upřímně zamrkal na vojína Ogilvieho, jako by mladý muž protestoval. „Co by si Jeho Veličenstvo počalo se stádem prasat nebo párem krůt, že? Ne, chápu dost dobře, proč to musí být tvrdé peníze. Každý to pochopí. Já jsem měl obilí, snadno by vyneslo šest šilinků.“

Jediný problém ovšem spočíval v přeměně deseti bušlů na šest šilinků. V Drunkard's Creeku byli tací, co mohli dát protihodnotu za Abelovo obilí a byli ochotní to udělat, ale nikdo tam neměl peníze. Obilí se muselo odvézt na trh do Salemu, nejbližšího místa, kde se daly získat tvrdé peníze. Ale Salem leží téměř čtyřicet mil od Drunkard's Creeku, což vyžaduje týden na cestu tam a zpět.

„Měl jsem pět akrů pozdního ječmene,“ vysvětloval Abel. „Zralého a nažloutlého, už čekal na posečení. Nemohl jsem se

vydat na cestu a nechat ho znehodnotit. A moje Abby byla malá štíhlá žena, nemohla kosit a mlátit obilí.“

Abby Abel ušetřil týden v době žní, hledal pomoc u sousedů.

„Jsou to spolehliví lidé,“ tvrdil. „Jeden nebo dva mi mohou pomoci ušetřit peníze, ale i oni musí platit daně, že?“ Stále ještě doufal, že se mu podaří nějak sehnat potřebné šilinky bez toho, že by musel vážit namáhavou cestu do Salemu, a proto otálel. Otálel však příliš dlouho.

„Howard Travers je šerif,“ řekl a mimoděk si utřel kapku potu z konce nosu. „Přišel s papírem a řekl, že nás kvůli nezaplaceným daním musí vystěhovat.“

Abel nakonec nechal manželku v chalupě a spěchal do Salemu. Když se vrátil se šesti šilinky v ruce, jeho majetek byl už zabrán a prodán tchánovi Howarda Traverse. Jeho dům obývali cizí lidé a manželka byla pryč.

„Věděl jsem, že by nešla daleko,“ vysvětloval. „Neopustila by děti.“

A tak ji skutečně našel. Byla zabalená do ošuntělé přikrývky. Chvěla se pod velkým smrkem na kopci, který skýtal útočiště hrobům čtyř MacLennanových dětí. Všechny zemřely v prvním roce života. Navzdory jeho naléhavým prosbám nesešla dolů do chalupy, která donedávna byla jejich, nehledala žádnou pomoc u těch, kdo ji zbavili majetku. Nedokázal říct, jestli ji postihlo šílenství z horečky, nebo tvrdohlavost. Velkou silou se držela větví stromu, křičela jména svých dětí a v noci tam zemřela.

Hrnek whisky byl prázdný. Položil jej opatrně na zem k nohám a nevšímal si Jamieho gesta směrem k láhvi.

„Dovolili jí, aby si odnesla, co může. Měla s sebou ranec a v něm rubáš. Den poté, co jsme se vzali, se posadila a začala si připravovat rubáš do hrobu. Po celém jednom okraji vyšila malé kvítky. Při práci s jehlou byla velmi zručná.“

Zabalil Abigail do vyšivaného rubáše a pohřbil ji vedle jejich nejmladšího dítěte. Potom šel dvě míle po cestě s úmyslem říct Hobsonovým, co se přihodilo.

„Když jsem však přišel do domu, našel jsem je všechny v bouřlivé diskusi. Byli jako vosy v hnízdě. K Hughovi Fowlesovi přišel

Travers kvůli daním, on je však nezaplatil. Travers se usmíval jako opice a řekl, že je mu to jedno. Avšak o deset dnů později přišel s papírem a třemi muži a vyhodil je.“

Hobson našetřil peníze, aby zaplatil vlastní daně, a Fowlesovi se shromáždili se zbytkem rodiny na dostatečně bezpečném místě, ale Joea Hobsona zeřovo jednání rozzlobilo.

„Joe křičel, byl zuřivostí bez sebe. Janet Hobsonová mě vybídla, abych šel dál a posadil se. Nabídla mi večeři a Joe křičel, že sedře cenu půdy z kůže Howarda Traverse. Hugh se zhroutil k zemi jako podupaný pes, jeho žena pozdravila a děti vřeštěly, protože chtěly jíst, chovaly se jako čerstvě vrhnutá selata. Myslel jsem, že jim něco povím, ale potom...“ Zavrtěl hlavou, jako by byl zase zmatený.

Seděl napůl zapomenutý v koutě u komína. Padla na něj nějaká podivná únava. Cítil se malátný, hlava se mu kývala, přepadla ho letargie. Bylo mu teplo a zažíval pocit neskutečnosti. Jestliže hranice přeplněné jednopokojové chalupy Hobsonových nejsou skutečné, skutečný není ani tichý svah a čerstvý hrob pod smrkem.

Spal pod stolem a probudil se před úsvitem. Po probuzení zjistil, že ho pocit neskutečnosti neopustil. Všechno kolem něho mu připadalo jako představy, které má za bdělého stavu. MacLennanovi se zdálo, že přestal existovat jako člověk a stal se z něj automat. Jeho tělo vstalo, umylo se a jedlo. Přikyvoval a mluvil, aniž by něco poznával. Nikdo z vnějšího světa už neexistoval. A stejné to bylo, když vstal Joe Hobson a oznámil, že on a Hugh půjdou do Hillsborough a budou tam po soudu žádat napravení krivdy. Abel MacLennan šel s nimi, cestou přikyvoval a mluvil, když s ním hovořili. Jeho vůle nebyla větší než vůle mrtvého člověka.

„Šlo to ke mně, kráčelo to po cestě, jako bychom byli všichni mrtví,“ řekl zasněně. „Já, Joe, Hugh a ostatní. Nevěděl jsem, jestli jsem na tomto, či onom světě. Jen se kolem mě všechno pohybovalo až do chvíle, než přijde čas lehnout si vedle Abby. Nevadilo mi to.“

Když došli do Hillsborough, nepřemýšlel moc o tom, co má Joe v úmyslu. Jen ho následoval, byl poslušný a nepřemýšlel.

Šel za ním a procházel ulicemi, kde se v blátě třpytily střepy skla z rozbitých oken. Vtom uviděl pochodně a dav lidí, slyšel výkřiky a jekot, ale všechn pohyb jako by zamrzl.

„Byli to jen samí mrtví lidé. Chrastily jim kosti, jedna o druhou,“ řekl a pokrčil rameny. Chvíli mlčel a potom obrátil tvář k Jamieu. Dlouze a upřímně se mu zahleděl do tváře.

„Je to tak? Jsi také mrtvý?“ Jedna končetina, mozolnatá ruka, se zvedla z červeného šátku a lehce spočinula na Jamieho lícní kosti.

Jamie před tím dotykem necouvl, ale vzal MacLennanovu ruku, vrátil ji zpět na šátek a pevně stiskl.

„Ne, *a charaid*,“ řekl tiše. „Ještě ne.“

MacLennan pomalu přikývl.

„Ano. Dejme tomu čas,“ řekl. Uvolnil ruce a chvíli hladil svůj šátek. Stále pohyboval hlavou, přikyvoval, jako by se pružina jeho krku natáhla příliš daleko.

„Dejme tomu čas,“ opakoval. „Není to tak zlé.“ Potom vstal a položil si šátek na hlavu. Obrátil se ke mně a zdvořile přikývl. Oči měl kalné a utržené.

„Děkuju vám za snídani, madam,“ řekl a odešel.

3

ŽLUČOVÉ ŠŤÁVY

Odchod Abela MacLennana náhle ukončil snídani. Vojín Ogilvie se s poděkováním omluvil, Jamie a Fergus odešli hledat kosy a astroláby. A Lizzie, smutná z odchodu vojína Ogilvieho, prohlásila, že se necítí dobře, a uchýlila se do přistavku. Tam se posilovala velkým šálkem odvaru z vratiče a routy.

Naštěstí se právě tehdy rozhodla Brianna ukázat, ovšem bez Jemmyho. S Rogerem se nasnídali u Jocasty, jak mě ujistila. Jemmy usnul v Jocastině náruči, a protože se zdálo, že obě strany jsou s tímto uspořádáním spokojeny, Brianna ho tam nechala a vrátila se, aby mi pomohla s dopolední ordinací.

„Určitě mi chceš dnes ráno pomáhat?“ Podívala jsem se na Bree s určitými pochybnostmi. „Je přece jen tvůj svatební den. Jsem si jistá, že by mohla pomoci Lizzie nebo paní Martinová...“

„Ne, já to udělám,“ ujistila mě. Na sedadlo vysoké stoličky, kterou jsem používala při svých ranních ordinacích, položila bílou látku. „Lizzie se cítí lépe, ale myslím si, že nemá na to, aby snášela hnisající nohy a páchnoucí obsah žaludku.“ Trochu se otrásla a přivřela oči, když si vzpomněla na staršího pána, jehož vředy na patě jsem ošetřovala den předtím. Kvůli bolesti se pozvracel. Jako by toho nebylo dost, u několika osob čekajících na ošetření zafungoval reflex sympatického nervstva a následovaly jeho příklad.

I mně se při té vzpomínce zvedl žaludek, ale potlačila jsem nevolnost posledním hltem hořké kávy.

„Ne, asi ne,“ souhlasila jsem váhavě. „Ale nemáš ještě dokončené šaty, vid’? Možná bys měla jít...“

„To je dobré,“ ujistila mě. „Phaedre mi lemuje šaty a Ulysses poručí všem sluhům kolem jako seržant řídící vojenský výcvik. Jen bych tam překážela.“

Bez dalších řečí jsem to vzdala, i když mě její horlivost poněkud překvapila. Zatímco s výzvami běžného života, jako je stahování zvířat z kůže a kuchání ryb, se Bree vypořádávala bez problémů, věděla jsem, že blízkost lidí se zmračením nebo zjevnou chorobou jí nedělá dobře. Nic na tom nemění její snaha to skrýt. Vysvětlovala jsem si to tak, že k těmto lidem necítí odpor nebo nechut’ ale silný, až ochromující soucit.

Zvedla jsem konvici a nalila čerstvě převařenou vodu do velké, z poloviny naplněné sklenice destilovaného alkoholu. Přivřela jsem oči před horkou alkoholovou párou.

Bylo těžké dívat se na tolik trpících lidí, které bych v době antiseptik, antibiotik a anestezie mohla snadno vyléčit. Ale praxe v polních nemocnicích v době, kdy takové medicínské inovace byly buď úplně neznámé, nebo nové, a proto vzácné, mě jednak přesvědčila o jejich potřebě a hodnotě, ale také mě naučila netečnosti.

Nepomohla bych nikomu, kdyby mi vlastní emoce stály v cestě. Musím pomáhat. Tak prosté to je. Ale Brianna takové znalosti nemá, aby je mohla použít jako štít. Zatím.

Když dokončila umývání stoliček, truhlíček a dalších pomůcek pro ranní ordinaci, napřímila se a mezi obočím se jí objevila malá vráska.

„Vzpomínáš si na tu ženu, kterou jsi viděla včera? Tu s malým retardovaným chlapcem?“

„To se nedá zapomenout,“ řekla jsem co nejprostěji. „Proč? Nemůžeš se s tím vypořádat?“ Ukázala jsem na skládací stůl, který jsem používala. Tvrdohlavě se nechtěl dát složit správně. Jeho spoje vlhkostí nabobtnaly.

Brianna se trochu mračila, prohlížela si ho, potom tvrdě udeřila do neposlušného spoje hranou ruky. Stůl se vzdal a hned kapituloval, protože poznal větší sílu.

„Tak.“ Bezmyšlenkovitě si začala ruku masírovat a stále ještě se mračila. „Docela jsi naléhala, aby se nepokoušela mít víc dětí. Ten malý chlapec... měl tedy dědičnou nemoc?“

„Dá se to tak říct,“ odpověděla jsem. „Vrozený syfilis.“

Celá bledá vzhledla.

„Syfilis? Víš to jistě?“

Přikývla jsem a pokračovala v přípravě vyvařených pláten na obvazy. Byla ještě velmi vlhká, ale neměla jsem jiná.

„Na matce nebyly zatím vidět výrazné znaky pozdních stádií nemoci, ale v dítěti nemoc nepochybně hlodá.“

Matka přišla kvůli abscesu v dásni a jeho proříznutí. Dítě se jí drželo za sukni. Chlapec měl charakteristický „sedlovitý nos“ s protlačeným horním hřbetem. I čelist měl znetvořenou, což při jeho nedostatečné výživě nebylo nijak překvapující. Žvýkal s velkými obtížemi. Nedokázala jsem odhadnout, jak moc se na jeho jasně patrné zaostalosti podílí poškození mozku způsobené syfilidou a kolik způsobila hluchota. Zdálo se, že trpí obojím, ale míru těchto poškození jsem netestovala. Ani s jednou z příčin jsem nemohla nic dělat. Poradila jsem matce, aby dávala chlapci zeleninový a masový vývar. Mohla by tak zmenšit následky nedostatečné výživy. Ale jinak jsem tomu ubohému dítěti pomoci nemohla.

„Nevidám to tady tak často jako v Paříži nebo Edinburghu, kde je hodně prostitutek,“ řekla jsem Bree. Vkládala jsem obvazy do plátěného vaku, který držela otevřený. „Ale občas se s tím setkám. Proč? Nemyslíš si, že má Roger syfilis, že ne?“

Pohlédla na mě s otevřenými ústy. Její šokovaný pohled vymazala záplava červeně.

„To *ne*!“ řekla. „Matko!“

„Opravdu si to nemyslím,“ pronesla jsem mírně. „Stává se to však i v nejlepších rodinách – a ty ses *ptala*.“

Těžce si odfrkla.

„*Ptala* jsem se na antikoncepci,“ procedila skrz zuby. „Nebo jsem to alespoň chtěla, než jsi začala s *Průvodcem lékaře k pohlavním chorobám*.“

„Ach tohle.“ Zamyšleně jsem na ni pohlédla. Všimla jsem si suchých skvrn od mléka na jejím živůtku. „Hodně prospěšné je

kojení. Ne v každém případě, ale většinou je dost účinné. Po prvních šesti měsících prospěšnost kojení klesá.“ Jemmy bylo právě šest měsíců. „Ale i tak pomáhá.“

„Hm,“ řekla. Znělo to, jako by to vyslovil Jamie. Musela jsem se kousnout do rtu, abych se nerozesmála. „A co je ještě účinné?“

Nediskutovala jsem s ní vlastně o antikoncepci – ve stylu osmnáctého století. Nezdálo se mi to potřebné, když se poprvé objevila ve Fraserově hřebeni. A potom to *opravdu* nebylo potřebné, protože už byla těhotná. Že by byla zase?

Mračila jsem se. Pomalu jsem skládala obinadla a pytlíky s bylinkami do vaku.

„Nejběžnější věcí je nějaký druh překážky. Kus hedvábí nebo houby namočené v něčem od octa po brandy. Ale nejlépe prý funguje olej z vratiče nebo cedru, pokud ho máš. Slyšela jsem, že ženy v Indii používají půl citronu, ale tady to není ta nejlepší alternativa.“

Krátce se zasmála.

„Ne, to si nemyslím. Nejsem přesvědčena ani o tom, že by olej z vratiče fungoval tak dobře. Ten používala Marsali, když otěhotněla s Joan.“

„Ona ho *používala*? Myslela jsem si, že si s tím jednou nedělala starosti – a jednou stačí.“

Spíš jsem cítila, než viděla, jak ztuhla. Znovu jsem se kousla do rtu, tentokrát kvůli obavám. Jednou stačilo. My jsme ale nevěděli, *které* jednou. Sehnula ramena, pak je nechala klesnout. Záměrně se zbavovala toho, co moje nepromyšlená poznámka vyvolala.

„Řekla, že ho používala, ale mohla zapomenout. Nepůsobí to stále, že ne?“

Přehodila jsem si vak s chirurgickými plátny a sušenými bylinami přes rameno a zvedla jsem lékárníčku za kožené popruhy, které mi k ní Jamie udělal.

„Jediná věc, která funguje vždy, je celibát,“ pověděla jsem. „Předpokládám, že to v současném případě není uspokojivá možnost, vid’?“

Zavrtěla hlavou, zamyšleně upřela oči na skupinu mladých mužů, které bylo vidět mezi stromy pod námi. Bavili se tam házením kamenů přes potok.

„Toho jsem se bála,“ řekla a sehnula se, aby zvedla skládací stůl a pár stoliček.

Rozhlédla jsem se po mýtině a přemýšlela jsem. Ještě něco? Nemusely jsme si dělat starosti s opuštěním táborového ohně, i kdyby Lizzie usnula. V tomto počasí by nic na horské stráni nehořelo. Ani třísky na podpal, ani dřevo na otop, které jsme uložili na konci přístavku, než nastalo vlhko. Něco však chybí... co? Ano. Položila jsem na chvíli truhlu a poklekla, abych mohla vlézt do přístavku. Prohledala jsem hromadu dek, až jsem nakonec vytáhla svůj malý kožený lékařský váček.

Krátce jsem se pomodlila ke svaté Brigitě, dala jsem si váček na krk a skryla ho živůtkem šatů. Na začátku medicínské praxe jsem si tak zvykla nosit tento amulet, že jsem skoro přestala vnímat směšnost tohoto malého rituálu. Ale jen skoro. Bree mě pozorovala. Na tváři měla dost zvláštní výraz, neřekla však nic.

Ani já ne. Pouze jsem vzala své věci a následovala ji přes mýtinu. Opatrně jsme procházely kolem bažinatých míst. Teď nepršelo, ale mraky seděly na vrcholcích stromů a v každém okamžiku slibovaly, že jsou schopné kdykoli poskytnout víc. Z padlých kmenů a mokrých keřů stoupaly závoje mlhy.

Přemýšlela jsem, proč si Bree dělá starosti s antikoncepcí. Ne že bych to nepovažovala za rozumné, ale proč teď? Možná to má něco společného s blížící se svatbou s Rogerem. I kdyby žili jako muž a žena několik měsíců, a to žili, formalita slibů vyslovených před Bohem a člověkem stačila k tomu, aby přinesla novou rozvahu i těm nejvrtkavějším mladým lidem. Ani Bree, ani Roger nebyli vrtkaví.

„Je tu ještě jedna možnost,“ řekla jsem k jejím žádům, když šla přede mnou po kluzké cestě. „Zatím jsem ji na nikom nezkušela. Nemůžu tedy říct, jak je spolehlivá. Nayawenne, stará tuscarorská žena, která mi dala váček s léky, říkala, že jsou to ‚ženské byliny‘. Různé směsi pro různé věci, ale jedna rostlina je

zvlášť pro tohle. Řekla, že její semena zabrání duchu muže, aby překonal ducha ženy.“

Bree se zastavila a napůl se obrátila, když jsem se dostala vedle ní.

„Tak se indiáni dívají na těhotenství?“ Pozvedla koutek úst.
„Muž vyhrává?“

Zasmála jsem se.

„Svým způsobem ano. Jestliže je ženský duch příliš silný pro mužského ducha, nebo mu nedává přednost, žena nepočne. To znamená, že když chce žena počít dítě a nemůže, šaman většinou léčí muže nebo oba, rozhodně spíš než jen ji.“

Trochu zabručela, částečně pobaveně, ale jen částečně.

„Co je zač ta ženská rostlina?“ zeptala se. „Znáš ji?“

„Nejsem si jistá,“ připustila jsem. „Přesněji jistá názvem, řekla bych. Ukázala mi jak vzrostlou rostlinu, tak usušená semena. Určitě bych ji poznala, ale neznám její anglický název. Je to jedna z čeledi miříkovitých,“ dodala jsem jako pomůcku.

Vrhla na mě vážný pohled, který mi znovu připomněl Jamieho. Potom ustoupila stranou, aby nepřekážela několika ženám z rodiny Campbellových, které procházely kolem. Rachotily prázdnými konvicemi a vědry. Každá udělala pukrle nebo se před námi zdvořile uklonila a pak ženy pokračovaly k potoku.

„Dobrý den přeji, paní Fraserová,“ řekla jedna z nich, hezká, mladá osoba, kterou jsem poznala jako jednu z mladších dcer Farquarda Campbella. „Je tu někde váš muž? Můj otec říká, že by si s ním rád promluvil.“

„Není, bohužel je pryč.“ Mávla jsem rukou nejasným směrem. Jamie může být kdekoli. „Ale povím mu to, až ho uvidím.“

Přikývla a šla dál. Všechny ženy za ní se u nás zastavily, aby popřály Brianně v její svatební den štěstí. Když procházely po úzké cestě, setřásaly vlněnými sukněmi a plášti spršky dešťové vody z keřů vavřínu, které lemovaly cestu.

Brianna přijala jejich přání všeho nejlepšího s půvabnou zdvořilostí. Všimla jsem si však malé vrásky, která se jí utvořila v hustém zrzavém obočí. Něco ji skutečně trápilo.

„Copak?“ zeptala jsem se přímo, jakmile byly Campellovy ženy z doslechu.

„Co by bylo?“ zeptala se překvapeně.

„Co tě trápí?“ zeptala jsem se. „A neříkej ‚nic‘, protože vidím, že máš nějakou starost. Má to něco společného s Rogerem. Rozmýšlíš si snad svatbu?“

„To ne,“ odpověděla, ale vypadala ostražitě. „Chci se vdát za Rogera, *to* je v pořádku. Ale... jen... o něčem přemýšlím...“ Odmlčela se a ve tvářích se jí rozlila červeň.

„A?“ zeptala jsem se trochu vylekaně. „Co to je?“

„Pohlavní nemoc,“ vyhrkla. „Co když jsem ji dostala? Ne od Rogera, ale co když mě nakazil Stephen Bonnet?“

Tvář jí hořela tak, že jsem se divila, proč se dešťové kapky se sykotem nemění v páru, jakmile se dotknou její kůže. Moje vlastní tvář byla chladná, srdce v hrudi sevřené. Ta možnost mě napadla – svého času velice barvitě –, ale nechtěla jsem to zmiňovat, pokud by jí samotné to na mysl nepřišlo. Vzpomněla jsem si na týdny, kdy jsem ji potajím sledovala, zda nepozoruji první náznaky malátnosti. Ale u žen se často žádné symptomy rané infekce neprojeví. Jemmyho zdravý porod byl úlevou v nejednom směru.

„Ach,“ řekla jsem tiše. Stiskla jsem jí paži. „Nedělej si starosti, drahá, nemusíš.“

Zhluboka se nadechla a vypustila bledý obláček mlhy. Napětí jí částečně spadlo z ramen.

„Můžeš to říct s jistotou?“ chtěla vědět. „Cítím se dobře, ale myslela jsem si, že ženy nemají vždy symptomy.“

„Nemají,“ potvrdila jsem, „ale muži většinou ano. A jestli se Roger od *tebe* nakazil něčím ošklivým, už bych o tom dávno slyšela.“

Trochu zbledla, ale růžová barva se jí do tváří v tu chvíli částečně vrátila. Odkáslala si a z úst jí opět vycházela pára.

„To je úleva. Tak Jemmy je v pořádku? Víš to určitě?“

„Naprosto,“ ujistila jsem ji. Dala jsem mu do očí po narození pro každý případ kapky dusičnanu stříbrného. Získala jsem ho za značnou cenu a s obtížemi. Ale byla jsem si úplně jistá.

Kromě nepřítomnosti specifických známek nemoci byl Jemmyho zdravotní stav od začátku výtečný, vyzařovala z něj pohoda jako z hrnce guláše. Pouhá myšlenka na infekci mi připadala neuvěřitelná.

„Proto ses ptala na antikoncepci?“ zeptala jsem se a zamávala jsem na pozdrav, když jsme procházely kolem tábořiště MacRaeových. „Ty sis dělala starosti s dalšími dětmi v případě...“

„Ale ne. Já jsem ani neuvažovala o pohlavní nemoci, dokud jsi nezmínila syfilis. A potom mě zarazila hrozná představa, že by mohl mít...“ Zastavila se a odkašlala si. „Chtěla jsem jen vědět.“

V tu chvíli kluzký úsek zastavil náš rozhovor, ale ne naše spekulace.

Nešlo o to, že by se mysl mladé ženy nemohla obrátit k myšlenkám na antikoncepci, ale za těchto okolností... o co tedy šlo? Přemýšlela jsem; strach o sebe, o další dítě? Porod může být nebezpečný a nikdo, kdo viděl návštěvníky mé poradny nebo večer slyšel rozhovory žen kolem ohňů, nemůže mít pochybnosti o nebezpečí pro kojence a děti vůbec. Jen vzácně nepřišla rodina kvůli horečce, těžkým bolestem v krku nebo nezvladatelným průjmům alespoň o jedno dítě. Mnohé ženy ztratily tři, čtyři i více dětí. Vzpomněla jsem si na příběh Abel MacLennanové a po zádech mi přešel mráz.

Brianna je stále zdravá, přestože postrádáme důležité věci jako antibiotika a sofistikované lékařské prostředky. Zdůraznila jsem jí, aby nepodceňovala důležitost prosté hygieny a dobré výživy.

Přemýšlela jsem, když jsem pozorovala její silná záda během přenášení mého lékařského vybavení přes kořen vyčnívající do cesty. Ne. Mohla mít důvod obávat se, ale v podstatě nebyla ustrašená osoba.

A co Roger? V této situaci se zdálo být nejlepším řešením rychle otěhotnět a mít dítě, které bude určitě Rogerovo. To by rozhodně pomohlo upevnit jejich nové manželství. Na druhé straně... co když otěhotní? Roger bude víc než spokojený, ale co Jemmy?

Roger přísahal vlastní krví, že přijal chlapce za vlastního. Lidská povaha je však lidská povaha. Zatímco já jsem si byla jistá, že by Roger Jemmyho nikdy neopustil ani nezanedbával, bylo docela možné, že to on bude vnímat jinak. Není možné vyloučit možnost, že se bude chovat jinak k dítěti, o kterém ví, že je jeho. Podstoupí Bree toto riziko?

Po všech těchto úvahách jsem si řekla, že by od Bree bylo moudré nějakou dobu s druhým dítětem počkat a dát Rogerovi čas, aby navázal s chlapcem těsné pouto. Ano, bude to rozumnější než si komplikovat situaci dalším dítětem. Bree je moudrá žena.

Teprve když jsme konečně dorazily na mýtinu, kde se bude konat dopolední ordinace, mě napadla ještě jedna možnost.

„Můžeme vám pomoci, paní Fraserová?“

Přispěchali nám na pomoc dva mladší Chisholmovi chlapci. Zbavili mě a Briannu našeho těžkého nákladu a bez řeči začali rozbíjet stoly, nosit čistou vodu, rozdělovat oheň a celkově byli velmi užiteční. Nebylo jim víc než osm a deset let. Když jsem viděla, jak pracují, uvědomila jsem si, že v nynější době dvanáctiletý nebo čtrnáctiletý chlapec byl už napůl dospělým mužem.

Brianna to také věděla. Nikdy by neopustila Jemmyho, to jsem věděla. Rozhodně ne, když ji potřebuje. Ale... později? Co by se mohlo stát, kdyby on opustil ji?

Otevřela jsem lékárníčku a začala pomalu vykládat potřebné zásoby a pomůcky na ranní práci: nůžky, sondy, kleště, alkohol, skalpel, nástroje k ošetření zubů, obvazy, jehly na šití, masti, balzámy, vodičky, projímadla...

Brianně bylo třiatdvacet let. Mohlo by jí být kolem pětatřiceti, až bude Jemmy plně nezávislý a nebude potřebovat její péči. Mohla by se pak s Rogerem vrátit zpátky. Vrátit se do vlastní doby, do bezpečí. K přerušenému životu, který jí právem náležel.

To však jen v případě, že by neměla další děti, jejichž bezmocnost by ji držela zde.

„Dobré ráno, madam.“ Malý pán středního věku stál přede mnou. První ranní pacient. Týdenní vousy se mu ježily, ale kolem podbradku byl viditelně bledý. Měl vlhce lepkavou pokožku a krvavé oči podrážděné kouřem a whisky, takže jeho nemoc

bylo snadné hned poznat. Kocovina se v ranní ordinaci vyskytovala neustále.

„Mám nějaké svírání v břiše, madam,“ řekl a nešťastně polkl. „Měla byste něco, co by to uklidnilo?“

„Jen tohle,“ řekla jsem mu a natáhla se pro šátek. „Surové vejce a trocha hlavěnky dávivé. Vyzvracíte se a stane se z vás nový člověk.“

* * *

Pacienti přicházeli za mnou na okraj velké mýtiny na úpatí hory, kde v noci hořívá velký oheň shromáždění. Vlhký vzduch byl cítit sazemi a štiplavým pachem mokrého popela. Ale zčernalý kus země, nejméně deset stop široký, už mizel pod větvemi a třískami na podpal položenými křížem. Uplatní se opět dnes večer, pokud zase nepřijde mrholení.

Po vyřešení problémů muže s kocovinou nastala krátká chvíle klidu a já jsem mohla věnovat pozornost Murrayi MacLeodovi, který si otevřel své podnikání nedaleko odtud. Jak jsem viděla, Murray začal brzy. Půda u jeho nohou byla tmavá, popel rozházený a nasáklý krví. Měl také v rukou prvního pacienta. Statného muže, jehož červený houbovitý nos a ochablá spodní čelist svědčily o životě s přemírou alkoholu. Nechal muže, aby se svlékl navzdory větru a chladu do košile. Rukáv měl vyhrnutý a škrtidlo na místě. Mísa na krev stála na pacientových kolenou.

Byla jsem dobrých deset stop od stoličky, kde se Murray zabýval svým řemeslem, ale viděla jsem pacientovy oči, v mlhavém světle žluté jako hořčice.

„Nemoc jater,“ řekla jsem Brianně, ani jsem se moc nesnažila ztlumit hlas. „Žloutenku můžeš vidět i odtud, že?“

„Žlučnickové šťávy,“ prohlásil MacLeod nahlas a otevřel koplíčko. „Příliš mnoho šťáv, je to jasné jako den.“ Murray, malý, tmavý a upravený ve svých šatech, nebyl osobně působivý, ale byl umíněný.

„Troufám si říct, že to je cirhóza způsobená pitím,“ řekla jsem, když jsem přistoupila blíž a nezaujatě si pacienta prohlédla.

„Nahromadění žluči kvůli nerovnováze hlenu!“ Murray na mě nasupeně pohlédl. Jasně si myslel, že mám v úmyslu připravit ho o efekt, když ne o pacienta.

Ignorovala jsem ho a sehnula jsem se, abych prohlédla pacienta, který při mém prohlížení vypadal vyplašeně.

„Na pravé straně pod žebry máte tvrdou věc, že?“ řekla jsem mile. „Vaše moč je tmavá a stolice černá a krvavá. Mám pravdu?“

Muž přikývl a zůstal sedět s otevřenými ústy. Začaly jsme s Briannou upoutávat pozornost.

„Mami.“ Brianna stála za mnou. Kývla na Murrayho a sklonila se, aby mi mohla zašeptat do ucha: „Co můžeš udělat s cirhózou? Nic!“

Zarazila jsem se a kousla do rtu. Měla pravdu. Ve snaze se předvést vyslovením diagnózy a zabránit Murraymu použít nečistý, rezavě vypadající nožik jsem přehlédla menší problém. Nemohu nabídnout alternativní léčbu.

Pacient se díval z jednoho na druhého a byl neklidný. S velkým úsilím jsem se na něho usmála a pokynula Murrayovi.

„Pan MacLeod na to má právo,“ pronesla jsem. Těžce jsem ta slova cedila mezi zuby. „Je to určité choroba jater způsobená nadměrným množstvím šťáv.“ Předpokládala jsem, že někdo bude považovat i alkohol za šťávu. Lidé, kteří včera večer pili Jamieho whisky, ji evidentně považovali za příjemnou.

Murray předtím napjal tvář podezřením. Ale při mé kapitulaci byla komicky prázdná překvapením. Brianna předstoupila přede mě a chopila se výhody toho okamžiku.

„Existuje kouzlo,“ řekla a příjemně se na něho usmála. „Naostří čepel a... usnadní tok šťáv. Dovolte, abych vám to ukázala.“ Než mohl sevřít ruku, vzala mu kopíčko a otočila se k našemu malému chirurgickému ohýnku, kde z trojnožky visela nádoba s vodou a vycházela z ní pára.

„Ve jménu Michaela, který třímá meč a ochraňuje duše,“ propěvovala. Věřila jsem, že braní jména svatého Michaela nadarmo není skutečným rouháním. Nebo kdyby bylo, Michael nebude nic namítat, když jde o správnou věc. Muži připravující

velký oheň přestali se svou prací, aby se mohli dívat, stejně jako několik lidí vstupujících do „ordinace“.

Brianna zvedla kopíčko a pomalým pohybem s ním nakreslila velké znamení kříže. Dívala se ze strany na stranu, aby se ujistila, že má pozornost všech přihlížejících. Měla. Všichni byli jako posedlí. Tyčila se nad většinou civilních osob, oči měla přivřené, aby se mohla lépe soustředit. Hodně mi připomínala Jamieho při některých z jeho bravurních představení. Jen jsem doufala, že je v tom stejně dobrá jako on.

„Požehnej toto ostří pro léčení tvého služebníka,“ řekla a vrhla pohled k nebi. Držela nožík nad ohněm způsobem, jakým kněz obětuje svátost oltární. Ve vodě stoupaly bublinky, ale voda zatím ještě nedosáhla bodu varu.

„Požehnej ostří pro pouštění žilou, pro vytékání krve, pro... odstranění jedu z těla tvého nejskromnějšího služebníka. Požehnej ostří... požehnej ostří... požehnej ostří v ruce tvého pokorného sluhy... Díky Bohu za jasnost tohoto kovu.“ Díky Bohu za opakovanou podstatu gaelských modliteb, pomyslela jsem si cynicky.

Díky Bohu, voda začala vařit. Brianna sklonila krátké zahnuté ostří k hladině vody, pohlédla významně na dav a zarecitovala: „Ať se čištění vod ze strany našeho Pána Ježíše projeví na tomto ostří!“

Vložila kovový předmět do vody a držela ho tam, dokud pára stoupající nad dřevěný kryt nezpůsobila, že jí zrudly prsty. Vzala kopíčko a spěšně ho předala do druhé ruky. Zvedla ho do výše, zatímco za zády tajně mávala opářenou druhou rukou.

„Ať požehnání Michaela, ochránce před démony, vejde do tohoto ostří a na ruce jeho držitele, pro zdraví těla, pro zdraví duše. Amen!“

Popošla dopředu a obřadně předala kopíčko rukojetí napřed Murraymu. Murray, žádný blázen, na mě vrhl pohled, v němž bylo silné podezření spojeno s váhavým oceněním teatrálních schopností mé dcery.

„Nedotýkejte se ostří,“ řekla a půvabně se usmála. „Kouzlo by se zrušilo. Opakujte je pokaždé, když budete ostří používat. Mějte na mysli, že voda musí být vařící.“

„Hm,“ řekl, ale vzal nožik opatrně za rukojeť. S krátkým přikývnutím Brianně se obrátil k pacientovi a já ke svému. K mladé dívce s kopřivkou. Brianna šla za mnou a otírala si ruce o sukni. Vypadala spokojeně sama se sebou. Uslyšela jsem za sebou tiché zamručení a zvonivé kapání krve dopadající do kovové mísy.

Kvůli MacLeodovu pacientovi jsem cítila vinu, ale Brianna měla docela pravdu. Za těchto okolností jsem pro něj nemohla udělat naprosto nic. Dlouhodobá pozorná péče spolu s výbornou výživou a naprostou abstinencí by mu mohla prodloužit život. Šance na první dvě byly nízké, třetí neexistovala.

Brianna ho skvěle zachránila před potenciální infekcí krve a chopila se příležitosti ochránit všechny budoucí pacienty MacLeoda, ale nemohla jsem si pomoci, cítila jsem se vinná, že sama nemůžu udělat víc. Přesto první lékařská zásada, kterou jsem se jako ošetřovatelka naučila na francouzském bojišti, stále platí: Ošetřete pacienta před sebou.

„Použij tuto mast,“ řekla jsem dívce s kopřivkou, „a neškrábej se.“

4

SVATEBNÍ DARY

Obloha se nevyjasnila, ale na chvíli přestalo pršet. Lidé spěchali, aby využili této přestávky k doplňování zásob otopu. Aby rychle usušili mokré oděvy a přikrývky, přikrmovali ohně a házeli do plamenů dřevo. Po neustálých deštích však bylo mokré a z ohňů stoupal štiplavý kouř. Mezi stromy se ho vznášela hustá oblaka.

Jeden takový oblak se valil před Rogerem a přinutil ho sejít z cesty, aby ho obešel. Mokrá tráva mu zmáčela punčochy a větve borovice přitom zanechávaly stopy vlhkosti na ramenou jeho kabátu. Nevěnoval tomu žádnou pozornost. Zaměřil své úvahy spíš na seznam pochůzek na tento den, který nosil v hlavě.

Nejdřív měl v úmyslu zajít k vozům dráteníků. Chtěl koupit nějaký malý suvenýr jako svatební dar pro Briannu. Přemýšlel, co by se jí mohlo líbit. Nějaký šperk, stuha? Měl velmi málo peněz, ale cítil potřebu obdarovat Briannu při této příležitosti nějakým dárkem, třebaže skromným.

Rád by jí na prst navlékl vlastní prsten, až budou vyslovovat své svatební sliby. Ale ona trvala na tom, že bude stačit rubín vybroušený jako kabošon, který patřil jejímu dědečkovi. Dokonale jí padl a nepřála si, aby se utrácelo za jiný. Znovu si uvědomil, že Bree je na rozdíl od jeho spíše romantického založení velice pragmatická žena.

Tedy něco užitečného, ale ozdobného, například malovaný nočník? Usmál se při té představě, ale snahy vymyslet praktický dárek se přes určité pochybnosti nemínil vzdát.

Měl živou vzpomínku na paní Abercrombieovou, rozvážlivou a praktickou matránu z kongregace reverenda Wakefielda, která jednou přišla uprostřed večere na faru v hysterickém záchvatu. Sdělila, že zabila svého manžela, a ptala se, co má dělat. Reverend nechal paní Abercrombieovou v dočasné péči své hospodyně, zatímco on a Roger, tehdy teenager, spěchali do rezidence Abercrombieových, aby zjistili, co se vlastně stalo.

Pana Abercrombiea našli na podlaze v kuchyni, našťěstí dosud živého, i když otřeseného a silně krvácejícího z menší rány na hlavě. Dostal ji novou elektrickou napařovací žehličkou, kterou dal své manželce při příležitosti třiadvacátého výročí svatby.

„Ale ona si stěžovala, že ta stará páčila utěrky!“ opakoval pan Abercrombie v žalostných intervalech, když mu reverend zalepoval ránu na hlavě náplastí a Roger vytíral kuchyni mopem.

Právě živá vzpomínka na krvavé linoleum v kuchyni Abercrombieových mu pomohla rozhodnout se. Ať je Bree sebevíc pragmatická, toto bude jejich svatba. V dobrém i zlém, dokud nás smrt nerozdělí. Rozhodl se v této věci zůstat romantický. Ovšem jen do výše svého jmění tři šilinků a tří pencí.

Mezi smrkovým jehličím se objevil červený záblesk, jako by tam byl kardinál červený. Ale větší než průměrný opeřenec. Roger se zastavil a sklonil se, aby se podíval mezerou ve větvích.

„Duncane,“ zeptal se, „jste to vy?“

Duncan Innes vyšel z lesa a nesměle přikývl. Ještě nosil červený tartan Cameronových, ale odložil svůj krásný kabát. Místo něho si omotal konce plédu jako šálu kolem ramen v pohodlném starém stylu Skotské vysočiny.

„Na slovíčko, *a Smeòraich?*“ řekl.

„Ano, jistě. Právě jsem na cestě k dráteníkům, pojd'te se mnou.“ Otočil se zpátky k cestě, v tuto chvíli nezakouřený, a vydali se společně bok po boku přes horu.

Roger neřikal nic. Zdvořile čekal na Duncana, až se rozhodne zahájit rozhovor. Duncan byl povahou nedůvěřivý a nesmělý, ale všímavý, vnímavý a svým tichým způsobem tvrdohlavý. Jestliže měl něco říct, řekl to, ale dal si načas. Konečně se nadechl a začal mluvit.

„Mac Dubh mi řekl, že byl tvůj otec duchovní. Je to pravda?“

„Částečně,“ odpověděl Roger. Téma rozhovoru ho poněkud překvapilo. „Můj pravý otec byl zabit a adoptoval mě strýc mé matky.“ Už když takhle slova říkal, divil se, proč tohle vysvětluje. Většinu života myslel a mluvil o reverendovi jako o svém otci. Pro Duncana to určitě nemělo žádný význam.

Duncan přikývl a mlaskl jazykem na znamení, že pochopil.

„Ale ty jsi presbyterián, vid’? Slyšel jsem, jak o tom Mac Dubh mluví.“ Navzdory Duncanově dobrému vychování se pod okrajem jeho střapatého kníru ukázal krátký úšklebek.

„Očekával jsem, že se to dozvíte,“ odpověděl Roger. Byl by překvapený, kdyby celé shromáždění neslyšelo, jak o tom Mac Dubh mluví.

„Jde o to, že i já jsem presbyterián,“ řekl Duncan a znělo to dost omluvně.

Roger se na něj překvapeně podíval.

„Vy? Myslel jsem si, že jste katolík!“

Duncan rozpačitě zamumlal a zvedl rameno amputované paže jako součást pokrčení ramen.

„Ne. Můj praděd z matčiny strany byl stoupencem náboženských úmluv mezi Anglií a Skotskem, velmi pevný v náboženské víře, chápeš.“ Trochu nesměle se usmál. „Než se dostala ke mně, její síla se zmenšila. Moje matka byla zbožná, ale táta do kostela moc nechodil a já také ne. Když jsem se setkal s Mac Dubhem... nebylo to tak, že by mě žádal, abych s ním šel v neděli na mši.“

Roger přikyvoval a krátkým zabručáním dával najevo pochopení. Po povstání se Duncan setkal s Jamiem v Ardsmuiru. Většina jakobitů sice byla katolíky, ale měli mezi sebou také protestanty různého druhu. Většina o tom pravděpodobně mlčela. V těsných celách převládali katolíci. A popravdě, Jamieho a Duncanova pozdější kariéra v pašování nabízela jen málo příležitostí k náboženským rozmluvám.

„Ano. A vaše svatba s paní Cameronovou dnes večer...“

Duncan přikývl a koutkem úst vsál do sebe vzduch a zamýšleně hryzal do konce knírku.

„Myslíš si, že bych o tom měl něco říct?“

„Paní Cameronová to neví? Ani Jamie?“

Duncan mlčky zavrtěl hlavou a oči upíral do rozšlapaného bláta na cestě.

Roger si ovšem uvědomoval, že je to spíš Jamie než Jocasta Cameronová, jehož názor je tady důležitý. Duncanovi se viditelně otázka odlišnosti náboženství nezdála podstatná. A Roger nikdy neslyšel, že by Jocasta byla nějak zvlášť zbožná, ale když teď slyšel o Jamieho reakci na Rogerovo presbyteriánství, vylekalo ho to.

„Mac Dubh říkal, že jsi byl navštívit kněze.“ Duncan pohlédl na Rogera ze strany. „Přikázal ti...“ Odkášlal si a začervenel se. „Mám na mysli, jestli ti přikázal, aby ses dal pokřtít papežskou církví?“

Krutá vyhlídka pro oddaného protestanta a zcela nepatřičná pro Duncana. Roger si uvědomil, že je to nepříjemná představa také pro něho. Udělal by to, kdyby to byla podmínka, aby se mohl oženit s Bree? Předpokládal, že to nakonec bude muset udělat, ale připustil, že pocítil hlubokou úlevu, když kněz netrval na žádném druhu oficiální konverze.

„Ach... ne,“ řekl Roger a rozkašlal se, když přes ně náhle přešel další závan kouře. „Ne,“ opakoval a utíral si slzící oči. „Ale oni vás nepokřtí, když už jste byl pokřtěn. Byl jste, ne?“

„Ach ano.“ Zdálo se, že to Duncanovi dodalo odvahu. „Když já... to je...“ Přes tvář mu přeletěl slabý stín, ale ať jej způsobila jakákoli myšlenka, rozptýlilo ji další pokrčení ramen. „Ano.“

„Dobrá tedy. Nechte mě trochu přemýšlet, ano?“

Vozy dráteníků už byly na dohled, stály v houfu jako stádo dobytka. Zboží měli zakryté stanovým plátnem a dalšími ochranami proti dešti. Duncan však zůstal stát. Bylo jasné, že chce tuhle otázku vyjasnit hned. Roger si třel rukou týl a přemýšlel.

„Ne,“ poznamenal nakonec. „Nemyslím, že musíte něco říkat. Dívejte se na to tak, že to nebude mše, ale jen svatební obřad. Berete si tuto ženu, berete si tohoto muže, v bohatství, v chudobě, to je všechno.“

Duncan pozorně naslouchal a přikývl.

„Ano, to mohu říct,“ prohlásil. „I když to chvíli trvá, než dospěješ k části v bohatství i v chudobě. Ale to víš sám.“

Mluvil zcela bez jakékoli ironie, pouze jako když někdo sděluje jasnou skutečnost, ale při pohledu na Rogerovu tvář v reakci na tuto poznámku byl poněkud vyveden z míry.

„Neměl jsem na mysli nic špatného,“ řekl Duncan rychle. „Tedy chtěl jsem jen říct...“

Roger mávl rukou, snažil se ho odbýt.

„Nic se nestalo,“ řekl a hlas měl stejně suchý jako Duncan. „Říkejte pravdu a zahanbete starého Hornieho, že?“

Ale *měl* pravdu, i když se mu to nějak podařilo do té chvíle přehlížet. Vlastně si s nepříjemným pocitem uvědomil, že jeho situace je přesnou paralelou Duncanovy. Chudý muž bez majetku se žení s bohatou – nebo potenciálně bohatou – ženou.

O Jamieem Fraserovi nikdy neuvažoval jako o bohatém člověku. Možná kvůli jeho přirozené skromnosti, možná jednoduše proto, že dosud bohatý nebyl. Pravda, Fraser je majitelem deseti tisíc akrů půdy. I kdyby byl velký kus té půdy dosud divočinou, neznamena to, že tak zůstane. Nyní jsou na tom pozemku nájemci. Brzy jich bude víc. A když začnou platit nájemné, jakmile tam budou pily a mlýny na potoku, osady a hospody a hrstka krav, prasat a koní se pod Jamieho vedením rozroste v tučná stáda prospívajícího dobytka, může se z něj stát opravdu bohatý člověk. A Brianna je jediným Jamieho dítětem.

Potom je tu Jocasta Cameronová, prokazatelně bohatá žena, která potvrdila svůj záměr učinit Briannu svou dědičkou. Bree ten nápad ihned odmítla, ale Jocasta je stejně tvrdohlavá jako její neteř a má v tom více praxe. Kromě toho bez ohledu na to, co Brianna řekla, lidé budou předpokládat...

A přesně tohle mu leželo na dně žaludku a tlačilo tam jako kámen. Nejen vědomí, že se žení nad své prostředky a postavení, ale také skutečnost, že každý v kolonii si to uvědomil už dávno a pravděpodobně na něj pohlíží cynicky a pomlouvá ho jako obyčejného bezohledného prospěcháře, pokud ne přímo dobrodruha.

Kouř zanechával v Rogerových ústech hořkost popela. Polkl a podíval se s krivým úsměvem na Duncana.

„Ano,“ řekl. „Dobrá. V dobrém i zlém. Domnívám se, že v nás ty ženy musí *něco* vidět, hm?“

Duncan se trochu smutně usmál.

„Ano, něco. Ty si tedy myslíš, že to bude s tím náboženstvím v pořádku? Nechtěl bych, aby si slečna Jo nebo Mac Dubh mysleli, že jsem udělal něco špatně, když jsem o tom nemluvil. Nerad dělám kvůli tomu rozruch, není to potřebné.“

„Ne, ovšem že ne,“ souhlasil Roger. Zhluboka se nadechl a odhrnul si vlhké vlasy z tváře. „Ne, myslím si, že je to v pořádku. Když jsem mluvil s otcem, jedinou jeho podmínkou bylo, že musím nechat všechny děti pokřtít jako katolíky. Ale protože tohle není úvaha pro vás a paní Cameronovou, domnívám se...,“ citlivě se odmlčel, ale Duncanovi se viditelně ulevilo.

„Ne,“ řekl a trochu nervózně se zasmál. „Ne, tohle mě netrápí.“

„Tak dobře.“ Roger se přinutil do úsměvu a poplácal Duncana po zádech. „Hodně štěstí.“

Duncan si přejel prstem pod knírkem a přikývl.

„Tobě taky, *a Smeòraich*.“

Očekával, že si Duncan půjde po svých záležitostech, když už má odpověď na svou otázku, ale on šel dál s ním. Krácel pomalu kolem řady vozů za Rogerem. Lehce zamračený si prohlížel vystavené zboží.

Po týdenním handrkování a smlouvání byly vozy stejně plné jako na začátku. Nebo snad ještě plnější. Byly tam žoky s obilím a vlnou, soudky cideru, pytle jablek, hromady kůží a dalších rozličných předmětů, které obchodníci směnili. Zásoby módního zboží značně prořídly, ale ještě tam byly věci, které se daly koupit, jak dokazoval dav lidí shromážděných kolem vozů, hustý jako mšice na plané růži.

Roger byl natolik vysoký, že se mohl dívat na zboží přes hlavy zákazníků. Pomalu si razil cestu podél řady vozů. Prohlížel si to a ono, snažil se odhadnout, jak by Brianna reagovala.

Byla to krásná žena, ale neměla sklon dělat si starosti se svým vzhledem. Vlastně jí musel přísně zakázat, aby si zkracovala svou krásnou zrzavou hřívu, protože jí vadilo, že jí padá

do omáčky a Jemmy za ni tahá. Možná by *byla* praktická stuha. Nebo ozdobný hřeben? Ještě lépe pouta pro malého.

Zastavil se však u prodejce látek a sehnul se, aby nahlédl pod plátno, kde v bezpečí před deštěm visely čapky a pestré stuhy. V mírném větru se pohybovaly a díky mlze připomínaly chapadla krásných chobotnic. Duncan s plédem vyhrnutým proti větru až k uším přistoupil blíž, aby viděl, co Roger hledá.

„Hledáte něco konkrétního, pánové?“ Obchodnice se vyklonila dopředu nad své zboží tak, že řádra jí spočívala na složených pažích, a dělila mezi oba muže profesionální úsměv.

„Ano,“ řekl Duncan nečekaně. „Yard sametu. Máte něco takového? Mám na mysli dobrou kvalitu, ale barva není důležitá.“

Žena zvedla obočí. Duncan by nevypadal jako švihák ani ve svých nejlepších šatech. Ale bez poznámek se otočila a začala prohledávat své zmenšené zásoby.

„Myslíš, že paní Claire zbyla nějaká levandule?“ zeptal se Duncan, když se obrátil na Rogera.

„Ano, vím, že ji má,“ odpověděl Roger. Zvědavost se mu musela projevovat ve tváři, protože se Duncan usmál a nesměle sklonil hlavu.

„Myslel jsem si to,“ řekl. „Slečna Jo trpívá migrénami a nespává tak, jak by mohla. Moje matka mívala levandulový polštář a říkala, že usíná jako dítě ve chvíli, kdy na něj položí hlavu. Myslel jsem si, že možná kus sametu – aby ho cítila na tváři – a snad by ho slečna Lizzie pro mě ušila...“

V nemoci a ve zdraví...

Roger přikývl na souhlas, cítil dojetí a trochu se styděl. Duncan opravdu přemýšlel. Roger měl dojem, že manželství mezi Duncanem a Jocastou Cameronovou je v podstatě záležitostí konvence a dobrého obchodu – a možná to tak bylo. Ale šílená vášeň není nezbytnou podmínkou pro něhu nebo úctu, že ne?

Duncan nakoupil, chystal se k odchodu a bezpečně skrytý pod svým plédem odcházel se sametem. Nechal Rogera, aby pomalu obešel zbývající prodejce, v duchu vybíral, zvažoval a odmítal, když si namáhal mozek přemýšlením o tom, kterou věcí z tohoto velkého množství zboží by nejvíc potěšil svou nevěstu.

Náušnice? Ne, dítě by ji za ně tahalo. Totéž platí pro náhrdelník. A co stužka do vlasů, řekl si teď.

Přesto jeho mysl prodlévala u šperků. Brianna běžně nosila jen málo ozdob. I tak však nosila rubínový prsten svého otce – ten, který Jamie dal jemu, aby ho dal jí, když ho přijala navždy. To všechno během shromáždění. Jemmy na něho občas slintal, ale nemohl ho poškodit.

Najednou se zastavil a nechal zástup proplout kolem sebe. Ve své mysli spatřil zlato. *Prsten jejího otce*. Ovšem. Proč si to neuvědomil dřív?

Je pravda, že mu Jamie dal prsten, ale to neznamenal, že je jeho. A on najednou pocítil velmi silnou touhu dát Brianně něco opravdu svého.

Otočil se a rozhodným krokem se vydal zpátky k vozu, jehož kovové zboží zářilo a lesklo se i v dešti. Už předtím zjistil, že jeho malíček je přesně stejně silný jako její prsteníček.

„Tento,“ řekl a zvedl prsten. Byl levný, zhotovený z propletených proužků mědi a bronzů. Pravděpodobně způsobí, že jí prst brzy zezelená. *Toliko k „v dobrém“*, pomyslel si a podal prodáváči peníze. Ať ho bude nosit, nebo ne, bude tím prstenem označena.

Proto opustí žena otce i matku a připojí se k manželovi, a budou ti dva jedno tělo.

5

BUŘIČSKÝ NEPOKOJ

Koncem první hodiny na mě čekal značný zástup pacientů, přestože přerušovaně mrholilo. Byl poslední den shromáždění, a tak lidé, které bolel zub nebo měli pochybnosti o vyrážce, se najednou rozhodli využít poslední příležitosti nechat se prohlédnout.

Propustila jsem mladou ženu se začínající strumou. Protože žila daleko ve vnitrozemí a nemohla si pro každý den zajistit čerstvé ryby, doporučila jsem jí, aby si opatřila množství ryb sušených. Potřebovala je jíst denně kvůli obsahu jódu.

„Další!“ zavolala jsem a odhrnula si vlhké vlasy z očí.

Dav se rozestoupil jako Rudé moře a odhalil malého staršího muže. Byl tak hubený, že vypadal jako chodící kostra oblečená v hadrech. V náruči držel ranec s kožešinami. Když se ke mně přibližoval, přišla jsem na důvod úcty davu. Ten muž smrděl jako zdechlý mýval.

Na okamžik jsem si myslela, že hromada šedivých kožešin může být ten mrtvý mýval – u nohou už mi ležela hromada kožešin a kůží, i když si moji pacienti obvykle dali práci s jejich oddělením od původních majitelů, než je předali mně. Hromada kožešin se však pohnula a z té směsi vykoukl pár jasných očí.

„Můj pes je zraněný,“ rychle oznámil ten muž. Položil psa na stůl, odsunul nástroje stranou a ukázal na zející trhlinu v boku zvířete. „Ošetřete ho.“

Nebylo to formulováno jako žádost, ale nakonec byl mým pacientem pes a *ten* se zdál být civilizovaný dost. Byl středně

velký a měl krátké nohy, ježatý skvrnitý kožich a potrhané uši. Seděl klidně a nepokoušel se utéct.

„Co se mu stalo?“ Posunula jsem kymácející se miskou z nebezpečného místa a sáhla jsem pro nádobu se sterilními nástroji k šití. Pes mi mimochodem lízal ruku.

„Porval se se samicí mývala.“

„Hm,“ řekla jsem a podívala jsem se na zvíře pochybovačně. Vzhledem k jeho nejasnému původu a viditelné přátelskosti jsem si myslela, že jakákoli předehra předváděná samicí mývala byla pravděpodobně inspirována spíš chtíčem než zuřivostí. Zvíře, jako by chtělo potvrdit můj dojem, vystrčilo svým směrem několik palců vlhkého, růžového, reprodukčního vybavení.

„Líbíš se mu, mami,“ řekla Bree a tvářila se vážně.

„Jak lichotivé,“ zamumlala jsem. Doufala jsem, že majitel psa nepřistoupí k nějaké podobné demonstraci úcty. Naštěstí se zdálo, že se starému muži nijak zvlášť nelíbím. Naprosto mě ignoroval. Zapadlé oči upíral zamyšleně na mýtinu dole, kde vojáci prováděli nějaká cvičení.

„Nůžky,“ rezignovaně jsem natáhla ruku.

Ustříhla jsem zcuchanou kožešinu v blízkosti rány a byla jsem ráda, že jsem nenašla žádný velký otok ani jiné známky infekce. Krev v ráně se srážela dobře. Od zranění zřejmě uplynula nějaká doba. Přemýšlela jsem, jestli pes potkal svého nepřítele v horách. Starého muže jsem zde nepotkala a on nemluvil skotsky. Uvažovala jsem, jestli byl vůbec na shromáždění.

„Mohl byste mu prosím podržet hlavu?“ Pes vypadal přátelsky, to však neznamená, že se jeho dobrácká povaha nezhorší, jakmile mu propíchnu kůži jehlou. Jeho majitel však zůstal ponořený ve stínu a ani se nepohnul, aby poslechl. Rozhlédla jsem se pro pomoc k Bree, ale ta najednou zmizela.

„Tady, *a bhalaich*,“ řekl uklidňující hlas vedle mě. Překvapeně jsem se otočila a viděla jsem, jak pes se zájmem čichá k nabízené ruce Murrayho MacLeoda. Když nečekaný pomocník spatřil můj překvapený pohled, pokrčil rameny, usmál se a naklonil nad stůl. Vzal překvapeného psa za kůži na zátylku a za čenich.

„Doporučuji vám, abyste si pospíšila, paní Fraserová,“ řekl.

Pevně jsem stiskla nohu, která mi byla nejbližší, a začala jsem. Pes reagoval tak, jak za podobných okolností většina lidí. Divoce se kroutil a snažil se uniknout. Drápy škrábal po drsném dřevě stolu. V jednu chvíli se mu podařilo uvolnit se z Murrayho sevření, nato úplně seskočil ze stolu a vletěl do volného prostoru. Stehy se vyvlékly. Skočila jsem na psa a kutálela se s ním v bahně a listí. Vrhala jsem zoufalé pohledy na všechny strany, dokud mi jedna nebo dvě odvážné duše nepřišly na pomoc. Přidržely to prašivé zvíře u země, abych mohla svou práci dokončit.

Zavázala jsem poslední uzlík a Murrayho kopíčkem jsem uřízla voskovanou nit. Nožík byl v zápase pošlapán, ale bohužel se nezlomil. Zvedla jsem koleno z boku zvířete a pohybovala jsem se stejně obtížně jako pes.

Diváci tleskali.

Uklonila jsem se. Byla jsem trochu omámená a oběma rukama jsem si odhrnula vlasy z tváře. Murray nebyl v lepším stavu, jeho řada pacientů ještě nebyla vyřízena a v zabláceném kabátě měl trhlínu. Sehnul se, uchopil psa pod břichem a položil ho na stůl vedle jeho majitele.

„Váš pes, pane,“ řekl. Stál a sípal.

Starý muž se otočil, položil psovi ruku na hlavu a mračil se. Těkal pohledem mezi mnou a Murraym, jako by si nebyl jistý, co má dělat s tímto týmovým přístupem k chirurgii. Ohlédl se přes rameno k vojákům, potom se obrátil ke mně. Řídké obočí měl nad nosem rozčuchané.

Vypadal zmateně. „Co jsou zač?“ zeptal se a ukázal na vojáky. Nečekal na odpověď, pokrčil rameny, otočil se a odešel. Pes s vyplazeným jazykem seskočil ze stolu a postavil se po boku svého pána při hledání dalšího dobrodružství.

Zhluboka jsem se nadechla, seřásla bahno ze zástěry, usmála se na Murrayho a šla si umýt ruce, než se budu zabývat dalším pacientem.

„Ha,“ řekla Brianna pro sebe. „Dostalas ho!“ Zvedla trochu bradu, ukázala na něco nad mým ramenem a já jsem se otočila, abych se podívala.

Dalším pacientem byl muž. Podle oblečení a chování opravdový džentlmen. Obojí bylo hodně nad celkový průměr. Všimla jsem si, jak se nějakou chvíli pohybuje na okraji mýtiny a pozoruje mé a Murrayho pracoviště. Zřejmě si nebyl jistý, kterému z nás má dát přednost. Příhoda s tulákovým psem zřejmě nachýlila jazýček vah v můj prospěch.

Pohlédla jsem na Murrayho, který se tvářil velmi učeně. Gentleman by pravděpodobně platil hotově. Pokrčením ramen jsem se Murrayovi omluvila a nasadila příjemný profesionální úsměv. Pokynula jsem novému pacientovi, aby se posadil na mou stoličku.

„Posaďte se, pane,“ řekla jsem, „a povězte mi, co vás trápí.“

Ten člověk byl pan Goodwin z Hillsborough. Hlavní příčinou jeho návštěvy byla podle všeho bolest v rameni. Viděla jsem však, že to není jeho jediná potíž. Na tváři se mu klikatila čerstvě zhojená jizva, další ještě živá rána se táhla od koutku oka a dodávala mu velmi divoké vzezření. Slabé zrudnutí na obličeji naznačovalo, že ho zasáhl nějaký těžký předmět přímo nad čelistí. Jeho rysy měly tupý a oteklý vzhled člověka, který byl nedávno hodně zbit.

Muži se často pouštěli do hádek, když je někdo vyprovokoval, ale pán se zdál být až příliš dospělý na takové zábavy. Bylo mu asi kolem pětapadesáti a měl značně velké břicho vmáčknuté pod vestu se stříbrnými knoflíky. Možná se někam vypravil a okradli ho, pomyslela jsem si. Ale nebylo to cestou na shromáždění. Jeho zranění byla týdny stará.

Pozorně jsem si prohlížela jeho paži a rameno. Nechala jsem mu ruku zdviženou a požádala ho, aby s ní trochu pohyboval. Prohmatala jsem paži i klouby a přitom jsem mu kladla stručné otázky. Problém byl zřejmý. Měl vykloubený loket, a zatímco se tato dislokace našťestí mírnila sama, myslela jsem si, že si utrlh šlachy, která teď byla zachycená mezi loketním výběžkem a hlavicí lokte. Pohyb paže zranění zhoršoval.

To nebylo všechno. Na předloktí jsem zjistila nejméně tři napůl zhojené jednoduché zlomeniny kostí. Poškození nebylo vnitřní. Všimla jsem si mizejících pozůstatků dvou velkých pohmožděnin na předloktí nad místy zlomenin. Vypadaly jako

nepravidelná skvrna žlutozelené barvy s tmavším červenočerným hlubokým krváčením uprostřed. *Bud' jsem Číňanka, nebo jsou to obranná zranění*, pomyslela jsem si.

„Bree, najdi mi solidní dlahu, ano?“ Brianna mlčky přikývla. Zatím jsem stihla namazat menší pohmožděniný pana Goodwina kajeputovou silicí.

„Jak jste přišel k těm zraněním, pane Goodwine?“ zeptala jsem se nenápadně a připravila si plátěný obvaz. „Zdá se, že jste se zúčastnil tvrdého zápasu. Doufám jen, že ten druhý muž vypadá hůř!“

„Byla to bitva, to je pravda, paní Fraserová,“ odpověděl, „a přesto ne můj boj. Spíš věc smůly. Byl jsem v nesprávný čas na nesprávném místě, jak by se dalo říct. Přesto...“ Když jsem se dotkla jeho jizvy, reflexivně přivřel šilhající oko. Ten, kdo ránu zašíval, nebyl odborník, ale rána se čistě zhojila.

„Opravdu?“ zeptala jsem se. „Co se stalo?“

Zabručel, ale zdálo se, že odpovědět mu příliš nevádí.

„Jistě jste dnes ráno slyšela důstojníka číst guvernérova slova týkající se hrozného chování vzbouřenců.“

„Nemyslím si, že by guvernérova slova mohla uniknout něčí pozornosti,“ zamumlala jsem a jemně jsem zatáhla špičkami nehtů za kůži. „Takže vy jste byl v Hillsborough, říkáte?“

„Vskutku.“ Vzdychl, ale hned se trochu uklidnil, když jsem ho při své důkladné prohlídce nezranila. „Já ve městě Hillsborough vlastně bydlím. Kdybych zůstal v klidu doma, jak mě moje dobrá manželka prosila,“ smutně se napůl usmál, „bezpochyby bych unikl.“

„Říká se, že zvědavost zabila kočku,“ poznamenala jsem. Všimla jsem si něčeho na horním rtu, když se usmál, a přitlačila jsem jemně palec na bezbarvé místo na jeho tváři. „Někdo vás sem udeřil. Dost silně. Zlomil nějaký zub?“

Pohlédl na mě trochu překvapeně.

„Ano, madam. Ale to spravit nemůžete.“ Ohrnul horní ret a ukázal zející díru po dvou zubech. Jeden třenový zub byl čistě vyražený a druhý ulomený u kořene. Viděla jsem nerovnou linii nažloutlé skloviny zářící proti tmavě červené dásni.

V tu chvíli přišla Brianna s dlahou a udělala lehce dávivý zvuk. Na dalších zubech pana Goodwina byl silný povlak zubního kamene a žvýkání tabáku je zbarvilo do hněda.

„Myslím, že mohu trochu pomoci,“ ujistila jsem ho a nevšímal si Brianny. „Bolí vás, když na něm koušete, že? Nemůžu ho spravit, ale dokážu vytáhnout zbytky zlomeného zubu a vyléčit dásně, abych zabránila infekci. Kdo vás tak silně udeřil?“

Lehce pokrčil rameny a sledoval mě s mírně bojácným zájmem, když jsem vytahovala lesklé kleště a ostrý skalpel pro zubařské zákroky.

„Abych řekl pravdu, madam, sotva je znám. Šel jsem do města, abych navštívil soud. Nesl jsem tam stížnost na spolek v Edentonu,“ vysvětloval a při té myšlence se zamračil, „a měl jsem k tomu vyplnit nějaké papíry. Nemohl jsem to však udělat, protože ulice před soudem byla plná lidí, mnozí se ozbrojili klacky, biči a hrubými nástroji podobného druhu.“

Podle jeho vyprávění měl za té situace v úmyslu odejít, ale pak někdo hodil do okna soudu kámen. Řinkot skla zapůsobil na dav jako signál. Lidé se začali hrnout vpřed, rozbíjeli dveře a vykřikovali hrozby.

„Začal jsem si dělat starosti o svého přítele, pana Fanninga, o němž jsem věděl, že je uvnitř.“

„Fanning... jako Edmund Fanning?“ Poslouchala jsem jen napůl ucha, když jsem se rozhodovala, jak nejlépe přistoupit k trhání, ale to jméno jsem znala. Farquard Campbell se zmínil o Fanningovi, když vyprávěl Jamiemu hrozné detaily o bouřích po schválení zákona o kolkovném před několika lety. Fanninga jmenovali přednostou poštovního úřadu pro kolonii. Bylo to lukrativní postavení, jehož získání ho pravděpodobně stálo hodně peněz, a ještě víc, když byl donucen rezignovat. Jeho neoblíbenost za pět uplynulých let zřejmě ještě vzrostla.

Pan Goodwin sevřel rty, stiskl je na znamení nesouhlasu.

„Ano, madam, to je ten džentlmen. Ať o něm pomlouváči šíří cokoli, pro mě byl vždy přítel. Když jsem tedy slyšel, že je jeho život ohrožen, rozhodl jsem se mu jít na pomoc.“

V tomto šlechetném úsilí byl pan Goodwin méně než úspěšný.

„Snažil jsem se vynutit si průchod davem,“ řekl. Když jsem mu připevňovala dlahu na paži, oči měl upřené na mé ruce. „Ale nemohl jsem toho moc udělat. Sotva se mi podařilo dostat se kousek po schodech, zevnitř se ozval hlasitý výkřik a dav se pohnul zpět a nesl mě s sebou.“

Pan Goodwin se snažil udržet na nohou a vyděsilo ho, když viděl, jak táhnou Edmunda Fanninga dveřmi soudu, hodili ho na zem a pak ho táhli nohama napřed po schodech dolů. Na každém schodu tloukl hlavou o zem.

„Dělalo to strašný hluk,“ řekl a zachvěl se. „Mezi křikem jsem slyšel, jak mu hlava bouchá do schodů, jako by po nich padal meloun.“

„Proboha,“ zamumlala jsem. „Ale nebyl mrtvý, že? Neslyšela jsem o žádných úmrtích v Hillsborough. Uvolněte si prosím ruku a zhluboka se nadechněte.“

Pan Goodwin se zhluboka nadechl, ale jen aby nahlas zasupěl. Toho a ještě hlubšího zavzdychání jsem docílila, když jsem obrátila paži, uvolnila uvězněnou šlachy a přivedla kloub do správné polohy. Zcela zbledl a po visících tvářích mu stékal pot. Několikrát zamrkal, ale brzy se vzpamatoval.

„Zůstal naživu, ale nebylo to díky soucitu vzbouřenců,“ odpověděl. „Teprve tehdy jim došlo, že bude lepší domluvit se s hlavním soudcem, a tak nechali Fanninga bezcitně ležet v prachu a spěchali dovnitř budovy soudu. Další přítel a já jsme se pohnuli, abychom ubohého muže zvedli. Vydali jsme se s ním na místo nedalekého přístřeší, když se ozval křik a výskot a vzápětí nás obklopil dav. Tak jsem přišel k tomuto zranění.“ Pan Goodwin zvedl paži. „A k těmto.“ Dotkl se oka a rozbitého zubu.

Zamračil se na mě a sraštil těžké obočí.

„Věřte mi, madam, doufám, že někteří lidé zde budou ochotni prozradit jména vzbouřenců, a ti pak budou za své barbarské skutky potrestáni. Ale kdybych tady viděl člověka, který mě uhodil, neměl bych v úmyslu odvést ho do paláce guvernéra. Nemohl bych!“

Pomalů zavíral pěsti. Díval se na mě, jako by mě podezříval, že jsem skryla zločince pod svým stolem. Brianna se za mnou

neklidně pohnula. Nepochybně si myslela stejně jako já, že jde o Hobsona a Fowlese. Abel MacLennan byl podle mého názoru jen nevinný přihlížejíci, ať dělal v Hillsborough cokoli.

Zamumlala jsem něco vyhýbavého a vytáhla láhev whisky, kterou jsem používala na dezinfekci a primitivní anestezii. Pohled na ni pana Goodwina viditelně povzbudil.

„Jen trochu tohoto... hm... na zlepšení vaší nálady,“ doporučila jsem a nalila mu plný hrnek. Také jsem tím vydezinfikovala ošklivé okolí jeho úst. „Držte nápoj chvíli v ústech, než ho spolknete, pomůže to umrtvit váš zub.“

Obrátila jsem se k Bree, když si pan Goodwin poslušně vzal velký hlt alkoholu a posadil se s plnými ústy, nafouklými tvářemi jako žába chystající se zpívat. Vypadala trochu bledě, i když jsem si nebyla jistá, zda tak na ni zapůsobil příběh pana Goodwina nebo pohled na jeho zuby.

„Myslím si, že tě dnes dopoledne už nebudu potřebovat, drahá,“ řekla jsem a chlácholivě jí poplácala paži. „Proč se nejdeš podívat, jestli je Jocasta připravena na večerní svatby?“

„Jsi si jistá, mami?“ Ale už když to říkala, rozvazovala si zakrvácenou zástěru a skládala ji. Jakmile jsem si všimla jejího pohledu ke stezce, podívala jsem se tím směrem a uviděla Rogera vykukovat za keřem. Upíral na ni oči. Viděla jsem, jak se mu rozjasnila tvář, když se k němu otočila. A cítila jsem v jeho pohledu vřelost. Ano, ti dva budou v pořádku.

„Tak tedy, pane Goodwine. Vezměte si ještě trochu a dokončím tuhle maličkost.“ Otočila jsem se zpět k pacientovi a zvedla jsem vhodné kleště.

6

PRO STARÉ DOBRÉ ČASY

Roger čekal na okraji mýtiny a díval se na Briannu, když stála vedle Claire a vážila byliny, odměřovala tekutiny do malých lahviček a připravovala obvazy. Přestože bylo chladno, vyhrnula si rukávy. Úsilí potřebné na trhání pevného plátna na obvazy zvýrazňovalo svaly jejích holých paží, jež se jasně rýsovaly pod hladkou kůží.

Má silná zápěstí, pomyslel si a mlhavě se mu vybavila Estella z Dickensova románu *Nadějné vyhlídky*. Postava Bree celkově působila dojmem síly, pevnosti i krásy. Vítr si pohrával s její sukní na bocích a dlouhá stehna se na chvilku přitiskla k látce, když se otáčela. Byla hladká a oblá jako kmen olše.

Nebyl jediný, kdo si jí všiml. Polovina lidí čekajících na pozornost dvou lékařů si ji prohlížela. Někteří se trochu mračili a tvářili zmateně, většinou ženy. V pohledech mužů se dal čist skrývaný obdiv s nádechem smyslných úvah. Rogera to vybědlo, aby sešel na mýtinu a dal všem najevo, že Bree je jeho.

Ať se dívají, pomyslel si a potlačil nelibost. *Záleží jen na tom, jestli se ona ohlédne, ne?*

Popošel kousek z místa mezi stromy a Brianna se k němu otočila hned, jakmile ho spatřila. Vážný výraz soustředění se na práci z její tváře okamžitě zmizel, obličej se vyjasnil. Také se na ni usmál, pak na ni kývl, ale nečekal a šel pomalu k ní. Ovládla ho nepřítušná chvalitebná snaha předvést skupině čumilů, že tato žena na jeho zavolání všeho nechá a přijde k němu.

Vzápětí si uvědomil, že ho snaha ukázat svou mužskou převahu příliš nectí. To nepříjemné pomyšlení však zaplašil silný pocit vlastnictví, když se na pěšině před ním ozval zvuk jejích kroků. *Přišla k němu.*

Opustila svou práci, ale něco nesla v ruce. Malý balíček zabalený v papíru a převázaný nití. Podal jí ruku a vedl ji mimo cestu dolů k malému mlázi se spadanými červenými a žlutými listy, které nabízelo slušné soukromí.

„Promiň, že jsem tě vytrhl z práce,“ řekl, přestože ho to nemrzelo.

„To nic, byla jsem ráda, že mohu odejít. Bohužel nejsem moc kurážná, když jde o krev a vnitřnosti.“ Zatvářila se při tom příznání trochu smutně.

„To je v pořádku,“ ujistil ji. „To není věc, kterou u manželky hledám.“

„Možná bys měl,“ odpověděla a vrhla na něho zamyšlený pohled. „Za podobných okolností, jaké tady panují, bys mohl potřebovat manželku, která ti dokáže vytrhnout zub, když bude bolet, a přišít zpátky prsty, když si je usekneš při práci se dřevem.“

Její náladu možná ovlivnila šedivost toho dne. Nebo to možná byla práce, kterou se zabývala. Krátký pohled na řadu Claiřiných pacientů s jejich přehlídkou deformit, zmrzačení, ran a duševních chorob by stačil deprimovat každého – kromě Claire.

Byl rád, že to, co se chystá Brianně říct, snad odpoutá její mysl od děsivých podrobností života osmnáctého století. Vzal její tváře do dlaní a pohladil chladným prstem zrzavé obočí. Obličej měla také studený, ale místo za uchem pod vlasy bylo teplé stejně jako další skrytá místa na jejím těle.

„Dostal jsem, co jsem chtěl,“ řekl pevně. „Ale co ty? Víš určitě, že jsi nechtěla muže, který umí skalpovat indiány a servírovat na stůl vlastnoručně skolenou večeři? Krev není ani můj obor.“

V očích se jí opět mihla jiskra humoru a aura přepracování se zmírnila.

„Nemyslím si, že bych chtěla krvežíznivého muže,“ odpověděla. „K takovým přiřazuje máma tátu, ale jen když se na něj zlobí.“

Zasmál se.

„A co o mně říkáš ty, když se na mě zlobíš?“ dobíral si ji. Hloubavě na něho pohlédla a jiskra byla ještě jasnější.

„Netrap se. Táta mě nenaučil žádná sprostá slova v gaelštině, ale Marsali mě zasvětila do spousty ošklivých francouzských vět. Víš, co znamená *un souldard*? *Un grande guelue*?“

„*Oui ma petite chou*, ne že bych někdy viděl zelí s tak velkým červeným nosem,“ prohlásil. Ťukl ji prstem do nosu a ona se rozesmála.

„*Maudit chien!*“

„Ušetři si něco na dobu po svatbě,“ poradil jí. „Možná to budeš potřebovat.“ Vzal ji za ruku, aby ji odvedl k příhodnému balvanu. Potom si opět všiml malého balíčku, který držela.

„Co to je?“

„Svatební dar od paní Buchananové,“ řekla a podala mu ho dvěma prsty s nechutí, jako by šlo o mrtvou myš.

Vzal balíček opatrně do rukou, ale přes papír nevnímal žádné zlověstné tvary. Položil si balíček na dlaň. Byl lehký, nevážil skoro nic.

„Vyšívané hedvábí,“ odpověděla na tázavý pohled. Mezi obočí se jí vrátila vráska a také ten pohled... znepokojení? Ne, něco jiného, ale nedokázal to pojmenovat.

„Co je špatného na vyšívaném hedvábí?“

„Nic. Ale na tom, k čemu je.“ Vzala od něho balíček a strčila ho do kapsy, kterou měla pod spodničkou. Dívala se dolů, urovňovala si sukně, ale mohl vidět její sevřené rty. „Řekla, že je to na naše pohřební roucho.“

Vzhledem k tomu, že to Brianna vyslovila svou zvláštní verzí bostonské skotštiny, Rogerovi chvíli trvalo, než to rozluštil.

„Má to znamenat rubáš?“

„Ano. Je zřejmé, že mou povinností manželky je ráno po svatbě si sednout a začít tkát látku na rubáš.“ Ta slova Bree cedila mezi zuby. „Tak ho stihnu utkat a vyšít, než zemřu při porodu. A jestliže budu pracovat rychle, stihnu připravit také jeden pro tebe. Jinak ho bude muset dokončit tvoje *příští* manželka!“

Smál by se, kdyby nebylo jasné, že je opravdu naštvaná.

„Paní Buchananová je opravdu hloupá,“ řekl a vzal Bree za ruce. „Neměla by ses znepokojovat jejími nesmysly.“ Brianna se na něho podívala přivřenýma očima.

„Paní Buchananová,“ řekla důrazně, „je ignorantská, hloupá a netaktní. Ale *má* pravdu.“

„Ovšem,“ řekl s předstíranou jistotou, nicméně pocítil osten předtuchy.

„Kolik manželek pohřbil Farquard Campbell?“ zeptala se. „Nebo Gideon Oliver? Andrew MacNeill?“

Ti tři dohromady devět. MacNeill si dnes večer bude brát čtvrtou manželku, osmnáctiletou dívku z Weaver's Gorge. Osten v mysli ho bodl znovu, teď hlouběji, ale tentokrát ho ignoroval.

„Na druhé straně Jenny Campbellová porodila osm dětí a pochovala dva manžely. Paní Buchananová má pět dětí a stále ještě se drží. Viděl jsem je, jsou přihloupilé, ale jinak všechny zdravé.“

Tím si vysloužil ušklibnutí, ale povzbudilo ho to. Naléhal dál.

„Nemusíš se bát, ženská. Vždyť s Jemmym jsi neměla žádné potíže, ne?“

„No, pokud si myslíš, že to není žádný problém, příště to můžeš zkusit *sám*!“ odsekla, ale koutek úst se jí zvedl trochu nahoru. Zatáhla ho za ruku, ale on držel a ona neodporovala.

„Tak jsi ochotná zkusit to ještě jednou? Bez ohledu na to, co říká paní Buchananová?“ Jeho tón byl záměrně lehký, ale přivinul si Bree blíž k sobě, tvář skryl v jejích vlasech ze strachu, že by viděla, jak moc pro něho odpověď na tuhle otázku znamená.

Nepřekvapilo ji to. Trochu se odtáhla a její oči barvy vody hledaly jeho.

„Ty by sis mě vzal, ale chtěl bys žít v celibátu?“ zeptala se. „To je jediný jistý způsob. Olej z vratiče nefunguje vždy, podívej se na Marsalí!“ Existence Joan je pádný důkaz neúčinnosti téhle konkrétní metody antikoncepce. Přesto...

„Předpokládám, že jsou i jiné způsoby,“ řekl. „Ale pokud chceš celibát, pak ano, budeš ho mít.“

Zasmála se, protože jí rukou majetnický sevřel zadek, i když jeho rty říkaly něco jiného. Pak smích zeslábl a modř jejích očí potemněla, zamlžila se.

„Myslíš to vážně, že?“

„Ano,“ odpověděl, přestože myšlenka na to ho tížila v hrudi jako spolknutý kámen.

Povzdychla si a položila mu na tvář dlaň, dotkla se linie jeho krku a prohlubně pod ním. Palec přitiskla na místo, kde se ozýval tep, a tak cítil, jak mu krev silněji buší.

Sklonil k ní hlavu a dotkl se rty jejích úst. Sám měl tak málo dechu, že musel mít i její. Potřeboval se s ní spojit tak naléhavě, že by to udělal jakýmkoli způsobem – rukama, dechem, ústy, pažemi. Vtiskl stehno mezi její nohy a oddálil je od sebe. Bree měla ruku na jeho hrudi, jako by ho chtěla odtlačit. Pak se křečovitě chopila jeho košile i s kůží. Prsty se mu zarývala hluboko do svalů hrudníku. Potom se spojili dohromady. Otevřená ústa, lapání po dechu, přední zuby bolestně zatnuté v horečném vzrušení touhy.

„Já ne... nejsme...“ Na okamžik se uvolnil, ale jeho mysl chápala zlomky slov jen matně. Sáhla mu pod kilt a dotyk její chladné ruky na rozpálené kůži ho zbavil dechu. Nebyl schopen říct ani slovo.

„Ještě jednou, než přestaneme,“ řekla a její dech ho ponořil do žáru a mlhy. „Kvůli starým časům.“ Klesla na kolena do vlhkého žlutého listí a stáhla ho k sobě.

* * *

Začalo opět pršet. Vlasy měla rozčuchané, zvlhlé. Oči zavřené a tvář obrácenou k mrholícím nebesům. Na tvář jí padaly dešťové kapky, kutálely se jako slzy. Nevěděla, jestli se má smát, nebo plakat.

Roger ležel s ní, napůl na ní, jeho váha jí poskytovala teplo a pohodlí. Kilt příkrýval jejich propletené nohy a chránil je před deštěm. Bree objala Rogera kolem krku, hladila mu vlasy, mokré a kluzké jako tulení černá kůže.

Roger se pohnul se zasténáním připomínajícím zraněného medvěda a zvedl se. Závan chladného větru narazil do jejího odhaleného těla, vlhkého a rozpáleného tam, kde se dotýkali.

„Omlouvám se,“ zamumlal. „Bože, mrzí mě to. Neměl jsem to dělat.“ Pootevřela jedno oko. Klekl si a sklonil se nad ní. Natáhl se pro její zmačkanou sukni, aby ji zakryl. Ztratil límec a řezná rána pod čelistí se mu znovu otevřela. Roztrhla mu košili, jeho vesta se rozeprnula a polovina knoflíků byla pryč. Byl celý od bláta a krve a v rozpuštěných černých vlasech měl suché listí a kousky žaludů.

„Všechno je v pořádku,“ řekla a posadila se. Nebyla v lepším stavu. Prsa měla plná mléka a velké mokré skvrny prosákly látkou košile a živůtku, chladily ji na kůži. Roger zvedl její spadlý plášť a něžně jí zahalil ramena.

„Promiň,“ opakoval a snažil se jí odhrnout rozčuchané vlasy z obličeje. Na rozpálené tváři cítila chlad jeho dlaně.

„To je v pořádku,“ řekla a pokoušela se dát dohromady střípky své síly, které jako by se rozkutálely jako rtuť po mýtině. „Je to teprve šest měsíců a já stále ještě kojím Jemmyho. Myslím si, že je to pořád ještě bezpečné.“ Ale přemýšlela, jak dlouho to ještě půjde. Mísilo se v ní doznívající ponoukání touhy s trochou strachu.

Musela se ho dotknout. Zvedla roh pláště a přitiskla ho k prosakující ráně na jeho čelisti. Celibát? Když jeho dotyk, vůně, vzpomínka na pár posledních minut způsobily, že ho chtěla srazit do listí a dělat to znovu? Když z ní něha k němu vytryskla jako mléko, které spontánně přicházelo do jejích prsou?

Prsa ji bolela neuspokojenou touhou. Cítila, jak kapičky mléka stékají po žebrech pod šaty. Dotkla se jednoho prsu, těžkého a oteklého, své chvilkové záruky bezpečí.

Roger jí odsunul ruku a dotkl se řezné rány.

„Je to dobré,“ poznamenal. „Přestala krváčet.“ Na tváři měl velmi zvláštní výraz, vlastně spíš víc výrazů dohromady. Jeho tvář bývala běžně příjemně zdrženlivá, dokonce trochu vážná. Ted' se zdálo, že se jeho rysy nedokážou usadit, každou chvíli se mění od výrazu zřetelného uspokojení ke stejně zřetelnému zděšení.

„Co se děje, Rogere?“

Vrhl na ni rychlý pohled, potom se odvrátil a ve tváři se mu objevila červeň.

„Jde jen o to,“ odpověděl, „že... v tuto chvíli vlastně nejsme svoji.“

„Ovšemže ne. Svatba bude až večer. Když už o ní mluvíš...“ Pozorně si Rogera prohlédla a ucítila, jak jí nutkání se rozesmát dráždí bránici. „Vypadáte, pane MacKenzie, jako by vás v lese někdo zbavil vůle a pořádně vás pocuchal.“

„Velmi zábavné, paní Mac,“ odpověděl a díval se na její vlastní urousaný stav. „Podle toho, jak vypadáš, ses zúčastnila nějakého urputného boje. Já mám však na mysli něco jiného. Před rokem jsme uzavřeli předsňatek – manželství na zkoušku po dobu jednoho roku a dne – ve Skotsku právně závazné. Rok a den před nějakou dobou uplynul a my nebudeme do dnešního večera oddáni.“

Privřela oči a utřela si hřbetem ruky kapky deště z obličeje a znovu podlehla nutkání zasmát se.

„Proboha, ty si myslíš, že na tom *záleží*?“

Váhavě se ušklíbl.

„Ne. Jde jen o to, že jsem syn kazatele. Víím, že to je v pořádku, ale někde v mém nitru mě starý skotský kalvinista kárá. Říká, že je nesprávné spát se ženou, dokud není mojí manželkou.“

„Ha,“ odpověděla a položila si paže na kolena přitažená k tělu. Naklonila se na jednu stranu a mírně do něj drcla.

„Houby starý skotský kalvinista, co se děje doopravdy?“

Nedíval se přímo na ni, ale měl sklopené oči. Díval se do země. Na výrazných tmavých řasách a obočí se mu leskly kapičky, kůže na lících kostech vypadala jako stříbrná. Zhluboka se nadechl a pomalu vydechoval.

„Neříkám, že nemáš právo se bát,“ řekl tiše. „Neuvědomoval jsem si to, až dodnes jsem nepřemýšlel o tom, jak je manželství pro ženu nebezpečné.“ Vzhlédl a usmál se na ni, i když v jeho mechově zelených očích zůstával stín strachu.

„Bree, chci tě víc, než mohu vyjádřit slovy. Jde jen o to, že jsem přemýšlel, co jsme právě dělali a jak hezké to bylo. A uvědomil jsem si, že možná, vlastně určitě *budu* ohrožovat tvůj život, když se tak budu chovat nadále. Ale ať jsem prokletý, jestli s tím chci přestat!“

Malé pramínky strachu se proměnily v chladného hada, který jí lezl po páteři a stácel se do klubka hluboko v břicho, někde kolem dělohy. Věděla, co Roger chce, a nebyl to jen sex, zážitek, který právě sdíleli, přestože byl silný. Když však věděla, co si přeje a proč, jak mohla váhat a nedat mu to?

„Ano.“ Nadechla se jako on a vydechla vzduch v podobě bílého obláčku. „Myslím, že je příliš pozdě na to, abychom se tím znepokojovali.“ Pohlédla na něho a dotkla se jeho paže. „Chci tě, Rogere.“ Přitáhla si ho blíže a políbila ho. Přijala útěchu a ochranu před svým strachem v síle jeho paží, kterými ji objímal, z tepla těla vedle ní.

„Ach Bože, Bree,“ mumlal jí do vlasů. „Chci ti říct, že tě budu chovat v bezpečí, chránit tebe a Jemmyho před vším, co by vás mohlo ohrozit. Pomyšlení, že bych hrozbou mohl být já, že bych tě mohl zabít svou láskou, je hrozné. Ale i tak by se to opravdu mohlo stát.“

Pod uchem jí tlouklo jeho srdce, pevně a pravidelně. Cítila, jak jí do dlaní přitisknutých k jeho zádům proudí teplo, proniká hlouběji, rozmrazuje některé ledové plameny strachu v jejím nitru a pak je zháší.

„Nedělej si starosti,“ řekla nakonec. Chtěla mu nabídnout útěchu, kterou jí nemohl dát on. „Jsem si jistá, že to bude dobré. Mám na to boky, každý to říká. Vypadám jako džbán, to jsem já.“ Smutně přejela dlaní po svůdném boku a on se smíchem následoval svou rukou tu její.

„Víš, co mi včera řekl Ronnie Sinclair? Pozoroval tě, jak se skláníš, abys zvedla kus dřeva na oheň. Vzdychl a řekl: ‚Víš, jak dostat dobré děvče, MacKenzie? Začni dole a postupuj vzhůru!‘ Uf!“ Se smíchem ucukl, když mu dala pěknou facku.

Pak se sklonil a velmi jemně ji políbil. Dosud pršelo, déšť padal na uschlé listí. Bree měla lepkavé prsty od krve z jeho rány.

„Chceš dítě, vid’?“ zeptala se tiše. „Dítě, o kterém bys věděl, že je tvoje.“

Zůstal chvíli se skloněnou hlavou, ale nakonec se na ni podíval, nechal ji, aby vyčetla odpověď v jeho tváři. Našla tam velkou touhu spojenou s obavou.

„Nemyslím...“, začal, ale ona mu položila ruku na ústa, aby ho zastavila.

„Já vím,“ řekla. „Rozumím ti.“ Chápala ho, téměř. Byla sama dosud ještě dítě, stejně jako on. Zнала touhu po příbuzných a blízkosti, ale její touha byla ukojena. Neměla jednoho milujícího otce, ale dva. Matku, která ji milovala za hranice prostoru a času. Murrayovy z Lallybrochu, ten nečekaný rodinný dar. A především svého syna, své tělo, krev, malé a důvěřivé břímě, které ji pevně zakotvilo ve vesmíru.

Ale Roger byl sirotek – tak dlouhý čas sám na světě. Rodiče mu zemřeli dřív, než je poznal, jeho prastrýc zemřel. Neměl nikoho, kdo by si na něj dělal nárok, nikoho, kdo by ho miloval jen kvůli němu samotnému, nikoho kromě Bree. Není divu, že toužil po jistotě, kterou držela ve své náruči, když kojila dítě.

Náhle si odkašlal: „Já... jsem ti to chtěl dát až dnes večer. Ale možná...“ Sáhl si do vnitřní kapsy kabátu a podal jí měkký uzlík zabalený v látce.

„Svatební dar.“ Usmíval se, ale v jeho očích četla nejistotu.

Rozbalila látku a uviděla pár černých očí z knoflíků. Byla to panenka. Měla na sobě beztvaré šatičky z kalika a na hlavě vlásky z červené příze.

Brianně prudce tlouklo srdce v hrudi a hrdlo se jí sevřelo.

„Myslel jsem si, že by se malému mohla líbit, třeba by si ji jen tak žužlal.“

Pohnula se a přitiskla panenku na prsa. Bála se, to je pravda, ale jsou věci silnější než strach.

„Bude příště,“ řekla a položila mu dlaň na paži. „Nevím kdy, ale bude.“

Položil ruku na její a pevně ji stiskl, aniž by se přitom na ni podíval.

„Díky, Džbánku,“ řekl nakonec velmi tiše.

* * *

Rozpršelo se ještě víc. Teď přímo lilo. Roger si odhrnul mokré vlasy z očí a otřásl se jako pes. Z vlněné látky kabátu a plédu se

rozstříkovaly kapky vody. Na přední straně šedé vlny byly stopy bláta. Snažil se je odstranit, ale marně.

„Proboha, takhle se nemůžu ženit,“ poznamenal a snažil se zlepšit náladu mezi nimi. „Vypadám jako žebrák.“

„Víš, ještě není moc pozdě,“ řekla. Usmívala se a trochu rozechvěle ho dráždila. „Ještě můžeš couvnout.“

„Ode dne, kdy jsem tě uviděl, je pro mě moc pozdě,“ prohlásil stroze. „Kromě toho,“ dodal a zvedl jedno obočí, „tvůj otec by mi dal, kdyby zjistil, že pochybuji.“

„Ha,“ odpověděla, ale objevil se skrytý úsměv a v jedné tváři se udělal důlek.

„Zatracená ženská! Tobě se ten nápad líbí!“

„Ano. Chci říct ne.“ Opět se rozesmála. Přesně to chtěl. „Nechci, aby tě otec zbil. Je jen dobré vědět, že by to *dokázal* udělat. Otec přece musí své dítě chránit.“

Usmála se a lehce se ho dotkla. „Jako ty, pane MacKenzie.“

To mu způsobilo zvláštní, tísnivý pocit v hrudi, jako by se mu srazila vesta. Pak pocítil závan chladu, když si připomněl, co jí ještě musí říct. Otcové a jejich názory na ochranu se koneckonců liší. A on si nebyl jistý, jak se bude dívat na tento.

Vzal ji za ruku a vedl pryč z deště do úkrytu pod skupinou jedlovců, kde jim ležely pod nohama vrstvy suchého, voňavého jehličí a chránily je rozložené větve nad nimi.

„Pojď se tu se mnou posadit, paní Mac. Není to důležité, ale jednu malou věc bych ti chtěl říct před svatbou.“ Stáhl ji dolů, aby se posadila vedle něho na kládu obrostlou lišejníkem. Odkašlal si a dával dohromady nit svého příběhu.

„Když jsem byl v Inverness, než jsem šel s tebou mezi kameny, strávil jsem nějaký čas probíráním se reverendovými úředními lejstry. Narazil jsem na dopis, který mu napsal tvůj otec, myslím Franka Randalla. Nejde o nic zásadního, zvlášť teď už ne, ale nechci, aby mezi námi zůstávala tajemství. Řekl jsem o tom včera večer tvému otci. A tak mi dovoľ, abych o tom pověděl také tobě.“

Její teplá ruka ležela v jeho, ale sevřela prsty, když mluvil. Při poslouchání Rogera se jí mezi obočími znovu objevila hluboká vráska.

„Ještě jednou, zopakuj mi to,“ vyzvala ho.

Poslušně opakoval znění dopisu, jak se ho naučil nazpaměť slovo od slova. Stejně tak jej vyprávěl včera večer Jamiemu Fraserovi.

„Ten náhrobní kámen ve Skotsku s tátovým jménem na něm je *podvod*?“ Překvapením jí stoupl hlas. „Tatínek – Frank – přiměl reverenda, aby to udělal a postavil ho tam na hřbitově svaté Kildy, ale táta Jamie není – chci říct, nebude – ležet pod ním?“

„Ano, udělal to. A tvůj táta tam ležet nebude,“ řekl Roger. „Myslím si, že Frank Randall chápal ten kámen jako jakýsi druh uznání. Dluh tvému otci, myslím tvému druhému otci – Jamiemu.“

Na Briannině tváři byly skvrny od chladu, konce nosu a uší jí zrudly, když se teplo z jejich milování vytrácelo.

„Přece nemohl vědět, že ho někdy najdeme, máma a já!“

„Nevím, jestli *chtěl*, abyste ho našly,“ poznamenal Roger. „Možná to nevěděl ani on. Ale cítil, že musí udělat gesto. Kromě toho,“ dodal, když si vzpomněl, „neříkala Claire, že těsně předtím, než se zabil, tě chtěl přivést do Anglie? Možná tě tam chtěl vzít, ujistit se, že kámen najdete, a pak nechat na tobě a Claire, co s tím vším uděláte.“

Seděla a přemýšlela o tom.

„Pak tedy věděl,“ řekla pomalu, „že Jamie Fraser přežil Culloden. *Věděl* to, ale neřekl?“

„Nemyslím si, že ho můžeš obviňovat za to, že to neřekl,“ poznamenal Roger mírně. „Nebylo to jen ze sobeckosti.“

„Nebylo?“ Byla ještě v šoku, ale nezlobila se. Viděl, jak o všem přemýšlí, snaží se ve všem vyznat, než se rozhodne, co si má myslet, jak se cítit.

„Ne. Uvažuj, drahá,“ naléhal. Smrk za jeho zády byl studený a kůra padlého stromu mokrá. „Miloval tvou matku a nechtěl riskovat, že o ni znovu přijde. Je to možná sobecké, ale ona byla koneckonců především jeho manželka. Nikdo ho nemůže obviňovat z toho, že se jí nechtěl vzdát kvůli jinému muži. Ale to není všechno.“

„Co ještě zbývá?“ měla klidný hlas, modré oči upřené do těch jeho.

„No... a co by se asi stalo, kdyby jí to řekl? Byla tam s tebou, malým dítětem, a uvědom si, že ani jeden z nich si nemyslel, že bys i ty mohla projít skrz kameny.“

Stále se mu dívala do očí, ale začaly se do nich vkrádat stíny starostí.

„Musela by se rozhodnout,“ řekla tiše, přesto s jistou naléhavostí a pohledem upřeným na něj. „Zůstat s námi, nebo jít k němu. K Jamiemu.“

„Opustit tě,“ řekl Roger a přikývl. „Nebo zůstat a prožívat svůj život s vědomím, že je Jamie naživu, možná dosažitelný, ale ona se k pokusu najít ho neodhodlala. Porušit své sliby, tentokrát záměrně, a opustit své dítě... nebo žít a toužit. Nemyslím si, že by byl život vaší rodiny moc dobrý.“

„Chápu.“ Vzdychla a pára z výdechu v chladném vzduchu zmizela jako duch.

„Frank se možná bál dát jí na výběr,“ řekl Roger, „ale ochránil ji i tebe před bolestí, že by to musela udělat. Alespoň tehdy.“

Začala zhluboka dýchat ústy a uvolnila se.

„Zajímalo by mě, jak by se rozhodla, kdyby jí to řekl,“ poznamenala trochu smutně. Položil ruku na její a lehce ji stiskl.

„Zůstala by,“ řekl s jistotou. „Rozhodla se jednou, je to tak? Jamie ji poslal zpátky, aby byla v bezpečí a v bezpečí tě porodila. A ona šla, věděla, že si to přeje, a zůstala, dokud jsi ji potřebovala. Nevrátila by se zpátky, kdybys na tom netrvala. To dobře víš.“

Tvář se jí trochu uvolnila. Musela mu dát zapravdu. „Asi ano. Ale přesto... vědět, že Jamie žije, a nepokusit se k němu dostat...“

Kousl se do vnitřní stěny tváře, aby se nezeptal. *Kdyby byla volba na tobě, Brianno? Kdyby to bylo dítě, nebo já?* Jak může nějaký muž nutit k takové volbě ženu, kterou miluje, i když jde jenom o hypotetickou situaci? Ať kvůli ní, nebo kvůli sobě... nebude se ptát.

„Ale on tam ten náhrobní kámen dal. Proč to udělal?“ Vráska na čele se jí ještě prohloubila a zkřivila. Neklid v ní narůstal.

Neznal Franka Randalla, ale dokázal se do tohoto muže vcítit. Nešlo jen o nezaujatou sympatii. Plně si neuvědomoval,

proč cítí potřebu jí o tom dopise říct teď před svatbou, ale vlastní motivy začaly být v tuto chvíli jasnější a značně ho zneklidňovaly.

„Myslím si, že to byla povinnost, jak jsem řekl. Nejen k Jamie-mu nebo k tvé matce, k tobě. Jestliže to...“ začal, pak se zarazil a pevně jí stiskl ruku. „Podívej. Vezmi si mladého Jemmyho. Je můj stejně jako ty – vždy bude.“ Zhluboka se nadechl. „Ale kdybych byl tím druhým mužem...“

„Kdybys byl Stephenem Bonnetem,“ řekla a pevně stiskla rty, které měla chladem úplně bílé.

„Pokud bych byl Bonnetem,“ vyslovil to jméno s odporem, „kdybych věděl, že dítě je moje, a přesto ho vychovává cizí člověk, nechtěl bych, aby se dítě někdy dozvědělo pravdu?“

Křečovitě zatnula prsty v jeho dlani, oči jí ztmavly.

„Nesmíš mu to prozradit, Rogere, proboha, slib mi, že mu to nikdy neřekneš!“

Hleděl na ni překvapeně. Nehty mu bolestivě zabodávala do dlaně, ale on neučinil jediný pohyb, aby se osvobodil.

„Bonnetovi? Kriste, ne! Jestliže ještě někdy toho chlapa uvidím, nebudu ztrácet čas mluvením.“

„Nemyslela jsem Bonneta!“ Zachvěla se. Sama nevěděla, jestli z chladu, nebo silných emocí. „Bože, od toho člověka se drž dál! Ne, měla jsem na mysli Jemmyho.“ Těžce polkla a sevřela mu ruce. „Rogere, jestli mě máš rád, slib mi, že Jemmy-mu nikdy neřekneš o Bonnetovi, nikdy. Ani kdyby se mi něco stalo...“

„Nic se ti nestane!“

Pohlédla na něho a na rtech se jí objevil malý, smutný úsměv.

„Mně taky držení celibátu moc nejde. Mohlo by.“ Polkla. „Ale pokud ano... slib mi to, Rogere.“

„Ano, slibuji,“ řekl váhavě. „Pokud jsi si jistá.“

„Jsem si jistá!“

„Nechtěla jsi tedy nikdy vědět o Jamiem?“

Kousla se do rtu, zuby se ponořily natolik hluboko, že zanechaly v měkké růžové tkáni červenou stopu.

„Jamie Fraser není Stephen Bonnet!“

„Souhlasím,“ odpověděl suše. „Ale já jsem přece nemluvil o Jemmym. Chtěl jsem říct, že kdybych byl Bonnetem, chtěl bych vědět a...“

„On ví.“ Vytrhla se mu, vstala a odvrátila se.

„Co ví?“ Dostihl ji dvěma kroky, chytil za rameno, znovu ji otočil obličejem k sobě. Trochu sebou škubla, zeslabil stisk. Zhluboka se nadechl, snažil se udržet hlas v klidu. „Bonnet ví o Jemmym?“

„Je to ještě horší.“ Chvěly se jí rty. Tiskla je k sobě, aby třes ustal, pak otevřela ústa jen natolik, aby prozradila pravdu. „Myslí si, že Jemmy je jeho.“

Už by si k němu nesedla, ale on přitáhl její paži těsně ke své a přiměl ji, aby se s ním prošla. Šli padajícím deštěm, klopýtali přes kameny kolem hučícího potoka a kymácejících se stromů, dokud ji pohyb neuklidnil natolik, že mohla mluvit, říct mu o dnech, kdy byla sama v River Runu, vězeňkyní svého těhotenství. O Lordu Greyovi, příteli otce i svém. O tom, jak se svěřila Lordu Johnovi, o svých obavách a vnitřních zápasech.

„Bála jsem se, že jsi mrtvý. Myslela jsem si, že jste všichni mrtví – máma, táta, ty.“ Kapuce jí spadla dozadu, ale nepokusila se to napravit. Zrzavé vlasy jí visely jako mokré krysy ocásky do výše ramen a na hustém zrzavém obočí jí ulpívaly kapičky vody.

„Poslední věc, kterou mi táta řekl, vlastně ji ani neřekl, ale napsal – musel ji napsat, protože jsem s ním nemluvila.“ Polkla a přejela si rukou pod nosem, aby setřela visící kapku. „Řekl, že musím najít způsob... jak mu odpustit. B...Bonnetovi.“

„Cože?“ Rogerův hlas se zachvěl. Odtáhla se trochu a on si uvědomil, jak silně ji svíral, až jí zarýval prsty do masa. Uvolnil sevření s omluvným zamručením a ona k němu krátce zvedla hlavu na znamení, že omluvu přijímá.

„On to věděl,“ řekla a zastavila se. Obrátila k němu tvář. „Víš, co se mu stalo ve Wentworthu.“

Roger krátce rozpačitě přikývl. Ve skutečnosti neměl jasnou představu, co se Jamiemu Fraserovi přihodilo – a netoužil vědět víc, než už ví. Věděl však o jizvách na Fraserových zádech

a z mála věcí, které mu řekla Claire, pochopil, že jsou jen slabou připomínkou utrpení, jímž si musel projít.

„Věděl,“ řekla klidně. „A věděl, co se má udělat. Řekl mi, že jestli chci být... opět... celá, musím najít způsob, jak odpustit Stephenu Bonnetovi. Tak jsem to udělala.“

Roger držel Brianninu ruku ve své. Držel ji tak pevně, že cítil i nepatrný pohyb jejích kostí. Neřekla mu to, on se neptal. Jméno Stephen Bonnet mezi nimi až do této chvíle nikdy nepadlo.

„Udělala jsi to.“ Mluvil chraptivě a musel se odmlčet, aby si odkašlal. „Takže jsi ho potom vyhledala a mluvila s ním?“

Odhrnula si mokré vlasy z tváře a přikývla. Grey za ní přišel a řekl jí, že Bonnet zatkli a odsoudili. Čekal na transport do Wilmingtonu a popravu. Drželi ho ve sklepení pod skladištěm Koruny v Cross Creeku. Tam za ním šla. Přinášela to, o čem doufala, že je formální zproštění viny pro Bonnet a pro sebe.

„Byla jsem obrovská, skoro jako velryba.“ Naznačovala, jak velké břicho měla ve vysokém stupni těhotenství. „Řekla jsem mu, že dítě je jeho. Ve chvíli, kdy věděl, že zemře, možná vědomí, že po něm... něco zůstane, mu přinese určitou útěchu.“

Roger cítil, jak mu žárlivost svírá srdce, tak náhlá ve svém útoku, že tu bolest na chvíli cítil jako fyzickou. *Něco zůstane*, pomyslel si. *Něco z něho. A co ze mě? Jestliže zítra umřu – a mohl bych, děvče! Životní riziko tady je pro mě jako pro tebe. Co ze mě pak zůstane, pověz mi to.*

Nemusel se ptát, věděl to. Slíbil, že nikdy nevysloví myšlenku, že Jemmy není jeho, nikdy. Kdyby mezi nimi bylo opravdové manželství, Jem by byl jeho dítětem bez ohledu na okolnosti svého narození. Přesto však cítil, že ta slova vyplivuje, protože pálí jako kyselina.

„Takže ty sis byla jistá, že dítě je jeho?“

Prudce se zastavila a obrátila k němu s očima rozšířenýma hrůzou.

„Ne. Samozřejmě že ne! Kdybych to věděla, řekla bych ti to!“

Pálení v jeho hrudi se zmírnilo, ale jen trochu.

„Ale řekla jsi mu, že dítě je jeho, a nenaznačila jsi, že si tím nejsi sto procentně jistá?“

„On šel na smrt! Chtěla jsem mu poskytnout nějakou útěchu, neměla jsem v úmyslu poskytnout mu životní příběh. Zatraceně! Nebylo mu nic do toho, že jsi můj, do naší svatební noci – k čertu, Rogere!“ Kopla ho do holeně.

Zapotácel se pod silou kopnutí, ale chytil ji za rameno a zabránil tomu, aby utekla. „Promiň!“ řekl, než ho mohla kopnout znovu, nebo ho kousnout, na což se zdála být připravená. „Omlouvám se. Máš pravdu. To nebyla jeho věc – a není ani moje, neměl jsem tě nutit o tom všem znovu přemýšlet.“

Zhluboka se nadechla nosem jako drak chystající se spálit ho na popel, ale jiskra vzteku v jejích očích pomalu slábla, přestože jí tváře dosud hořely. Odstrčila mu ruku, ale neutekla.

„Ano,“ řekla a zpřímila na něj pohledla. „Řekl jsi, že by mezi námi neměla být tajemství, a měl jsi pravdu. Ale když říkáš tajemství, někdy je za ním ještě nějaké, že ano?“

„Ano. Ale to není... nemyslím...“

Než mohl říct víc, přerušily ho zvuky kroků a rozhovoru. Z mlhy vyšli čtyři muži. Mluvili spolu gaelsky. Nesli zaostřeně klacky a sítě. Byli bosí a po kolena mokří. Řady čerstvě ulovených ryb se matně leskly v dešťovém světle.

„*A Smeòraich!*“ Jeden muž vyhlédl zpod mokrého okraje nedbale nasazeného klobouku. Spatřil je a jeho lišácké oči postřehly, jak jsou rozoucchaní a neupravení. Široce se usmál: „To jsi ty, Drozde? A dcera Rudého? To jste nedokázali vydržet do tmy?“

„Není pochyb, že je sladší ochutnat kradené ovoce než čekat na požehnání vrásčitého kněze.“ Další muž si posunul baret na hlavě a naznačil, co myslí slovem „vrásčitý“.

„Ach ne,“ pronesl třetí a utřel si kapky z konce nosu, když se podíval na Briannu, jejíž plášť jí těsně obepínal tělo. „Už jí asi zazpíval malou svatební písničku, co?“

„I já znám slova té písne,“ řekl jeho společník. Roztáhl úsměv tak, že bylo vidět chybějící stoličku v ústech. „Ale já ji zpívám ještě sladčeji.“

Brianniny tváře se začaly opět červenat. Její gaelština byla méně plynulá ve srovnání s Rogerovou, ale určitě si dala dohromady smysl krutého dráždění.

Roger se postavil před ni, aby ji chránil. Muži však neměli v úmyslu jí ublížit. Mrkali na ni a pošklebovali se, dávali najevo, že se jim líbí, ale další poznámky si odpustili. První muž smekl klobouk a poklepal jím o stehno, aby ho zbavil vody. Pak se pustil do práce.

„Jsem ráda, že se s vámi setkávám, *a Òranaiche*. Moje matka slyšela včera večer u ohně vaši hudbu. Řekla mým tetám a sestřenicím, jak na ni zapůsobila. I krev v nohách jí tancovala. Tak teď neslyším nic jiného, než že musíte jít zpívat na oslavu ve Spring Creeku. To se bude vdávat moje nejmladší sestřenice, jediné dítě svého strýce, který vlastní mlýn.“

„To bude velká událost!“ vložil se do řeči jeden z mladších mužů, podle podoby syn prvního řečníka.

„Ach, to je svatba?“ řekl Roger pomalu oficiální gaelštinou. „Budeme tedy mít mimořádné sledě!“

Dva starší muži se při tom vtipu rozesmáli, ale jejich synové jen zmateně civěli.

„Ti mladíci by nepoznali sledě, ani kdyby jimi dostali pohlavěk po tváři,“ poznamenal muž v baretu a potřásl hlavou. „Oba dva se narodili tady.“

„Odkud ze Skotska pocházíte, pane?“ Na Briannina slova sebou muž škubl, protože ho překvapila otázka pronesená v čisté gaelštině. Zkoumavě se na Briannu zadíval. Když jí však odpovídal, tvář se mu změnila.

„Ze Skye,“ odpověděl tiše. „Skeabost blízko úpatí pohoří Cuillin. Jsem Angus MacLeod. A Skye je země mých rodičů a prarodičů. Ale moji synové se narodili tady.“

Mluvil tiše, ale v jeho hlase se objevil tón, který tlumil veselí mladších mužů, jako by na ně dopadla vlhká přikrývka. Muž v klobouku se se zájmem díval na Briannu.

„A vy jste se narodila ve Skotsku, *a nighean*?“

Mlčky zavrtěla hlavou a přitáhla si plášť výš na ramena.

„Já ano,“ řekl Roger. „V Kyle of Lochalsh.“

„Ach,“ řekl MacLeod a na jeho větrem ošlehané tváři se rozhostila spokojenost. „Potom tedy znáte všechny písně ze Skotské vysočiny a ostrovů?“

„Všechny ne,“ odpověděl Roger s úsměvem, „Ale mnoho a naučím se jich ještě víc.“

„To udělejte,“ řekl MacLeod a pomalu přikyvoval. „Udělejte to, pěvče, a naučte je své syny.“ Jeho oči se upřely na Briannu a na ústech se mu ukázal slabý úsměv. „Ať zpívají mým synům, aby poznali místo, odkud pocházejí, i když je nikdy neuvidí.“

Jeden z mladších mužů postoupil dopředu, ostýchavě vytáhl šňůru s rybami a podal ji Brianně.

„Pro vás,“ řekl. „Dárek ke svatbě.“

Roger si všiml, jak se slabě pousmála. Napadlo ho – je to známka pobavení, nebo začínající hysterie? Brianna však natáhla ruku a přijala kapající šňůru s vážnou důstojností. Jednou rukou uchopila lem svého pláště a všem se hluboce uklonila.

„*Chaneil facal agam dhuibh ach taing*,“ řekla pomalou gaelštinou se svým podivným přízvukem. Nemám slova, jak bych vám poděkovala, ale děkuji.

Mladíci zčervenali a starší byli velmi potěšeni.

„To je dobré, *a nighean*,“ řekl MacLeod. „Ať vás manžel učí a naučí vaše syny *gàidhlig*. Ať jich máte hodně!“ Smekl baret a uklonil se přehnaně hluboce jí osobně. Bosými prsty u nohou se snažil udržet v blátě rovnováhu.

„Mnoho synů přeji, silných a zdravých!“ doplnil jeho společník a oba mladíci se usmívali a nesměle přikyvovali. „Mnoho synů, paní!“

Roger se začal domlouvat na večerní *ceilidh* – besedu se zpěvem a tancem. Neodvážil se přitom podívat na Briannu. Stáli tiše stopu či dvě od sebe, když muži odešli a zvědavě se po nich ohlíželi. Brianna hleděla do bláta a trávy, kde stáli, paže zkřížené před sebou. Roger měl stále v hrudi palčivý pocit, ale teď byl jiný než dřív. Chtěl se jí dotýkat, znovu se omluvit, ale bál se, že tak všechno jen zhorší.

Nakonec se pohnula jako první. Přistoupila k němu a položila mu hlavu na prsa. Její mokré vlasy jej chladily na ráně na krku. Prsa měla velká, tvrdá jako kámen. Odstrčila ho.

„Potřebuji Jemmyho,“ řekla tiše. „Potřebuji své dítě.“

Slova se mu zasekla v hrdle, vyjadřovala něco mezi omluvou a zlostí. Neuvědomoval si, jak moc bude bolet pomýšlení, že Jemmy nepatří jemu, ale Bonnetovi.

„Já ho také potřebuji,“ zašeptal nakonec a políbil ji rychle na čelo, než ji vzal za ruku, aby znovu přešli přes louku. Horu nad nimi zahalila mlha. Byla neviditelná, i když výkřiky a mumlání, útržky řeči a hudby dolétaly dolů jako ozvěny z Olympu.

7

STŘELA

Mrholení ustalo uprostřed dopoledne a pohled na bledě modrou oblohu, která se objevovala mezi mraky, mi dodával trochu naděje, že se do večera vyjasní. Bez ohledu na přísloví a znamení jsem kvůli Brianně nechtěla svatební obřady ve vlhku. Nebude to svatý James s rýží a bílým saténem, ale mohl by být alespoň *suchý*.

Poškrábala jsem se na pravé ruce. Snažila jsem se zbavit křeče z trhání zubů kleštěmi. Vytáhnout zlomený zub pana Goodwina bylo obtížnější, než jsem předpokládala, ale podařilo se mi ho dostat ven i s kořeny a vším, co k tomu patří. Pacienta jsem poslala pryč s malou lahvičkou whisky a pokynem, aby si každou hodinu tímto alkoholem vyplachoval ústa, a zabránil tak infekci. Polykání bylo volitelné.

Protáhla jsem se a cítila jsem, že se můj kapsář pod sukni houpe proti mé noze s malým, ale uspokojujícím *činkotem*. Pan Goodwin vskutku platil v hotovosti. Přemýšlela jsem, jestli to bude dost na astroláb a také o tom, co s ním Jamie bude proboha dělat. Moje úvahy však přerušilo slabé, ale oficiálně znějící zakašlání za mnou.

Otočila jsem se a spatřila Archieho Hayese. Díval se na mě poněkud záhadně.

„To je překvapení,“ zvolala jsem. „Čím vám mohu pomoci, poručíku?“

„Zdravím, paní Fraserová,“ řekl a podíval se na mě s lehkým úsměvem. „Otroci Farquarda Campbella jsou přesvědčeni, že

dokážete probudit mrtvé. A tak by při vašich chirurgických dovednostech nemuselo být pro vás nijak obtížné poradit si s kouskem bloudícího kovu.“

Murray MacLeod ta slova zaslechl a hlasitě zasupěl, než se obrátil zpátky k vlastním čekajícím pacientům.

„Hm,“ řekla jsem a v rozpacích se poškrábala pod nosem. Jeden z Campbellových otroků trpěl před čtyřmi dny epileptickým záchvatem. Stalo se, že se náhle uzdravil, když jsem mu při prohlídce položila ruku na prsa. Marně jsem se snažila vysvětlit, co se stalo, a moje sláva se šířila přes hory jako požár.

I teď tábořila malá skupinka otroků u okraje mýtiny. Hráli v kostky a čekali, až vyřídím ostatní pacienty. Pro jistotu jsem je pozorně sledovala. Obávala jsem se, že kdyby některý z nich umíral nebo byl velmi vážně nemocný, nebudou se snažit mě na to upozornit. Zabránila by jim v tom jednak úcta k mým bílým pacientům, ale také jejich víra v mou schopnost prostě oživit mrtvé. Věřili, že kdyby se během čekání někomu z nich přihodilo něco drastického, jednoduše bych dokončila léčení pacienta, kterému jsem se právě věnovala, a pak vzkřísila mrtvolu.

V tuto chvíli se však zdálo, že žádný z pacientů nevypadá, že by měl v brzké době zkolabovat. Doufala jsem, že v bezprostřední budoucnosti se na tom nic nezmění. Obrátila jsem se zpátky k Hayesovi a utírala si ušpiněné ruce do zástěry.

„Dobrá... dovolte, abych se podívala na ten kousek kovu. Uvidím, co se s ním dá dělat.“

Hayes si bez váhání sundal baret, kabátec, vestu, nákrčník a košili spolu se stříbrným řetězem jako odznakem úřadu. Podal šatstvo svému pobočníkovi, který ho doprovázel, a posadil se na stoličku. Jeho klidnou důstojnost nijak nenarušila ani částečná nahota, ani husí kůže na zádech a ramenou. Z míry ho nevyvedlo ani mumlání čekajících otroků, když si všimli, že přišel.

Jeho hrud' byla skoro bez chlupů. Kůže po léta nepoznala slunce, měla bledou, lojovitou barvu. Byla v ostrém protikladu k větrem ošlehané hnědi jeho rukou, tváře a kolen. Kontrasty však zacházely ještě dál.

Na mléčné kůži v levé části prsou se nacházela velká skvrna modročerné barvy. Sahala od žeber až ke klíční kosti. Zatímco bradavka na pravé straně měla normální hnědorůžovou barvu, ta vlevo byla nápadně bílá. Při pohledu na ni jsem zamrkala. Za mnou se ozvalo tiché „*A Dhia!*“

„*A Dhia, tha e 'tionndadh dubh!*“ řekl jiný silnější hlas a znamenalo to: Proboha, on černá!

Zdalo se, že Hayes nic z toho neslyší, ale posadil se, aby mi umožnil prohlédnout ho. Detailní zkoumání odhalilo, že tmavé zabarvení není přirozená pigmentace, ale nespočetné malé granule zabořené v kůži v nepravidelných skvrnách. Bradavka byla zcela pryč. Nahradila ji lesklá bílá zjizvená tkáň velikosti šestipence.

„Střelný prach,“ řekla jsem, když jsem lehce přejela špičkami prstů po ztmavlé oblasti. Už jsem něco takového viděla dřív. Způsobilo je selhání pušky nebo střelba z bezprostřední blízkosti, kdy se do hlubších vrstev kůže dostaly částičky prachu a často i kousky koudele a látky. Malé vybouleniny pod kůží, které jsem nahmatala prsty, byly nejspíš fragmenty oděvu, který měl v době střelby na sobě.

„Máte kulku stále v těle?“ Viděla jsem, kde do něho vstoupila. Dotkla jsem se bílého místa a snažila se odhadnout, kudy se kulka mohla pohybovat dál.

„Je jí jen půlka,“ odpověděl klidně. „Rozpadla se. Když chirurg její části vytahoval, dal mi nějaké zbytky. Zkusil jsem z nich dát kulku dohromady, ale dokázal jsem složit jen polovinu, takže zbytek musel zůstat v těle.“

„Rozdrolila se? Je zázrak, že vám ty kousky neprošly skrz srdce nebo plíci,“ řekla jsem a dřepa si k němu, abych si zranění prohlédla z větší blízkosti.

„Prošly,“ informoval mě. „Alespoň předpokládám, že se to tak muselo stát, protože rána přišla zepředu, ale zády ven nevyšla.“

K překvapení mnohých a také k mému údivu měl pravdu. Nejenže jsem nahmatala malou bulku, ale pod vnější hranici jeho levé lopatky jsem ji skutečně *uviděla*. Tmavší otok tlačící proti měkké bílé kůži.

„Sakra!“ řekla jsem a muž pobaveně zamručel. Nemohu říct, jestli to bylo mým překvapením, nebo slovníkem.

Bylo to zvláštní, ale ten kousek střely nepředstavoval žádný chirurgický problém. Namočila jsem kousek látky do misky s destilovaným alkoholem, pečlivě jsem místo otřela, sterilizovala skalpel a provedla rychlý řez do kůže. Hayes při tom seděl docela klidně. Byl to voják a Skot. Známký po zranění na jeho prsou svědčily o tom, že už zažil mnohem horší věci.

Roztáhla jsem dva prsty a přitiskla je na okraje řezu. Malá rána se rozevřela a najednou se jako vyplazený jazyk vynořil tmavý kov. Byl natolik blízko povrchu, že jsem ho mohla pomocí kleštiček snadno vytáhnout. Vhodila jsem ten bezbarvý kus do Hayesovy dlaně s malým vítězným výkřikem. Potom jsem mu na záda přiložila látku nasáklou alkoholem.

Dlouze vydechoval mezi sevřenými rty a pak se na mě přes rameno usmál.

„Děkuji vám, paní Fraserová. Tento malý druh se mnou žil nějaký čas, ale nemůžu říct, že se s ním loučím se smutkem.“ S velkým zájmem si prohlížel kus zakrvaveného kovu v dlaní.

„Před kolika lety se vám to stalo?“ zeptala jsem se zvědavě. Nepřipadalo mi pravděpodobné, že ten kousek kulky skutečně prošel celým jeho tělem, i když to tak vypadalo. Myslela jsem si, že spíše zůstal blízko povrchu původní rány a pohyby Hayesova těla ho posunuly mezi kůží a svaly na současné místo.

„Je to přes dvacet let, paní,“ odpověděl. Dotkl se tuhé, necitlivé bílé skvrny, která byla kdysi jedním z nejcitlivějších míst na jeho těle. „Stalo se to u Cullodenu.“

Mluvil nezaujatě, ale já jsem cítila, jak mi při tom jméně vstává husí kůže na pažích. Přes dvacet let... pravděpodobněji pětadvacet. A proto...

„To vám nemohlo být víc než dvanáct!“ řekla jsem.

„Nebylo,“ odpověděl a zvedl jedno obočí. „Pouhých jedenáct. Následující den jsem měl narozeniny.“

Polkla jsem, co mi přišlo na jazyk jako odpověď. Myslela jsem si, že mě reality minulosti přestávají šokovat, ale zřejmě to nebyla pravda. Někdo ho střelil. Jedenáctiletého chlapce.

Dostal přímý zásah. Žádný omyl, žádná střela nešla v zápalu boje mimo cíl. Člověk, který po něm vystřelil, věděl, že střílí po dítěti. Že ho pravděpodobně zabije. Přesto vystřelil.

Při prohlídce řezu jsem pevně stiskla rty. Rána nebyla víc než palec dlouhá a nebyla hluboká. Roztříštěná kulka vlezla těsně pod povrchem. Nebude potřebovat šití. Přitiskla jsem na ránu čistou látku a ovázala ji pruhem plátna, aby držela na místě.

„Zázrak, že jste přežil.“

„To je pravda,“ souhlasil. „Ležel jsem na zemi a Murchisonův obličej nade mnou. A já...“

„Murchison!“ Vykřikla jsem a viděla, jak po Hayesově tváři přešel záblesk uspokojení. Měla jsem krátký varovný pocit pochybnosti. Vzpomněla jsem si, co řekl Jamie o Hayesovi noc předtím. *Myslí si víc, než říká, ten malý Archie, ale hlavně moc mluví. Buď před ním opatrná, Anglanko.* Už je trochu pozdě na opatrnost, ale pochybuju, že na tom může záležet, i kdyby to byl stejný Murchison...

„Vidím, že to jméno znáte,“ poznamenal Hayes milým hlasem. „V Anglii jsem slyšel, že seržanta Murchisona ze šestadvacátého poslali do Severní Karolíny. Ale posádka z Cross Creeku byla pryč, když jsme se dostali do města – nebyl tam požár?“

„Ano,“ odpověděla jsem na tuto otázku poněkud popuzeně. Byla jsem ráda, že Bree už odešla. Jen dva lidé znali celou pravdu o tom, co se stalo, když skladiště Koruny hořelo, a ona byla jednou z nich. Pokud jde o toho druhého, pravděpodobnost, že se cesty Stephena Bonneta, pokud je vůbec naživu, a poručíka Hayese v brzké budoucnosti zkříží, je velmi nízká.

„Co muži z posádky,“ pokračoval Hayes, „Murchison a ostatní, co se s nimi stalo?“

„Seržant Murchison je mrtvý,“ řekl hluboký hlas za mnou. „Běda!“

Hayes se podíval za mě a usmál se.

„*A Sheumais ruaidh,*“ řekl. „Myslel jsem, že se dříve nebo později připojíte ke své manželce. Ráno jsem vás hledal.“

To jméno mě překvapilo stejně jako Jamieho. Na jeho rysech se objevil výraz překvapení. Potom zmizel a nahradila ho

obezřetnost. Nedivila jsem se tomu, od povstání ho nikdo nena-
zval „Rudým Jamiem“.

„Slyšel jsem,“ řekl suše. Posadil se na volnou stoličku čelem
k Hayesovi. „O co tedy jde?“

Hayes vytáhl brašnu, která mu visela mezi koleny, chvíli v ní
hledal a vytáhl složený papír opatřený pečeti z červeného vosku
s vlysem kříže. Poznala jsem ji. Při pohledu na ni mi poskočilo
srdce. Pochybovala jsem, že by mi guvernér Tryon poslal opoždě-
né přání k narozeninám.

Hayes list obrátil, pečlivě zkontroloval, že jméno na přední
straně je Jamieho, a podal mu ho. K mému překvapení Jamie
dopis hned neotevřel, ale posadil se a upřel oči na Hayesovu
tvář.

„Co tě sem přivedlo?“ zeptal se náhle.

„Samozřejmě povinnost,“ odpověděl Hayes. Tenké obočí se
zvedlo, aby vyjádřilo nevinné překvapení. „Copak voják dělá
něco z jiných důvodů?“

„Povinnost,“ opakoval Jamie. Poplácával se dopisem jen tak po
noze. „Ano. Povinnost tě mohla dostat z Charlestonu do Virgi-
nie, ale jsou rychlejší cesty, jak se tam dostat.“

Hayes se začal vrtět, ale hned přestal, protože pohyb dráždil
rameno, jež jsem právě obvazovala.

„Musel jsem přinést Prohlášení od guvernéra Tryona.“

„Guvernér nad tebou a tvými muži moc nemá.“

„To je pravda,“ souhlasil Hayes, „ale proč bych tomu muži
nemohl poskytnout službu?“

„Jistě, ale zajímalo by mě, jestli tě o tu službu požádal, nebo
to byl tvůj vlastní nápad?“ zeptal se Jamie s jasným cynismem
v hlase.

„Začínáš být s věkem trochu podezřívavý, *a Sheumais ruaidh*,“
kroutil káravě hlavou.

„Takovým se stávám, jak stárnu,“ odpověděl Jamie s mírným
úsměvem. Odmlčel se a pozoroval Hayese. „Říkáš, že tě postře-
lil na bojišti v Drumossie muž jménem Murchison?“

Dokončila jsem obvazování. Hayes zkusmo pohnul ramenem
a zkoumal bolest.

„Proč se ptáš, když to víš jistě, *a Sheumais ruaidh*? Vzpomínáš si na ten den, člověče?“

Jamieho tvář se trochu změnila a já jsem pocítila malé chvění způsobené neklidem. Jamie si téměř nepamatoval poslední den klanů, vraždění, které zanechalo tolik krvácejících v dešti – byl mezi nimi. Věděla jsem, že malé scény z toho dne se mu občas vracejí ve spánku, zlomky noční můry – ale zda to bylo z traumatu způsobeného zraněním, nebo jednoduše působením síly vůle, bitva u Cullodenu je pro něj prohraná, nebo alespoň dosud byla. Nemyslím si, že by ji chtěl vrátit.

„Tehdy se děly velké věci,“ řekl. „Nepamatuji si všechno, to ne.“ Náhle sklonil hlavu a strčil palec pod záhyb na dopise, hrubě jej otevřel, až se pečeť rozbila na kusy.

„Váš manžel je skromný muž, paní Fraserová.“ Hayes mi pokynul, když mávnutím ruky přivolával svého pobočníka. „Nikdy vám nevyprávěl, co toho dne dělal?“

„Na bojišti bylo mnoho statečných,“ zamumlal Jamie s hlavou skloněnou nad dopisem. „A také dost opačného chování.“ Myslím, že nečetl, i když oči upíral na dopis. Ale jako by za papírem, který držel v ruce, viděl něco jiného.

„Ano, bylo,“ souhlasil Hayes. „Ale stojí za zmínku, když nějaký člověk zachrání váš život, ne?“

Jamie překvapeně trhl hlavou. Postavila jsem se za něho a ruku jsem mu lehce položila na rameno. Hayes vzal košili z rukou pobočníka a pomalu se oblékal. Usmíval se zvláštním, napůl obezřetným způsobem.

„Ty si nepamatuješ, jak jsi Murchisona praštil do hlavy, právě když mě chtěl přibít bajonetem k zemi? A pak jsi mě zvedl a odnesl dost daleko od bojiště. Jeden z náčelníků tam ležel v trávě a jeho muži ho křísili vodou, ale já jsem viděl, že je mrtvý. Ležel tak tiše. Někdo se tam o mě postaral. Přáli si, abys zůstal také, protože jsi byl zraněný a také jsi krvácel, ale neposlechl jsi. Popřál jsi mi všechno dobré ve jménu svatého Michaela a vrátil ses na bojiště.“

Hayes si upravil řetízek svého odznaku a malý stříbrný klíček pod bradou. Bez límce jeho krk vypadal holý, bezbranný.

„Vypadal jsi dost divoce, člověče, krev ti tekla po tváři a vlasy ti létaly ve větru. Zastrčil jsi meč do pochvy, abys mě mohl nést, ale pak jsi ho znovu vytáhl. Nemyslel jsem si, že tě ještě uvidím, protože jsem poznal člověka připraveného setkat se se smrtí...“

Zavrtěl hlavou, oči napůl přivřel, jako by před sebou neviděl klidného zdatného muže, ne Frasera z Fraserova hřebene, ale Rudého Jamieho, mladého válečníka, kterého nepřinutila vrátit se do boje statečnost, ale to, že ztratil mě. Život se pro něj stal břemenem a chtěl o něj přijít.

„Opravdu?“ zamumlal Jamie. „Zapomněl jsem.“ Cítila jsem v něm napětí, znělo pod mou rukou jako napnutý drát. V tepně pod uchem mu pulz rychle bušil. Jsou věci, na které zapomínal, ale na tohle určitě ne. Ani já ne.

Hayes sklonil hlavu, když mu jeho pobočník připínal límec kolem krku. Potom se narovnal a pokynul mi.

„Děkuji vám, madam, bylo to od vás velmi laskavé.“

„To nic,“ řekla jsem a v ústech jsem měla úplně sucho. „Uděla jsem to ráda.“ Znovu začalo pršet. Chladné kapky zasáhly mé ruce a tváře. Na silných kostech Jamieho obličej se leskla vlhkost. Zachytila se v jeho vlasech a hustém obočí.

Hayes se navlékl do kabátce a zapnul sponu na plédu malou pozlacenou broží, kterou dostal od otce před Cullodenem.

„Tak Murchison je mrtev,“ poznamenal jakoby pro sebe. „Slyšel jsem,“ prsty si chvíli pohrával se zapínáním brože, „že byli dva bratři stejného jména jako dva hrášky v jednom lusku.“

„Ano,“ odpověděl Jamie. Potom vzhledl a setkal se s Hayesovými očima. Na poručíkově tváři se ukázal jen nepatrný zájem.

„A rozeznali jste tedy, který je který...?“

„Ne, ale na tom nezáleží. Oba jsou mrtví.“

„Aha,“ reagoval Hayes. Chvíli stál, jako by přemýšlel, pak se před Jamiem uklonil, oficiálně, baret přitom držel na prsou.

„*Buidheachas dhut, a Sheumais mac Brian*. A ať vás požehnaný Michael chrání!“ Zvedl baret krátce směrem ke mně, posadil si ho na hlavu, otočil se a odcházel. Jeho pobočník ho mlčky následoval.

Závan větru se přehnal mýtinou spolu se studeným deštěm. Byl jako mrazivý dubnový déšť v Cullodenu. Jamie se náhle vedle mě roztrásl. Dopis, který stále ještě držel v ruce, pak v silném křečovitém třesu pomačkal.

„Kolik si toho pamatuješ?“ zeptala jsem se. Hleděla jsem za Hayesem, který si vybral cestu přes krví nasáklou zem.

„Téměř nic,“ odpověděl. Vstal a obrátil se, aby si mě prohlédl. Oči měl stejně tmavé jako nebe nad námi. „A to je stále příliš mnoho.“

Podal mi zmačkaný dopis. Pršelo a inkoust se na mnoha místech rozpil, ale stále byl dost dobře čitelný. Na rozdíl od Prohlášení obsahoval dvě věty, ale dodatečná tečka nezřídila jeho obsah.

New Bern, 20. října

Plukovníku Jamesi Frasere,

jelikož mír a řád této vlády byl nedávno narušen a mnoho zranění a škod bylo způsobeno osobám a majetku mnoha obyvatel této provincie lidmi, kteří si říkají regulátoři, nařizuji Vám na doporučení poradního sboru Jeho Veličenstva, abyste bez odkladu svolal všeobecné shromáždění tolika mužů, kolik považujete za vhodné, aby sloužili v regimentu milice, a oznamte mi co nejdříve počet dobrovolníků, kteří jsou ochotni nastoupit do služby pro krále a vlast, až budou povoláni, a také mi sdělte, jaký počet schopných mužů patřících do Vašeho regimentu může být povolán v případě naléhavé potřeby, a pokud by došlo k pokusu o další násilí ze strany vzbouřenců. Vaši přičinlivost a poslušnost ocení

*Váš oddaný služebník
William Tryon*

Složila jsem deštěm z kropený dopis a mimoděk jsem si všimla, že se mi třesou ruce. Jamie si převzal dopis zpět a držel jej mezi

palcem a ukazováčkem, jako by to byl nějaký nepříjemný předmět. Když se setkal s mýma očima, ústa se mu zkřivila kyselým úšklebkem.

„Doufal jsem v trochu víc času,“ řekl.

8

SPRÁVCE

Poté, co Brianna odešla do stanu Jocasty pro Jemmyho, Roger se pomalu vydal vzhůru na kopec k jejich tábořišti. Pozdravil se s lidmi, které potkal, a přijal jejich blahopřání, ale sotva vnímal, co mu říkali.

Bude příště, řekla. Přemýšlel o jejích slovech, převracel si je v duchu jako hrst drobných v kapse. Neříkala to jen tak. Byl to slib, který pro něho chvíli znamenal něco víc než slova, která vyslovila při jejich první svatební noci.

Vzpomínka na svatby mu nakonec připomněla, že se skutečně blížila další. Podíval se na sebe a naznal, že Bree s jeho vzhledem nepřeháněla. Sakra, vždyť má na sobě Jamieho kabát.

Začal oprašovat borové jehličí a šmouhy od bláta, ale přerušil ho pokřik z cesty nad ním. Vzhlédl tím směrem a uviděl Duncana Innese opatrně sestupovat po svahu s tělem nakloněným, aby vyrovnal chybějící paži. Duncan měl na sobě svůj krásný kabát, červený s modrou lemovkou a zlatými knoflíky. Vlasy měl pevně spletené do copu pod novým stylovým kloboukem černé barvy. Proměna z rybáře z Vysočiny v bohatého majitele pozemků byla překvapující. Zdálo se, že se změnil i Duncanův přístup. Vypadal sebevědoměji.

Duncana doprovázel vysoký štíhlý starší pán. Vzhledem velmi hezký, ale chudý. Bílé kadeře měl vzadu za vysokým a holým čelem svázané, ústa propadlá kvůli chybějícím zubům, ale zachovávala si svou humornou křivku. Modré a jasné oči zářily

z podlouhlého obličej s pokožkou tak napnutou, že vráskám kolem očí nenechávala moc místa. Čelo a ústa však protínaly hluboké čáry. S dlouhým zobákovitým nosem vypadal jako bodrý sup.

„*A Smeòraich*,“ pozdravil Duncan Rogera. Vypadal potěšeně. „Přesně ten člověk, kterého jsem chtěl najít! Alespoň jsem v to doufal. A věřím, že jsi na svatbu v dobré formě,“ dodal. Jeho oči mu padly tázavě na Rogerův zašpiněný kabát a rozčuchané vlasy.

„Ale ano,“ odkašlal si Roger. Přestal se oprašovat a krátce se uhodil do prsou, jako by chtěl uvolnit hleny. „Vlhké počasí na svatbu, že?“

„Šťastná je mrtvola, na kterou padá déšť,“ souhlasil Duncan a trochu nervózně se zasmál. „Přesto doufáme, že nezemřeme na zánět pohrudnice, než se oženíme, že, mladíku?“ Upravil si hezký červený kabátec na ramenou a odstranil imaginární smítko z manžety.

„Moc vám to sluší, Duncane,“ řekl Roger a doufal, že odpoutá pozornost od vlastního ošumělého stavu trochou vtipkování. „Dokonalý ženich!“

„Hm,“ zabručel a zdálo se, že je poněkud v rozpacích. „Slečna Jo říkala, že si nepřeje stát vedle hastroše.“ Zakašlal a rychle se obrátil ke svému společníkovi, jako by mu to slovo najednou připomnělo přítomnost onoho muže.

„Pane Bugu, tohle je sám syn domu Roger Mac, o kterém jsem vám vyprávěl.“ Obrátil se zpátky k Rogerovi a neurčitě ukázal na společníka. Ten přistoupil blíž, podal mu ruku a ztuhle, ale srdečně se uklonil. „Toto je Arch Bug, *a Smeòraich*.“

„K vašim službám, pane Bugu,“ řekl Roger zdvořile. Trochu ho překvapilo, když si všiml, že velká kostnatá ruka, která stiskla jeho, postrádá první dva prsty.

„Hm,“ odpověděl pan Bug. Z jeho chování se dalo usuzovat, že opětuje upřímný cit. Možná zamýšlel pokračovat na toto téma, ale když chtěl otevřít ústa, zdálo se, že z něj vychází poněkud pisklavý ženský hlas.

„To je, pane, velmi laskavé od pana Fräsera a jsem si jistá, že nebude mít důvod toho litovat, skutečně nebude, jak jsem mu

sama řekla. Nemůžu vám ani povědět, jaké to je požehnání. Nejsme si jisti, odkud vezmeme příště něco k jídlu a jak si udržíme střechu nad hlavou! Řekla jsem Archovi, že teď musíme věřit jen v Krista a naši Paní, a pokud budeme hladovět, přijmeme to ve stavu milosti, a Arch mi říká...“

Ukázala se kulatá žena, ošuntělá a stará jako její manžel, ale podobně hezky upravená, a promluvila. Byla tak malá, že ji Roger sotva viděl. Skrývala se za obrovskými šosy starého manžela kabátu.

„Paní Bugová,“ zašeptal mu Duncan zbytečně.

„... a jen stříbrnou půlpenci, kterou bychom se požehnali. Přemýšlela jsem, co se s námi stane, a potom Sally McBrideová říkala, že prý Jamie Fraser potřebuje dobrého...“

Pan Bug se přes manželčinu hlavu usmál. Odmlčela se uprostřed věty, oči rozšířené v šoku ze stavu Rogerova kabátu.

„Podívejte se na to! Copak se vám stalo, mladíku? Měl jste nehodu? Zdá se, že vás někdo shodil na zem a táhl za paty hromadou hnoje!“

Nečekala na odpovědi. Vytáhla z vybroušeného kapsáře uvázaného u pasu čistý kapesník. Jednoduše na něho plivla a začala z prsou kabátu odstraňovat blátivé šmouhy.

„Ach, nemusíte... myslím... hm... díky.“ Roger se cítil, jako by ho zachytil nějaký stroj. Pohlédl na Duncana s nadějí v očích. Doufal, že ho zachrání.

Duncan využil okamžik mlčení, když se paní Bugová soustředila na nějakou odolnější skvrnu, a poskytl vysvětlení: „Jamie Roy požádal pana Buga, aby nastoupil jako správce v Hřebeni.“

„Správce?“ Roger pocítil při tom slově ránu, jako by ho někdo udeřil přímo pod hrudní kost.

„Ano, na dobu, kdy on bude muset být v cizině nebo když bude zaneprázdněn jinými záležitostmi. Protože pravdou je, že pole a nájemci se o to sami nepostarají.“

Duncan mluvil s určitou lítostí v hlase. On sám, kdysi prostý rybář z Coigachu, často považoval odpovědnost za řízení velké plantáže za obtížnou. Ale teď se díval na pana Buga s trochou žálostivosti, jako by si myslel, že vtáhne tuto osobu do své kapsy

a vezme si ji domů do River Runu. Roger ovšem uvažoval nad tím, že by to znamenalo vzít s sebou také paní Bugovou.

„Máme velké štěstí. Právě včera jsem řekla Archovi, že to nejlepší, v co můžeme doufat, je najít si práci v Edentonu nebo Cross Creeku. Arch by mohl pracovat u lodí, ale je to velmi nebezpečné živobytí, vidíte? Polovinu času by byl mokrý až na kůži a z bažin se šíří jako zlí duchové smrtelně nebezpečná zimnice a vzduch je plný nakažlivin, nedá se dýchat. Já bych možná musela prát prádlo ve městě, zatímco on by byl v cizině na vodě. Jsem si jistá, že by se mi to nelíbilo, protože jsme od svatby nebyli nikdy odděleni od sebe ani na jedinou noc, vid', drahý?“

Dívala se na svého vysokého manžela, který se na ni něžně usmíval s pohledem plným oddanosti. Rogera napadlo, že je pan Bug možná hluchý. Nebo je snad ženatý teprve týden?

Avšak bez toho, že by cítil potřebu být informován, dozvěděl se, že Bugovi jsou manželé už déle než čtyřicet let. Arch Bug byl menší nájemce u Malcolma Granta z Glenmoristonu, ale léta po povstání byla těžká. Panství, která držel pro Granta, zkonfiskovala anglická Koruna a Bug se několik let živil jako kopaničář, ale potom ho potíže a nedostatek potravy přinutily vzít manželku a jejich poslední peníze a hledat nové živobytí v Americe.

„Mysleli jsme, že to zkusíme v Edinburghu...“ řekl starý muž. Mluvil pomalu a zdvořile s měkkou horalskou intonací. *Není* tedy hluchý, pomyslel si Roger. Ještě.

„... protože jsem tam měla bratrance, který pracoval pro bankovní domy, a tak jsme si mysleli, že by možná mohl ztratit v našem zájmu slovo u něčího ucha...“

„Ale byl jsem už příliš starý a postrádal jsem dostatečné dovednosti...“

„...ale byli by rádi, že ho mají! Jenomže ti blázni nás nepřijali, a proto jsme museli odejít a zkusit, jestli bychom mohli...“

Duncan se setkal s Rogerovým pohledem, a když se příběhy o dobrodružstvích Bugových řinuly v tomto synkopovaném módu, skryl úsměv pod svěšeným knírem. Roger mu úsměv nenápadně vrátil a tajně se snažil potlačit vtíravý pocit neklidu.

Správce. Člověk, který dohlíží na záležitosti v Hřebeni, a když je Jamie Fraser pryč nebo je zaneprázdněn, stará se o setbu, žně, řeší problémy nájemců. Běžná nezbytnost související s nedávným příchodem nových nájemců a znalostí toho, co několik příštích let přinese. Avšak teprve v tuto chvíli si uvědomil svůj podvědomý předpoklad, že v takových věcech bude Jamieho pravou rukou *on*. Nebo alespoň levou.

Fergus do určité míry Jamiemu asistoval. Jezdil po pochůzkách a dovážel zpátky informace. Chybějící ruka Fergusovi například znemožňovala vykonávat papírovou práci a starat se o účty. Jenny Murrayová učila číst tohoto francouzského sirotka, kterého její bratr adoptoval. Svým způsobem ho to naučila, ale nedařilo se jí naučit ho pracovat s čísly.

Roger se nenápadně podíval na ruku pana Buga, která teď láskyplně spočívala na baculatém rameni jeho manželky. Byla široká, upracovaná, a navzdory zmrzačení se zdálo, že je silná. Zbývající prsty však byly silně zkroucené artritidou, klouby oteklé a na pohled bolavé.

Takže Jamie si myslí, že i starší, napůl chromý člověk bude vybaven k tomu, aby řídil záležitosti Fraserova hřebene lépe než *on*? To byla nečekaně hořká představa.

Věděl, že jeho tchán chová kromě přirozené nedůvěry otce v muže, který spí s jeho dcerou, pochybnosti o jeho schopnostech. Jamie, člověk bez zvláštního vztahu k hudbě, nedokáže ocenit Rogerovo hudební nadání. Roger je sice solidně stavěný, dost vysoký a umí tvrdě pracovat, bohužel však nemá dostatečné znalosti o chovu dobytka, lovu a používání zbraní. Jistě mu pak na rozdíl od pana Buga zcela chybí zkušenosti s farmařením nebo s vedením velkého statku. Roger si byl těchto nedostatků samozřejmě vědom.

Je ale Jamieho zeť, nebo jím alespoň brzy bude. K čertu! Duncan ho právě tímto způsobem představil! Jeho výchova sice probíhala v jiné době, avšak byl Skotem z Vysočiny a uvědomoval si, že krev a rodina znamenají víc než cokoli jiného.

Manžel jediné dcery obvykle býval považován za syna domu. Je druhý po hlavě rodiny, pokud jde o autoritu a úctu. To by

neplatilo pouze v případě, že by s ním bylo něco hodně špatného, například by byl znám jako opilec nebo kriminálník, případně duševně nemocný... Kriste, copak si Jamie o něm myslí něco takového? Že je beznadějný budižkničemu?

„Posad'te se, mladý muži, upravím vám tu krásnou sponu,“ přerušila paní Bugová jeho temné myšlenky. Stáhla mu rukáv a nespokojeně zamlaskala, když si v jeho vlasech všimla listů a větviček.

„Podívejte se na sebe, všechno máte polepené a špinavé od krve. Pral jste se, že? Doufám, že ten druhý vypadá hůř. To je všechno, co se na to dá říct.“

Než mohl začít protestovat, posadila ho na kámen, vytáhla z kapsy dřevěný hřeben, z jeho vlasů řemínek a rychle se mu snažila dát do pořádku rozčuchané kadeře. Nejspíš přitom několik pramínků vlasů vytrhla.

„Drozd, tak vám říkájí?“ Paní Bugová přerušila svou lazebnnickou činnost, držela pramen lesklých černých vlasů a podezřívavě se na ně dívala, jako by hledala nějakou havěť.

„Ano, ale není to kvůli barvě jeho krásných černých kadeří,“ řekl Duncan a usmíval se Rogerovým viditelným rozpakům. „Je to kvůli zpěvu. Roger Mac má medový hlas jako malý slavík.“

„Zpívá?“ zvolala paní Bugová. Okouzlena pustila kadeř z ruky. „Byl jste to tedy vy, koho jsme slyšeli včera večer zpívat? *Ceann-ràra* a *Loch Ruadhainn*? A hrál jste na bodhrán?“

„To je možné, mohl jsem to být já,“ zamumlal Roger skromně. Nesmírný obdiv té paní, který dala najevo už několikrát, mu lichotil. Zastyděl se za chvilkový odpor vůči jejímu manželovi. Koneckonců, pomyslel si, když viděl ošuntělost její mnohokrát zašíváné zástěry a vrásky v její tváři, tito staří lidé prožívají opravdu zlé časy. Jamie je možná přijal spíše jako akt dobročinnosti než k řešení vlastní potřeby.

Ted' se cítil trochu lépe a vděčně děkoval paní Bugové za její pomoc.

„Přidáte se k nám u ohně?“ zeptal se s tázavým pohledem pana Buga. „Předpokládám, že jste se ještě nesetkal s paní Fraseovou nebo...“

Přerušil ho hluk připomínající sirénu požárního vozu ještě vzdáleného, ale zjevně se přibližujícího. Něco mu to připomínalo, a tak ho nepřekvapilo, když na jedné z cest křižujících horu uviděl přicházet svého tchána, který držel v náručí Jemmyho, ječícího a všeřtícího jako opářená kočka.

Jamie vypadal trochu zničeně a rád předal dítě Rogerovi. Ten ho vzal a z nedostatku jiné inspirace mu strčil do úst palec. Hluk okamžitě ustal a všem se ulevilo.

„To je milý chlapeček!“ Paní Bugová stála na špičkách a rozplývala se nad Jemmym, zatímco Jamie, který vypadal velmi uvolněně, se obrátil, aby přivítal pana Buga a Duncana.

„Milý“ nebylo slovo, které by Roger zvolil. „Zběsilý“ se zdálo přesnější. Dítě bylo rudé ve tváři se stopami slz a zuřivě sálo palec, oči mělo zavřené ve snaze uniknout z tohoto neuspokojivého světa. Vlasy měl chlapec spleené potem, byl rozbalený a povijan na něm visel v neúhledných urovaných volánech. Z důvodů všem zřejmých byl cítit jako zanedbaný voják.

Roger, zkušený otec, ihned zahájil nouzová opatření.

„Kde je Bree?“

„Bůhví a on nic neříká,“ odpověděl Jamie stručně. „Prohledávám horskou stráň od chvíle, kdy se malý probudil v mé náručí a rozhodl se, že v mojí společnosti není spokojený.“ Podezřívavě přičichl k ruce, kterou držel vnuka, potom si ji otřel o svůj kabátec.

„Jak se zdá, není se mnou spokojený.“ Jem cucal palec a sliny mu stékaly po bradě na Rogerovo zápěstí, vydával přitom zvuky vyjadřující zklamání. „Viděli jste Marsali?“ Věděl, že Brianna nechce, aby Jemmyho krmil někdo jiný než ona, ale tohle byl stav nouze. Díval se na všechny strany a doufal, že v okolí spatří nějakou kojící matku, která by se mohla slitovat nad dítětem, když ne nad ním.

„Dejte mi to ubohé děťátko,“ řekla paní Bugová a sáhla po dítěti. Pokud šlo o Rogerův názor, okamžitě změnila své postavení z upovídáné všetečky v anděla světla.

„Tiško, *a leannan*, tak, tak.“ Jakmile Jemmy uviděl paní Bugovou, poznal v ní vyšší autoritu, bázně vykulil oči a okamžitě

zmlkl. Posadila se s malým chlapcem na klíně a začala s ním zacházet stejně rozhodným a účinným způsobem, s jakým právě jednala s jeho otcem. Roger si řekl, že Jamie možná najal na místo správce nesprávného Buga.

Arch však projevoval inteligenci i kompetenci. Kladl Jamiemu rozumné otázky týkající se dobytka, úrody, nájemců a tak dále. *Ale mohl jsem to dělat já*, pomyslel si Roger, jenž sledoval rozhovor velmi pozorně. *Něco z toho*, opravil se poctivě, když se rozhovor náhle stočil na diskusi o něčem jiném. Možná měl Jamie pravdu, když hledal někoho s většími znalostmi... Ale mohl jsem se to koneckonců naučit...

„Kdopak je ten hezký chlapeček, hm?“ Paní Bugová vstala a cukrovala nad Jemmym, teď úctyhodně proměněným v těsně svázanou kuklu. Hladila krátkým baculatým prstem kulatou tvářičku a pak pohlédla na Rogera. „Ano, ano, má oči přesně jako jeho tatínek, že?“

Roger se začervenál a zcela zapomněl na linoucí se zápach.

„Ale? Řekl bych, že se víc podobá matce.“

Paní Bugová ohrnula rty, přivřenýma očima pohlédla na Rogera, pak rozhodně zavrtila hlavou a pohládila Jemmyho po hlavě.

„Vlasy možná ne, ale tvar těla je váš, mladíku. Ta široká ramena!“ Krátce přikývla na znamení potvrzení vlastních slov a políbila Jema na čelo. „Nepřekvapilo by mě, ani kdyby mu oči v dospělosti zezelenaly. Pamatujte si, mladíku, až vyrostete, bude celý jako vy! Vid', maličký!“ Mazlila se s Jemmym. „Budeš velký a statečný mladík jako tvůj otec! Že ano, maličký?“

To lidé obvykle říkají, připomněl si a snažil se potlačit absurdní příval radosti, který při jejích slovech pocítil. *Staré ženy vždy říkají, jak se dítě podobá tomu nebo onomu*. Najednou zjistil, že se bojí připustit možnost, že by Jemmy mohl být opravdu jeho, ale moc po tom toužil. V duchu si říkal, že moc nezáleží na tom, zda je chlapec podle krve jeho nebo ne. Bude ho milovat a starat se o něj jako o svého syna. Ovšemže bude. Ale uvědomil si, že mu na tom záleží – ach, jak moc záleží.

Než však mohl paní Bugové říct něco víc, pan Bug se k němu otočil, aby ho zdvořile zapojil do mužského rozhovoru.

„MacKenzie, že ano?“ zeptal se. „Jste jedním z těch MacKenzieů z Torridonu, nebo snad z Kilmarnocku?“

Roger si nevěděl v průběhu celého shromáždění s podobnými otázkami rady. Pomyslel si, že zkoumání předků nějaké osoby bylo normálním začátkem jakéhokoli skotského rozhovoru, něco, co se v příštích dvou stech letech ani trochu nezmění. Ostražitost byla v tomto případě zmírněna, protože tento postup už znal. Než však mohl odpovědět, Jamie mu stiskl rameno.

„Roger Mac a jeho rodina jsou moji příbuzní z matčiny strany,“ řekl neformálně. „To bude MacKenzie z Leochu, že?“

„Skutečně?“ Zdálo se, že to na Archa Buga zapůsobilo. „Tak to jste hodně daleko, mladíku!“

„Určitě ne dál než vy, pane, nebo kdokoli z lidí zde.“ Roger ukázal krátce na horský svah nad nimi, odkud byly slyšet gaelské výkřiky a vlhkým vzduchem se linula dudácká hudba.

„Ne, ne, mladíku!“ Do rozhovoru se zapojila paní Bugová s Jemmym opřeným o rameno. „To Arch má na mysli něco jiného,“ vysvětlovala. „Jde o to, že jste hodně daleko od ostatních.“

„Ostatních?“ Roger si vyměnil pohled s Jamiem, který pokrčil rameny. Byl stejně zmatený.

„Z Leochu,“ přidal se Arch dřív, než jeho manželka ovládla hovor.

„Slyšeli jsme to na lodi, víte? Bylo jich tam celé hejno, všichni MacKenzieové jižně od starého hradu. Zůstali tam poté, co odešel zeman, on a první cháska, ale teď mají v úmyslu připojit se k těm, kdo z klanu zbyli. Uvidí, jestli jim bude přát štěstěna, protože...“

„Zeman?“ Jamie to slovo ze sebe téměř vyrazil. „To bude Hamish mac Callum?“ Hamish, syn Columa, přeložil si Roger pro sebe, ale mlčel. Nebo spíš Hamish mac Dougal. Ale na světě je jen pět lidí, kteří to vědí. Teď možná jen čtyři.

Paní Bugová empaticky přikývla. „Ano, ano, sám si tak říkal. Hamish mac Callum MacKenzie, zeman z Leochu. Třetí zeman. Právě tak to říkali. A...“

Jamie si zřejmě zvykl na jednání s paní Bugovou. Pomocí nemilosrdného přerušování se mu podařilo vytáhnout z ní příběh

za méně času, než si Roger myslel, že je vůbec možné. Hrad Leoch zničili Angličané při čistce Vysočiny po Cullodenu. Tolik Jamie věděl, ale vzhledem k tomu, že byl sám ve vězení, neměl informace o osudu místních.

„Neměl jsem příliš velkou odvahu se ptát,“ dodal a smutně sklonil hlavu. Bugovi hleděli jeden na druhého a povzdychli si. Oči jim zbavila lesku tatáž melancholie, která Jamiemu zastřela hlas. Skýtali pohled, jež Roger viděl už mnohokrát.

„Ale pokud Hamish mac Callum ještě žije,“ Jamie nesundal ruku z Rogerova ramene a teď je stiskl. „Taková zpráva zahřeje u srdce, ne?“ Usmál se na Rogera se zjevnou radostí, takže ten pocítil, jak se mu na tváři objevuje jako odpověď nečekaný úsměv.

„Ano,“ řekl a břímě na jeho srdci bylo rázem lehčí. „Vskutku.“ Skutečnost, že neznal Hamishe mac Calluma MacKenzieho z díry v zemi, nebyla důležitá. Ten muž byl skutečně jeho příbuzný, pokrevný příbuzný, a to byla radostná představa.

„Kam tedy Hamish a jeho následovníci šli?“ zeptal se Jamie a ruka mu klesla.

Do Acadie – do Kanady, shodli se Bugovi. Do Nova Scotia? Do Maine? Ne, na ostrov, rozhodli po dlouhém domlouvání. Nebo to bylo možná...

Jemmy přerušil jednání výkřikem ukazujícím na naléhavý hlad a paní Bugová vystartovala jako pobídnutá tyč.

„Musíme dopravit toho ubohého chlapce k jeho matce,“ řekla káravě a rozdělila vyčítavý pohled stejným dílem mezi čtyři muže, jako by je kolektivně obviňovala ze spiknutí s cílem to dítě zavraždit. „Kde leží váš tábor, pane Frasere?“

„Povedu vás, madam,“ řekl Duncan spěšně. „Pojďte se mnou.“

Roger se vydal za Bugovými, ale Jamie ho zadržel rukou na paži.

„Ne, ať je odvede Duncan,“ pronesl a rozloučil se s Bugovými pokývnutím. „S Archem se domluvím později. Musím ti něco říct, *a chliamhuinn*.“

Roger pocíťoval při takovém formálním oslovení trochu napětí. Že by mu teď Jamie řekl, jaké vady charakteru a výchovy

ho činí nevhodným převzít odpovědnost za věci ve Fraserově hřebeni?

Ale nestalo se to. Jamie vytáhl z brašny zmačkaný dopis a podal ho Rogerovi. Tvářil se, jako by ho ten papír pálil v ruce. Roger ho rychle prohlédl a po přečtení guvernérova stručného sdělení se podíval na Jamieho.

„Milice? Jak brzy?“

Jamie zvedl jedno rameno.

„To nikdo přesně neví, ale myslím si, že to bude dřív, než se komukoli z nás bude líbit.“ S poněkud nešťastným výrazem se na Rogera usmál. „Vyslechněš pozorně řeči kolem ohňů?“

Roger rozvážně přikývl. Slyšel všelijaké řeči v přestávkách mezi zpíváním, kolem soutěží ve vrhu kamenem, mezi muži, kteří předchozího dne popíjeli ve skupinkách pod stromy. Při soutěži ve vrhu břevnem došlo ke rvačce. Rychle skončila a nestala se žádná škoda, ale nad shromážděním visel ve vzduchu vztek nehnutě jako smrad.

Jamie se poškrábal na tváři a ve vlasech a s povzdychnutím pokrčil rameny.

„Ještě štěstí, že jsem na starého Archa Buga a jeho manželku narazil dnes. Pokud dojde na rvačky, a to se, jak předpokládám, dříve či později určitě stane, pak Claire pojede s námi. Nerad bych nechával Briannu, aby vše zvládla sama. Dá se tomu předejít.“

Roger cítil, že z něho padá břímě pochybností, všechno začalo být jasné.

„Aby vše zvládla sama. Myslíte... chcete, abych se přidal? Pomohl vybrat lidi do milice?“

Jamie se na něho překvapeně podíval.

„Ano, kdo jiný?“

Posunul si konce plédu výš kolem ramen a sklonil se proti zvedajícímu se větru. „Pojď tedy, kapitáne MacKenzie,“ řekl s kyselým tónem v hlase. „Jistou práci musíme udělat dřív, než se oženíš.“

9

ZÁRODEK ROZKOLU

Dívala jsem se do nosu jednoho z otroků Farquarda Campbella. Polovina mé mysli se soustředila na nosní polyp tvořící překážku v nozdře, druhá se zabývala guvernérem Tryonem. Ze dvou předmětů svých úvah jsem zaujímala vstřícnější postoj k polypu. A *ten* jsem se rozhodla vypálit pomocí rozžhaveného železa.

Připadalo mi to zatraceně nespravedlivé. Mračila jsem se, když jsem sterilizovala skalpel a vkládala nejmenší kauterizační nástroj do misky s rozžhaveným uhlím.

Je to začátek? Nebo jeden z nich? Psal se rok 1770 a já jsem věděla, že za pět let bude všech třináct kolonií ve válce. Ale každá kolonie k tomu bodu dospěje odlišným procesem. Žila jsem dlouhá léta v Bostonu a z Brianniných školních lekcí jsem věděla, jaký ten proces měl – nebo bude mít – průběh v Massachusetts. Daně, Bostonský masakr, přístav, Hancock, Adams, Bostonské pití čaje, to všechno. Ale Severní Karolína? Jak se to stalo? Jak se to *stane* – tady?

Mohlo by se to dít teď. Už několik let doutná nevraživost mezi plantážníky východního pobřeží a chudými hospodáři ze západního venkova. Regulátoři pocházeli většinou z té druhé skupiny. Ti první byli určitě v Tryonově táboře, tedy na straně Koruny.

Dala jsem i otrokovi na posílení slušnou dávku lékařské whisky. Povzbudivě jsem se na něj usmála. „Je to teď v pořádku?“ Přikývl a nic nenamítal. Při sterilizování jsem se v myšlenkách přenesla ke druhé záležitosti a mračila se.

Nikdy jsem o regulátorech neslyšela, nicméně zde byli a já jsem dosud viděla dost, abych věděla, kolik toho knihy popisující historické události vynechaly. Byla semena revoluce zaseta přímo pod mým nosem?

Mumlala jsem si, abych se uklidnila. Levou ruku jsem si obalila plátěným kapesníkem, strčila jsem skalpel do nosní dírky otroka a odřízla polyp. Operaci doprovodilo jen tiché cvaknutí nástroje. Teplá krev smáčela látku na mé ruce, ale operace zřejmě nebyla příliš bolestivá. Otroek vypadal překvapeně, ne však vyděšeně.

Kauter měl tvar malé lopatky, byl to trochu hranatý a zploštělý kov na konci dlouhého dřevěného držadla. Z plochého kovového nástroje se kouřilo, okraje červeně žhnuly. Látku jsem pevně přitiskla k mužovu nosu, aby se krev srazila. Potom jsem ji odstranila a ve zlomku vteřiny, než krev znovu vytryskla, jsem přitiskla horký nástroj na přepážku v horní části nosu. Doufala jsem, že jsem trefila správné místo.

Pacient vydal přiškrcený sten, ale nepohnul se, přestože mu bolest vehnala slzy do očí. Stékaly mu po tvářích a dopadaly na mou ruku. Pach pálicí se krve a masa byl podobný jako u grilování. Sevřela jsem ústa, musela jsem přemáhat nucení ke zvrazení. Všiml si toho a mezi slzami a stenami se ušklíbl.

Vytáhla jsem kauter, odstranila látku. Krev už přestala téct. Naklonila jsem mužovu hlavu víc dozadu, přivřela oči, abych viděla dovnitř, a potěšilo mě, když jsem našla malou čistou ránu vysoko na sliznici. Spálenina byla jasně červená, věděla jsem, že má tak vypadat, ale za nedostatku světla se zdála být černá, malý stroupek skrytý jako klíště v chlupatých stínech chřípí.

Ten muž nemluvil anglicky. Usmála jsem se na něj, ale oslovila jsem jeho společníci, mladou ženu, která ho v průběhu celé operace držela za ruku.

„Bude v pořádku. Povězte mu prosím, aby stroupek v nose nestrhával. Pokud se objeví otok, hnis nebo horečka,“ odmlčela jsem se, protože pokračování mělo znít, „navštivte ihned svého lékaře,“ a to tady nebylo možné.

„Obraťte se na svou paní,“ řekla jsem místo toho váhavě. „Nebo vyhledejte bylinkářku.“ Současná paní Campellová

byla mladá a dost pomatená, jak jsem usoudila z toho, co jsem o ní slyšela. Přesto každá paní na plantáži měla mít znalosti a vědět, jak léčit horečku. Ale pokud jde o infekci a sepsi... v takovém případě se mnoho dělat nedalo.

Poplácala jsem otroka po rameni a poslala ho pryč. Pokynula jsem dalšímu v řadě.

Infekce. Ta hrozila. Zdálo se, že je v zemi vše celkově klidné. Koneckonců Koruna stahovala všechny vojenské jednotky. Ale tucty, stovky, tisíce drobných zárodků rozbrojů ještě přetrvávaly a ve všech koloniích vytvářely ohniska konfliktu. Regulace bylo jen jedno.

U mých nohou stál malý soudek destilovaného alkoholu. Sloužil k dezinfekci nástrojů. Ponořila jsem do něj kauter a potom jsem ho znovu vložila do ohně. Alkohol začal hořet, ozvalo se krátké *pif* bez světelného efektu.

Měla jsem nepříjemný pocit, že ten krátký dopis, který teď vypaluje díru do Jamieho brašny, se podobá plamenu, který se dotkl jedné z milionu malých rozbušek. Některé se podaří zneškodnit, jiné samy selžou, ale dost jich vybuchne, zapálí své okolí a spolu s ostatními zažehnou ničivý požár. Zasáhnou domy a rodiny.

Copak nebudeme mít s Jamiem nikdy trochu klidu?

* * *

„Tam je Duncan MacLeod, má tři sta akrů pozemků u řeky Yadin, ale kromě něho a jeho bratra se na nich neusídlil nikdo.“ Jamie si utřel rukávem vlhkost z tváře a zamrkal, aby lépe viděl. Nakonec se oťrásl jako pes a od hlavy mu odletěla sprška kapek, které se mu vysrážely ve vlasech.

„Duncan MacLeod,“ řekl a ukázal na oblak kouře z jeho ohně, „je příbuzný starého Rabbieho Cochranea, který nepřišel na shromáždění. Slyšel jsem, že je nemocný, trpí vodnatelností. Má však jedenáct dospělých dětí roztroušených po horách jako obilná zrna. Tak s MacLeodem nespěchej, zjisti, jestli by do toho nešel. Potom ho požádej, aby vše sdělil Rabbiemu, a také mu řekni, že se za čtrnáct dnů shromáždíme ve Fraserově hřebení.“

Váhal, jednu ruku držel na Rogerově paži, aby zabránil jeho náhlému odchodu. Zamžoural do mlhy a hodnotil možnosti. Společně navštívili tři tábory a dostali slib čtyř mužů. Kolik dalších by mohli na shromáždění získat?

„Po návštěvě u Duncana přejdi k ohradám s ovce. Určitě tam bude Angus Og. Znáš Anguse Oga?“

Roger přikývl. Doufal, že si vybavuje správného Anguse Oga. Minulý týden se setkal nejméně se čtyřmi muži toho jména, ale pouze jeden z nich měl psa u nohy a páchl jako surová vlna.

„Campbell, že? Ohnutý jako háček na ryby a jedním okem šilhá?“

„Ano, to je on.“ Jamie přikývl a uvolnil sevření. „Je příliš nervózní, aby bojoval sám, ale navštíví své synovce a sdělí zprávu mezi usedlíky u High Point. Takže Duncan, Angus... a ano, Joanie Findlayová.“

„Joanie?“

Fraser se ušklíbl. „Ano, stará Joan, tak jí říkají. Její tábor je blízko mé tety a jejího bratra Iaina Mhora.“

Roger přikývl, ale měl určité pochybnosti.

„Ano, s tou mám mluvit, že?“

„Budeš muset,“ řekl Fraser. „Iain Mhor nemluví. Ona však má ještě dva další bratry a dva syny dost staré, aby mohli bojovat. Dohlédne na to, aby přišli.“

Jamie se podíval vzhůru. Trochu se oteplilo a také déšť už zeslábl. Byla však mlha, Skotové o takovém počasí říkají, že mží. Mračna natolik zřídla, že se ukázal sluneční kotouč, bledá kulatá hostie, dosud vysoko na obloze, ale klesající dolů. Dobré světlo možná vydrží ještě dvě hodiny.

„To stačí,“ ukončil Jamie své pokyny Rogerovi a utřel si nos do rukávu. „Až si promluvíš se starou Joan, vrať se k ohni. Před tvou svatbou se také trochu navečěříme.“ Zvedl na Rogera obočí a usmál se. Potom se otočil, ale než se Roger stačil pohnout k odchodu, Jamie se vrátil zpátky.

„Představ se rovnou jako kapitán MacKenzie,“ poradil mu. „Budou si tě víc všímat.“ Znovu se otočil a odešel, aby hledal další vzpurné naděje do svého seznamu.

MacLeodův oheň hořel v mlze jako zahradní ohřívadlo. Roger se k němu otočil a opakoval si v duchu jména jako mantru. „Duncan MacLeod, Rabbie Cochrane, Angus Og Campbell, Joanie Findlayová... Duncan MacLeod, Rabbie Cochrane...“ Nedělej si starosti, uklidňoval se. Věděl, že mu stačí zopakovat si něco třikrát a umí to, ať se jedná o slova nové písně, která se měl naučit, fakta v učebnici nebo pokyny k psychologii potenciálních rekrutů do milice.

Chápal, že má smysl využít pro tento účel shromáždění a mluvit se Skoty z venkova, než se rozprchnou do svých farem a chalup. Povzbudil ho také fakt, že muži, které Fraser zatím oslovil, přijímali výzvu k účasti v milici pouze s mírným zamračením a hrdlem svírající rezignací.

Roger přijal titul kapitán MacKenzie, který mu Fraser tak nonšalantně udělil, s hrdostí spojenou s rozpaky. „Instantní voják“, mumlal si výsměšně pro sebe a narovnal ramena ve svém promočeném kabátě. „Stačí přidat vodu.“

Současně však cítil jisté vzrušení a nedočkavost. Formování milice skutečně může vést k něčemu většímu, než je hraní si na vojáky – ale na druhé straně myšlenka na pochodování s regimentem milice, mušketami na ramenou a pachem střelného prachu na rukou...

Za necelé čtyři roky od této chvíle, pomyslel si, budou milicionáři stát na louce u Lexingtonu. Muži, kteří nejsou o nic víc vojáky než ti, s nimiž mluvil v dešti, a o nic víc než on. To vědomí ho rozechvělo a znervóznilo, usadilo se mu v břiše jako podivná zátěž.

Blíží se to. Kriste, opravdu to přichází.

* * *

S MacLeodem neměl žádné potíže, ale najít Anguse Og Campbella mu trvalo déle, než předpokládal. Ocítl se mezi ovce, které popudil jeho vpád. „Kapitán MacKenzie“ zapůsobil na toho starého bastarda jen málo. Odvolávání se na „plukovníka Fraser“ vyslovované s určitou hrozbou zapůsobil víc.

Angus Og se soustředěně kousal do svého protáhlého horního rtu, váhavě přikyvoval a nevrle se vracel ke své práci. „Ano, předám tu zprávu.“

Mžení ustalo a mračna se začala trhat dřív, než Roger vystoupil po svahu nahoru k táboru Joan Findlayové.

„Stará Joan“ byla k jeho překvapení atraktivní žena kolem pětatřiceti s bystrýma, oříškově hnědýma očima, která s ním mluvila se zájmem ve svém přístřešku pod mokrou stanovou plachtou.

„Tak na to došlo, že?“ řekla v odpověď na jeho krátké vysvětlení, proč vlastně přišel. „Divila jsem se, když jsem slyšela, co ten mladý voják dnes ráno říká.“

Dotkla se zamyšleně rtu rukojetí dřevěné lžice na pudink. „Víte, mám tetu, která žije v Hillsborough. Má pokoj v King’s House přímo přes ulici od domu Edmunda Fanninga – vlastně tam, kde býval.“ Krátce se zasmála, i když nešlo o skutečné pobavení.

„Napsala mi. Dav přišel ulicí a mával vidlemi jako stádo démonů, psala. Odřízli Fanningův dům od jeho prahů a strhli jej celý pomocí provazů přímo před jejíma očima. Takže teď máme poslat naše muže, aby vytáhli Fanningovy kaštiny z ohně. Je to tak?“

Roger byl opatrný. O Edmundu Fanningovi, který byl méně než oblíbený, slyšel hodně.

„K tomu se nemohu vyjádřit, paní Findlayová,“ řekl. „Ale guvernér...“

Joan Findlayová výmluvně zasupěla.

„Guvernér,“ řekla a plivla do ohně. „Pche. Pravděpodobněji guvernérovi přátelé. Ale chudí lidé vždy krváceli pro zlato bohatých.“

Obrátila se ke dvěma malým děvčátkům, která se objevila za ní. Přišla tiše jako duchové zahalení v šálu.

„Annie, přiveď bratry. Malá Joanie, ty míchej hrnec. Dej pozor, míchej pořádně ode dna, aby se nám jídlo nepřipálilo.“ Podala nejmenšímu děvčátku lžici a pokynula Rogerovi, aby ji následoval.

Byl to chudý tábor. Přístřešek tvořila jen vlněná deka natažená mezi dvěma keři. Joan Findlayová si sedla na bobek před

výklenkem připomínajícím jeskyni a Roger následoval jejího příkladu. Sehnul se a nahlížel jí přes rameno.

„*A bhràthair*, je tady kapitán MacKenzie,“ řekla a natáhla ruku k muži, který ležel na slamníku ze suché trávy pod přístřeškem z deky. Rogera šokoval mužův vzhled, ale nedal na sobě znát zděšení.

V Rogerově době by ve Skotsku řekli, že pacient trpí spastickou obrnou. Jak asi říkají této nemoci teď? Možná nijak zvlášť. Fraser řekl pouze: *On nemluví*.

Ne, ani se nepohybuje. Končetiny měl kostnaté a chřadnoucí, tělo zkroucené do neskutečných úhlů. Zakrýval ho potrhaný kilt, ale záškruby se odstrčil tak, že ležel nakřivo. Látka byla zmuchlaná a vražená mezi nohy, horní část těla odhalená a obnošenou košili měl také zmačkanou a po mnoha nezvladatelných křečích napůl svlečenou. Bledá kůže na rameni a žebrech měla modravý nádech a ve stínu vypadala poněkud mrtvolně.

Joan Findlayová vzala mužovu tvář do dlaní a obrátila mu hlavu, aby na Rogera viděl.

„Tohle je můj bratr Iain, pane MacKenzie,“ pronesla pevným hlasem, aby ho vyzvala k reakci.

Také tvář měl ten člověk zkřivenou. Ústa zešikmená, kapaly z nich sliny, ale z té trosky hleděl na Rogera pár krásných a inteligentních oříškových očí. Roger ovládl své pocity a výraz obličeje. Natáhl k muži ruku a vzal jeho zmrzačenou pěst do své dlaně. Byl to hrozný pocit. Kostí ostré a křehké pod kůží tak studenou, že by to mohla být ruka mrtvoly.

„Iaine Mhore,“ poznamenal tiše. „Slyšel jsem vaše jméno. Pozdravuje vás Jamie Fraser.“

Na znamení pochopení přivřel oční víčka a opět otevřel oči. Muž pozoroval Rogera klidně a s viditelně jasnou myslí.

„Kapitán přišel svolat milicionáře,“ řekla Joan přes Rogerovo rameno. „Guvernér poslal rozkazy. Zdá se, že už má dost bouří a nepořádku, jak říká. Chce je potlačit silou.“ V jejím hlase byl slyšet silný nádech ironie.

Oči Iaina Mhora se přesunuly na sestřinu tvář. Pohnul ústy a snažil se dát dohromady slova. Hrud' se mu napínala vynaloženým

úsilím. Vyslovil několik zkomolených slabik, ale kapající sliny rovněž srozumitelnosti nepomáhaly. Těžce dýchal, oči měl zaměřené na Rogera.

„Bratr se ptá, jestli se budou vyplácet velké peníze, kapitáne,“ přeložila Joan.

Roger váhal. Jamie se tou otázkou zabýval, ale neměl určitou odpověď. Vnímal však potlačené nadšení jak u ženy za ním, tak u muže, který ležel před ním. Findlayovi byli velmi chudí. To bylo celkem jasné z otrhaného oblečení malých děvčátek a bosých nohou, z obnošeného šatstva a ložního prádla, které poskytovalo Iainu Mhorovi slabou ochranu před chladem. Ale poctivost ho nutila odpovědět.

„Nevím, zatím nebylo nic oznámeno, ale možná bude.“ Place ní odměny závisí na reakci na guvernérovu výzvu. Jestliže jednoduchý příkaz vyprodukuje nedostatečný počet vojáků, guvernér by mohl poskytnout další pobídku mužům, aby na tyto výzvy odpověděli.

V očích Iaina Mhora se mihl výraz zklamání, který téměř okamžitě nahradila rezignace. Jakýkoli příjem by byl vítaný, ale příliš s ním nepočítali.

„Dobrá tedy,“ Joanin hlas vyjadřoval stejnou rezignaci. Roger cítil, jak se stáhla zpátky a otočila bokem, ale stále držel pohled uzamčený s oříškovými očima s dlouhými řasami. Neuhybaly, byly zvědavé. Roger váhal, nebyl si jistý, jestli se jednoduše nemá sebrat a odejít. Chtěl nabídnout pomoc. Ale Bože, jak mohl pomoci?

Natáhl ruku k rozepnuté košili a zmačkané dece. Dost málo, ale přece něco.

„Smím?“

Oříškové oči se na okamžik zavřely, pak se otevřely na znamení podvolení. Roger se pustil do úpravy lože. Iainovo tělo bylo vyzábělé, ale překvapivě těžké a z takového úhlu se špatně zvedalo.

Přesto netrvalo déle než pár okamžiků a muž ležel opět dobře přikrytý a bylo mu přinejmenším tepleji. Roger se opět setkal s oříškovými očima, usmál se, neohrabaně přikývl a pak

beze slova – stejně jako Ian Mhor – vycouval z tohoto hnízda lemovaného trávou.

Připojili se k nim dva synové Joan Findlayové. Statní mladíci ve věku šestnácti a sedmnácti let stáli vedle své matky. Hleděli na Rogera s opatrnou zvědavostí.

„Tohle je Hugh,“ řekla Joan a položila jednomu z nich ruku na rameno. Potom druhému se slovy: „A tohle je Iain Og.“

Roger zdvořile sklonil hlavu.

„Váš služebník, pánové.“

Chlapci si vzájemně vyměnili pohledy, potom se podívali na své nohy a potlačovali smích.

„Tak, *kapitáne* MacKenzie,“ kladla důraz Joan Findlayová. „Jestliže vám půjčím své syny, slíbíte mi, že je pak pošlete zpátky domů?“

Žena měla tak jasné a inteligentní oříškové oči jako její bratr – a oba se dívali zpříma. Roger se snažil neuhnout pohledem.

„Pokud to bude v mých silách, madam, postarám se, aby byli v bezpečí.“

Mírně se pousmála. Věděla dost dobře, co v jeho silách je a co není. Ale přikývla a spustila ruce k bokům.

„Přijdou.“

Potom se vydal na zpáteční cestu. Šel pomalu, na ramenou jej tížila váha její důvěry.